

**TÜRKİYE CUMHURİYET
MERKEZ BANKASI**

PARA POLİTİKALARI

**Erdem Başçı
Başkan**

24 Eylül 2013

Denizli Sanayi Odası ve Denizli Ticaret Odası

Genel Deęerlendirme

- Enflasyonun önümüzdeki dönemde düşmeye devam etmesi beklenmektedir.
- Yurt içi nihai talep ve ihracat ılımlı büyüme eğilimlerini korumaktadır.
- Altın ticareti hariç tutulduğunda cari işlemler açığındaki kademeli iyileşme eğiliminin süreceği tahmin edilmektedir.
- Merkez Bankası fiyat istikrarını etkileyen gelişmeleri yakından takip ederek gereken tedbirleri almaya devam edecektir.

Sunum Planı

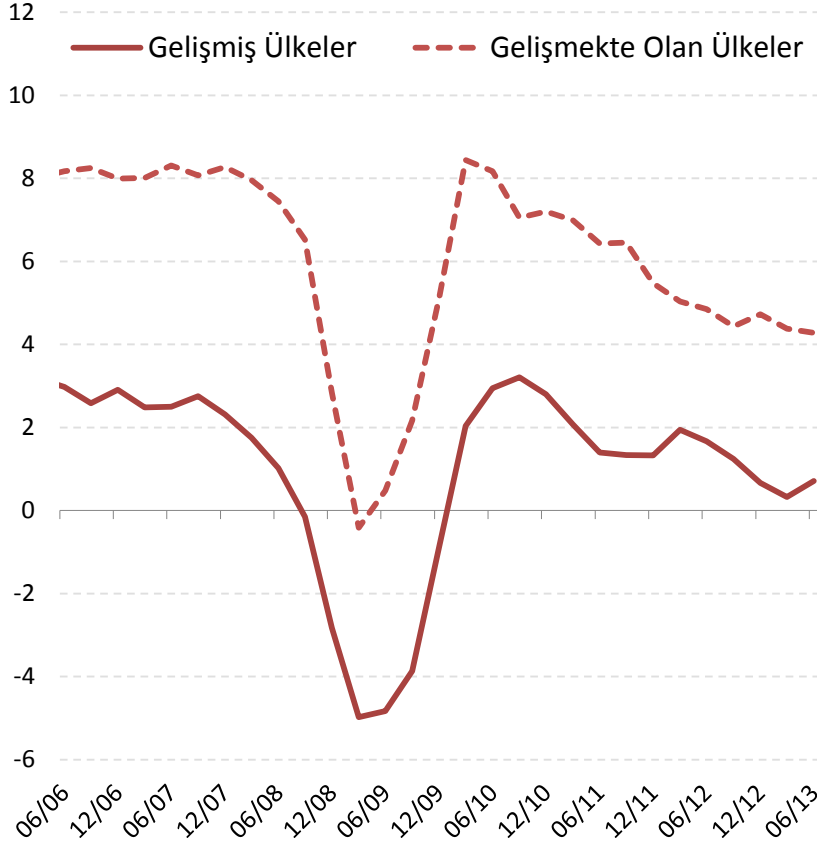
- I. Küresel Ekonomik Gelişmeler
- II. Dış Denge
- III. Enflasyon
- IV. Büyüme

KÜRESEL EKONOMİK GELİŞMELER

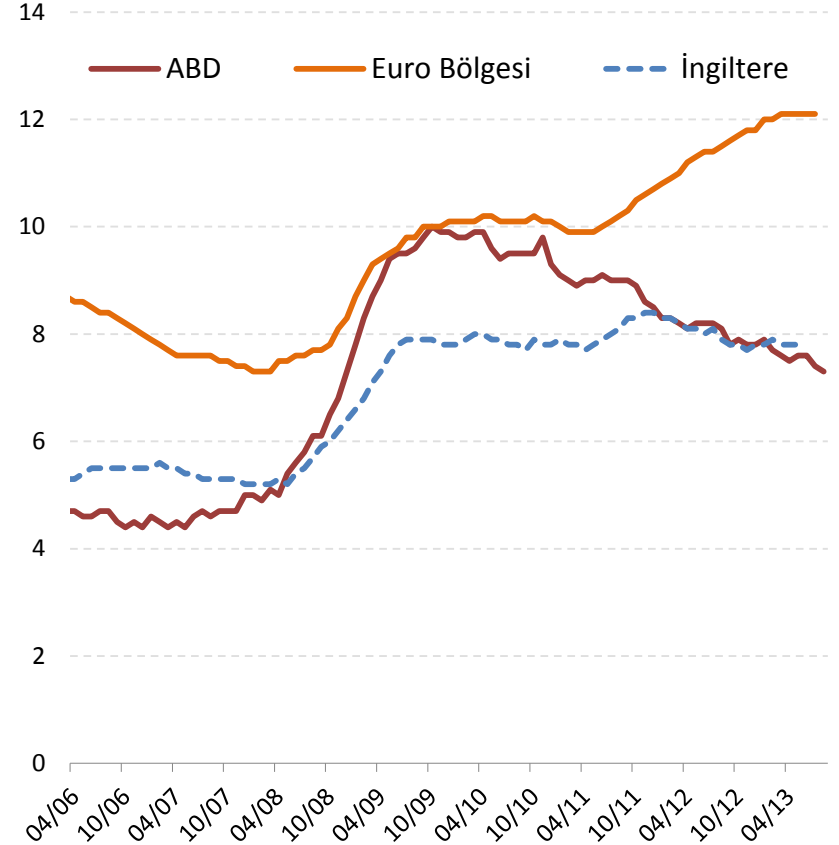
KÜRESEL EKONOMİK GELİŞMELER DÜNYA

Küresel Büyüme ve İstihdam

Toplulaştırılmış Büyüme Oranları* (Yıllık, Yüzde Değişim)

Gelişmiş Ülkelerde İşsizlik Oranları (Yüzde)

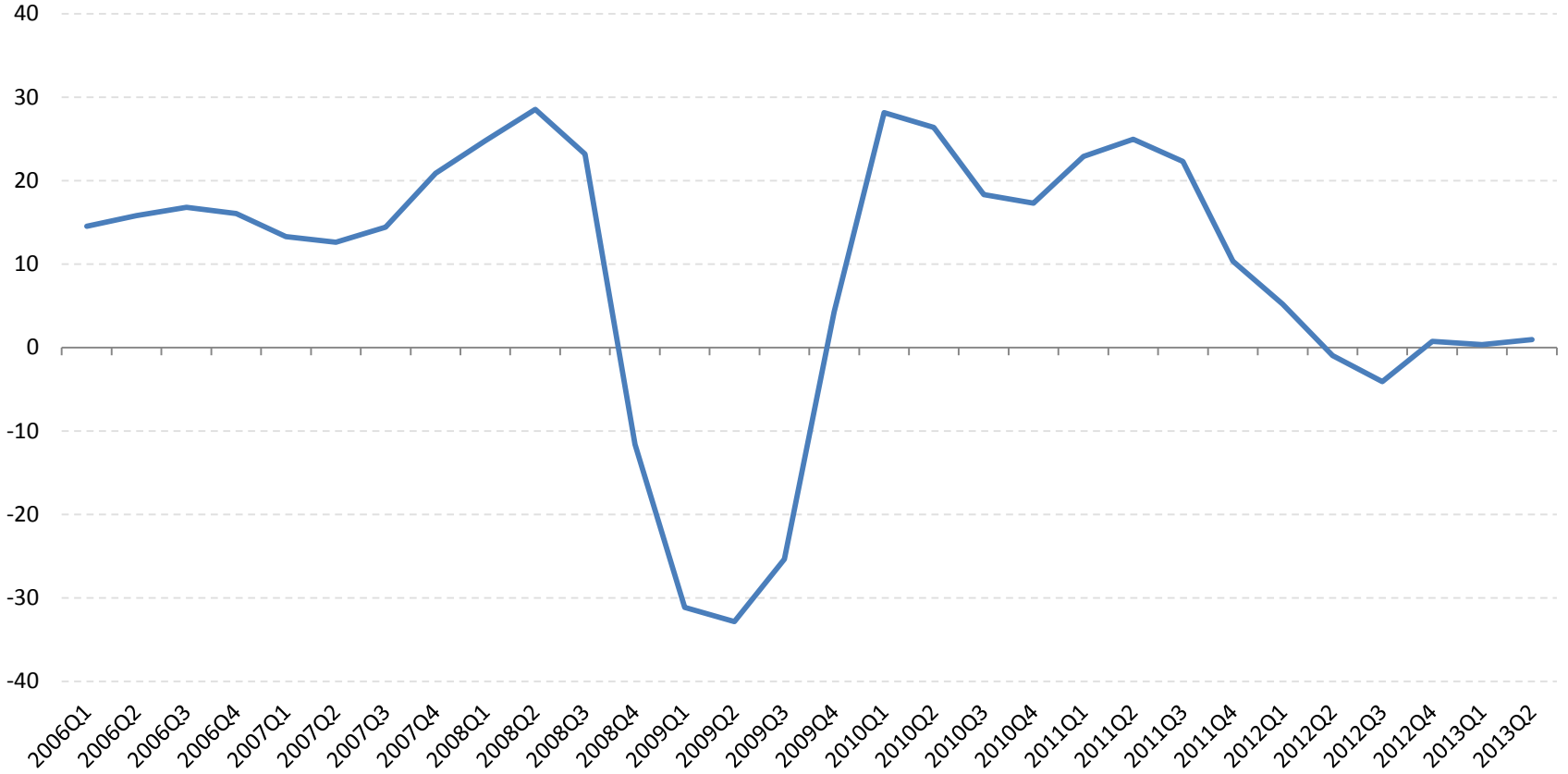
Kaynak: Bloomberg, TCMB.

*Toplulaştırma yapılırken ülkeler GSYİH değerlerine göre ağırlıklandırılmıştır.

Kaynak: Bloomberg, TCMB.

Dünya Ticareti

Mal Ticareti (Yıllık Değişim, Yüzde)

Kaynak: Dünya Ticaret Örgütü

Büyüme Öngörüleri

Büyüme Tahminleri

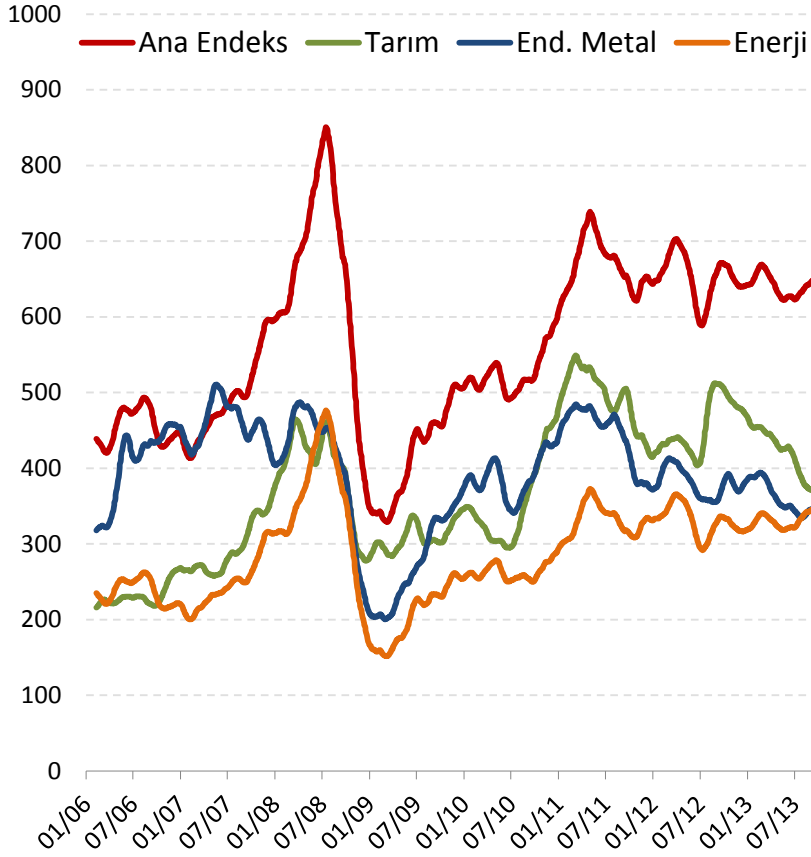
	Aralık 2012	Eylül 2013	
	2013	2013	2014
Dünya	2.6	2.4	3.1
Gelişmiş Ülkeler			
ABD	1.9	1.6	2.7
Euro Bölgesi	-0.1	-0.4	0.9
Almanya	0.7	0.5	1.7
Fransa	0.1	0.1	0.8
İtalya	-0.9	-1.7	0.5
İspanya	-1.6	-1.4	0.5
İrlanda	1	0.3	1.8
Yunanistan	-4.5	-4.5	-1.0
Portekiz	-2.3	-2.3	0.1
İngiltere	1.1	1.3	2.1
Japonya	0.6	1.9	1.7
Gelişmekte Olan Ülkeler			
Asya-Pasifik	6.6	6.0	6.2
Çin	8.1	7.5	7.4
Hindistan	6.5	4.9	5.9
Latin Amerika	3.5	2.7	3.3
Doğu Avrupa	2.9	2.2	3.1
Türkiye	3.9	3.5	3.9

Kaynak: Consensus Forecasts.

Küresel Enflasyon

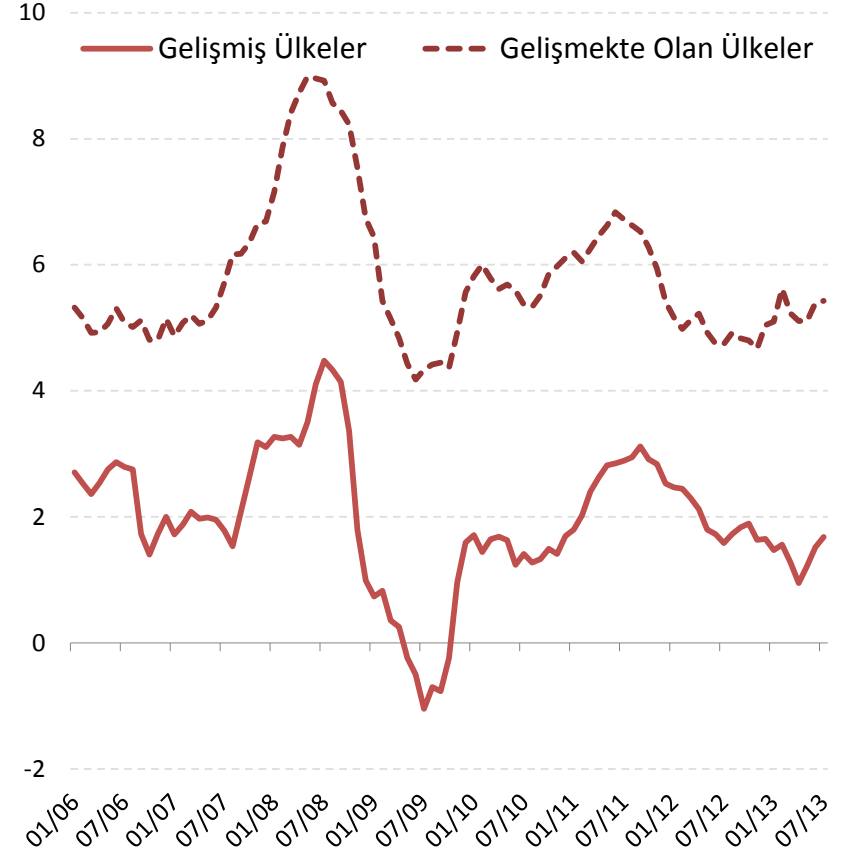
Emtia Endeksleri*

Kaynak: Bloomberg, TCMB.

Son Veri: 12 Eylül 2013
*30 günlük hareketli ortalama

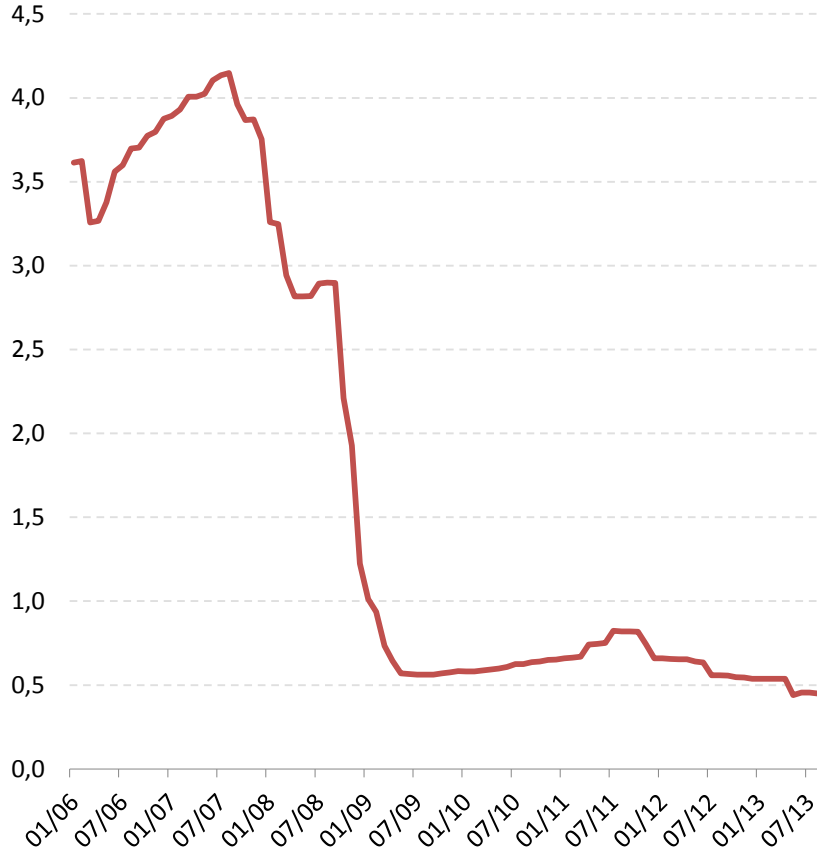
TÜFE Enflasyonu (Yıllık, Yüzde Değişim)

Kaynak: Bloomberg, TCMB.

Politika Faizleri

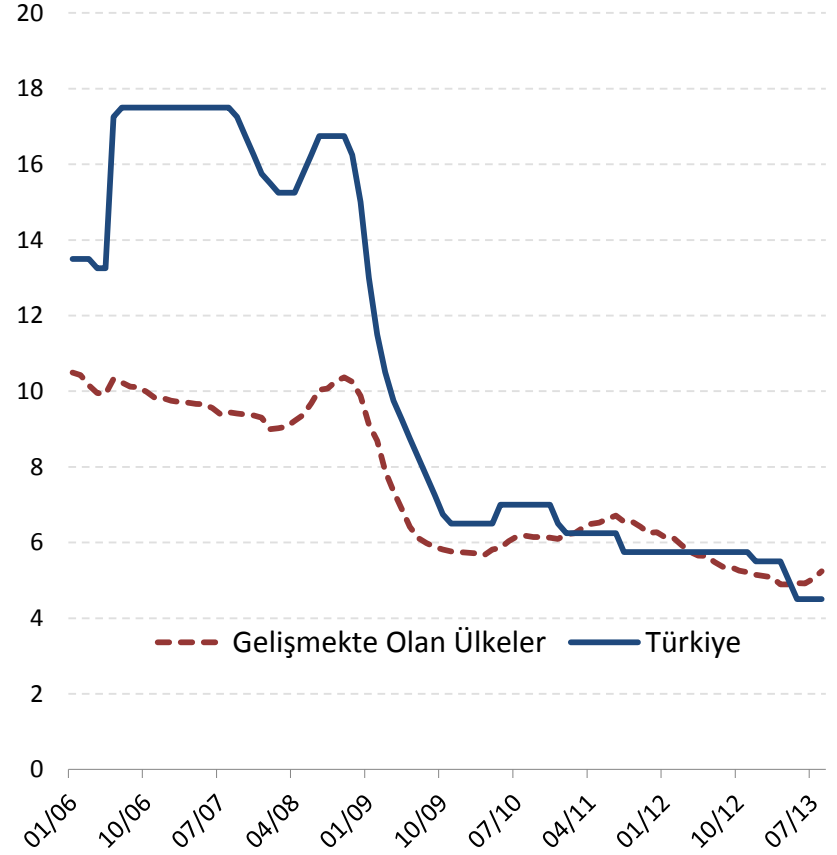
Gelişmiş Ülkeler (Yüzde)

Kaynak: Bloomberg, TCMB.

Gelişmiş Ülkeler: ABD, Euro B., Japonya, İngiltere, Kanada, G. Kore, Avustralya, İsviçre, İsveç, Norveç, Danimarka, Hong Kong, İsrail, Yeni Zelanda.

Enflasyon Hedeflemesi Yapan Gelişmekte Olan Ülkeler (Yüzde)

Kaynak: Bloomberg, TCMB.

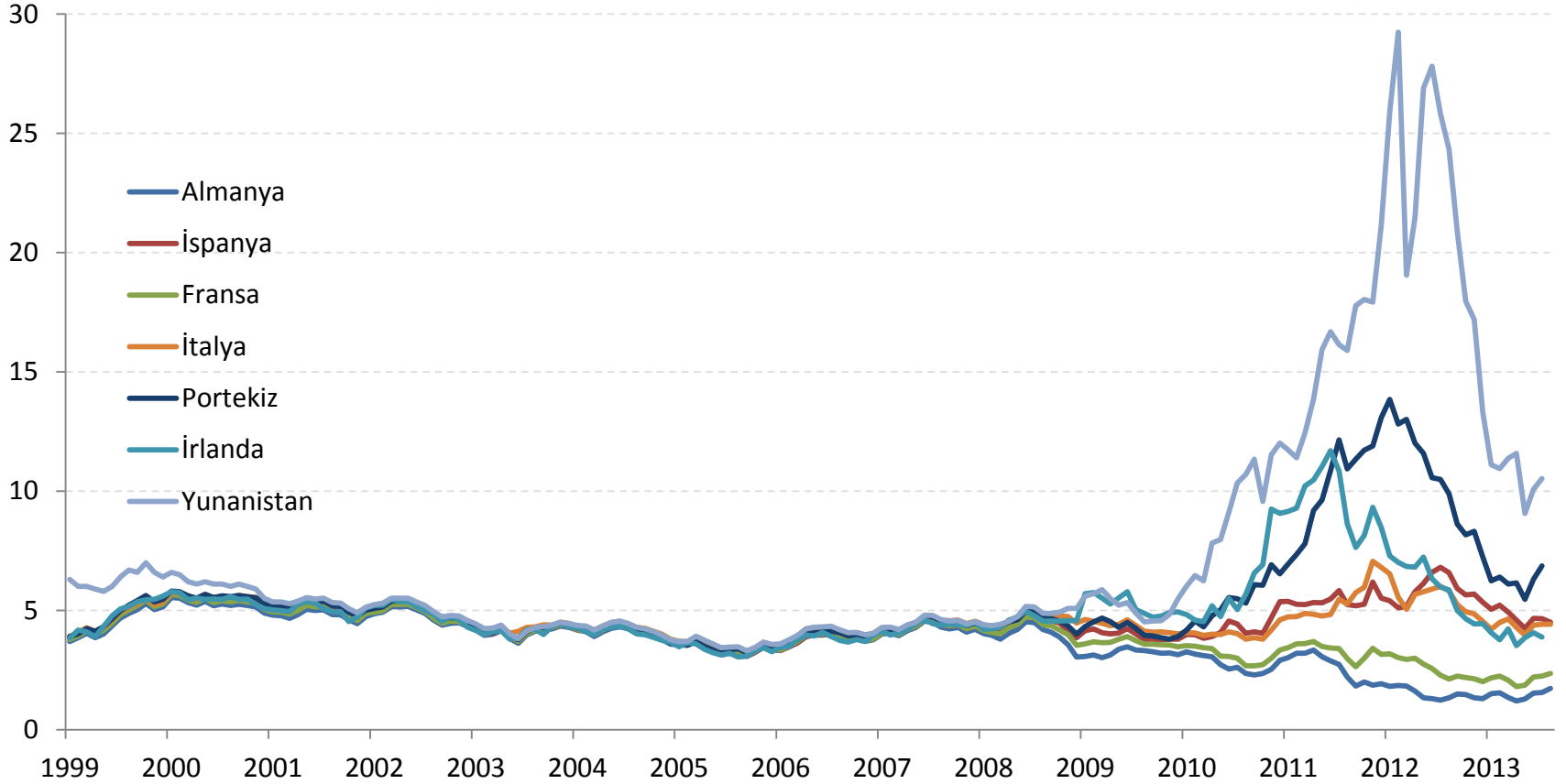
Gelişmekte Olan Ülkeler: Brezilya, Meksika, Polonya, Endonezya, G. Afrika, Tayland, Çek Cum., Kolombiya, Macaristan, Romanya, Filipinler.

KÜRESEL EKONOMİK GELİŞMELER

AVRUPA

Euro Bölgesi: Faiz Oranları

10 Yıllık Tahvil Faizleri (Yüzde)

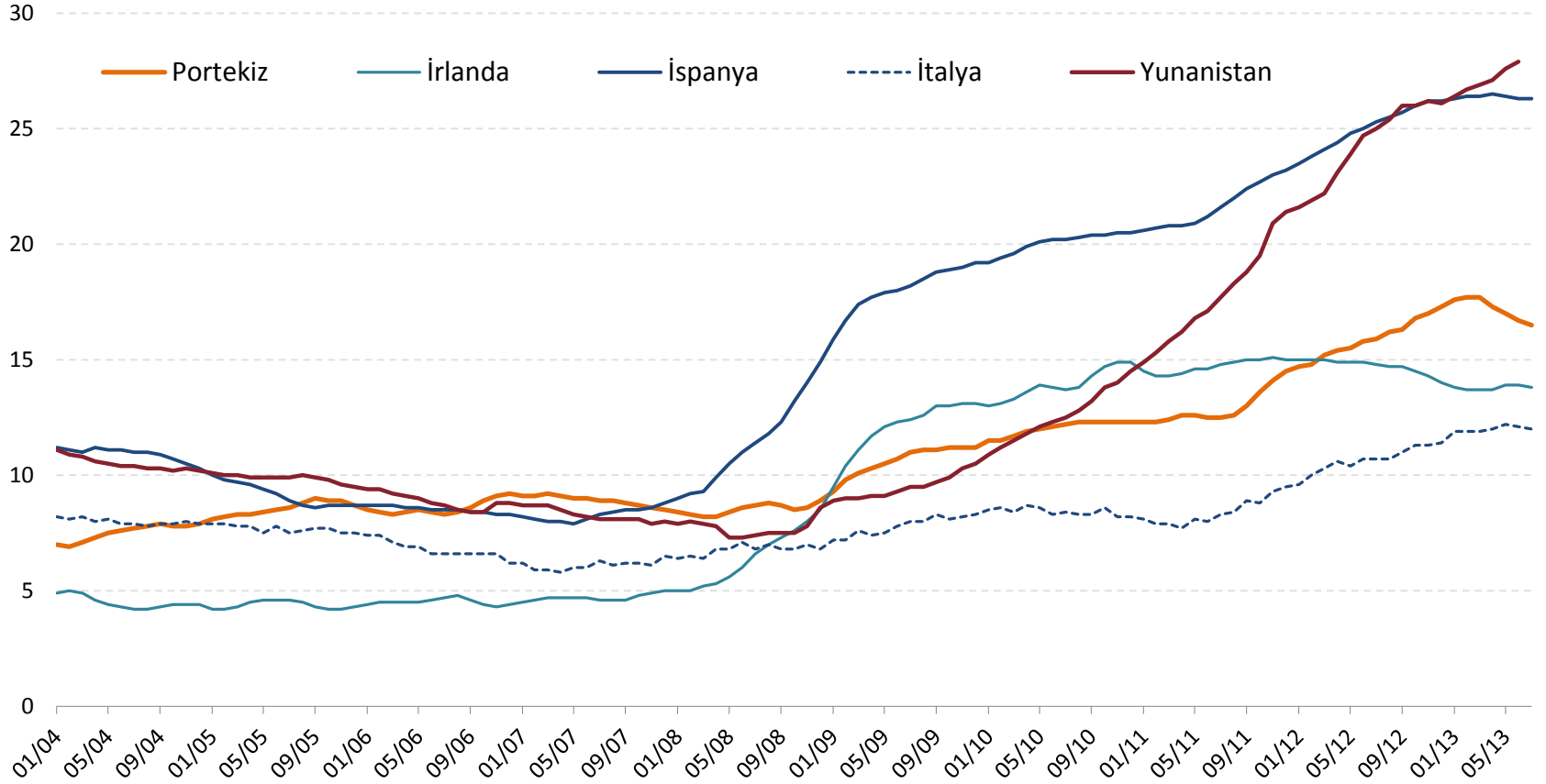

Kaynak: Reuters, Bloomberg.

Son Veri: Ağustos 2013

Euro Bölgesi: İşsizlik

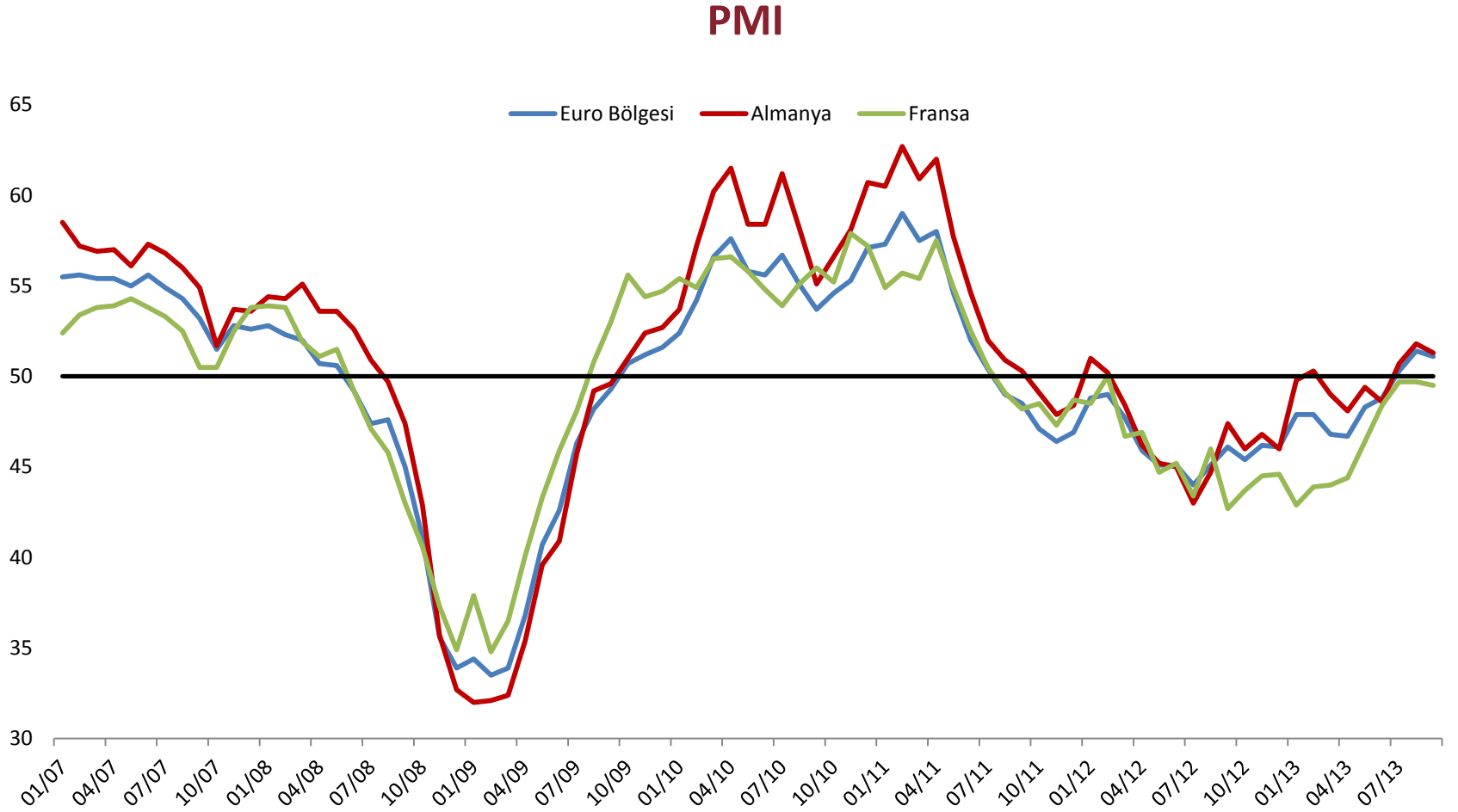
İşsizlik Oranları (Yüzde)

Kaynak: Eurostat.

Son Veri: Temmuz 2013

Euro Bölgesi: İmalat PMI Endeksi

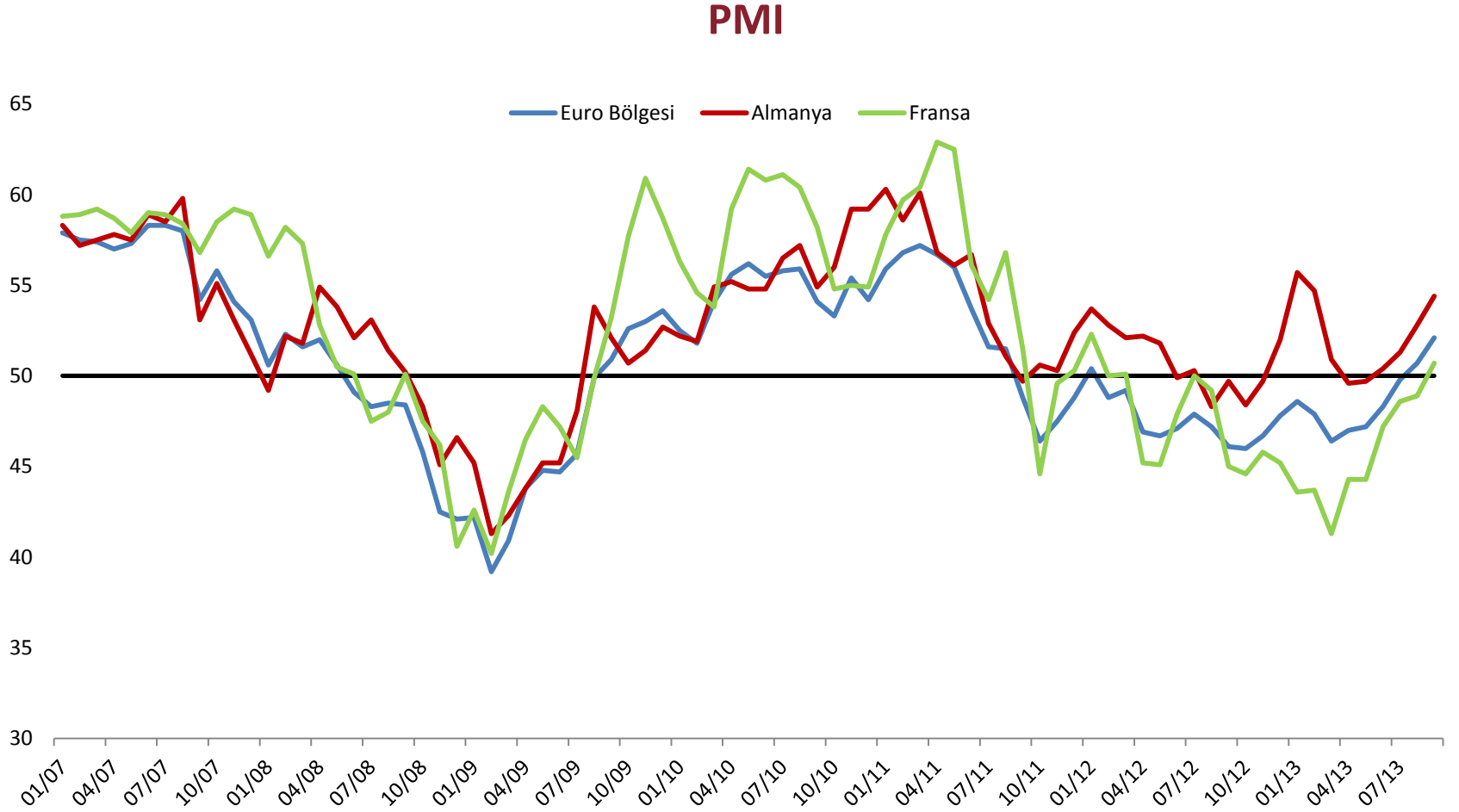

Kaynak: Bloomberg.

Son Veri: Eylül 2013*

*Eylül 2013 verisi nihai değildir.

Euro Bölgesi: Hizmetler PMI Endeksi

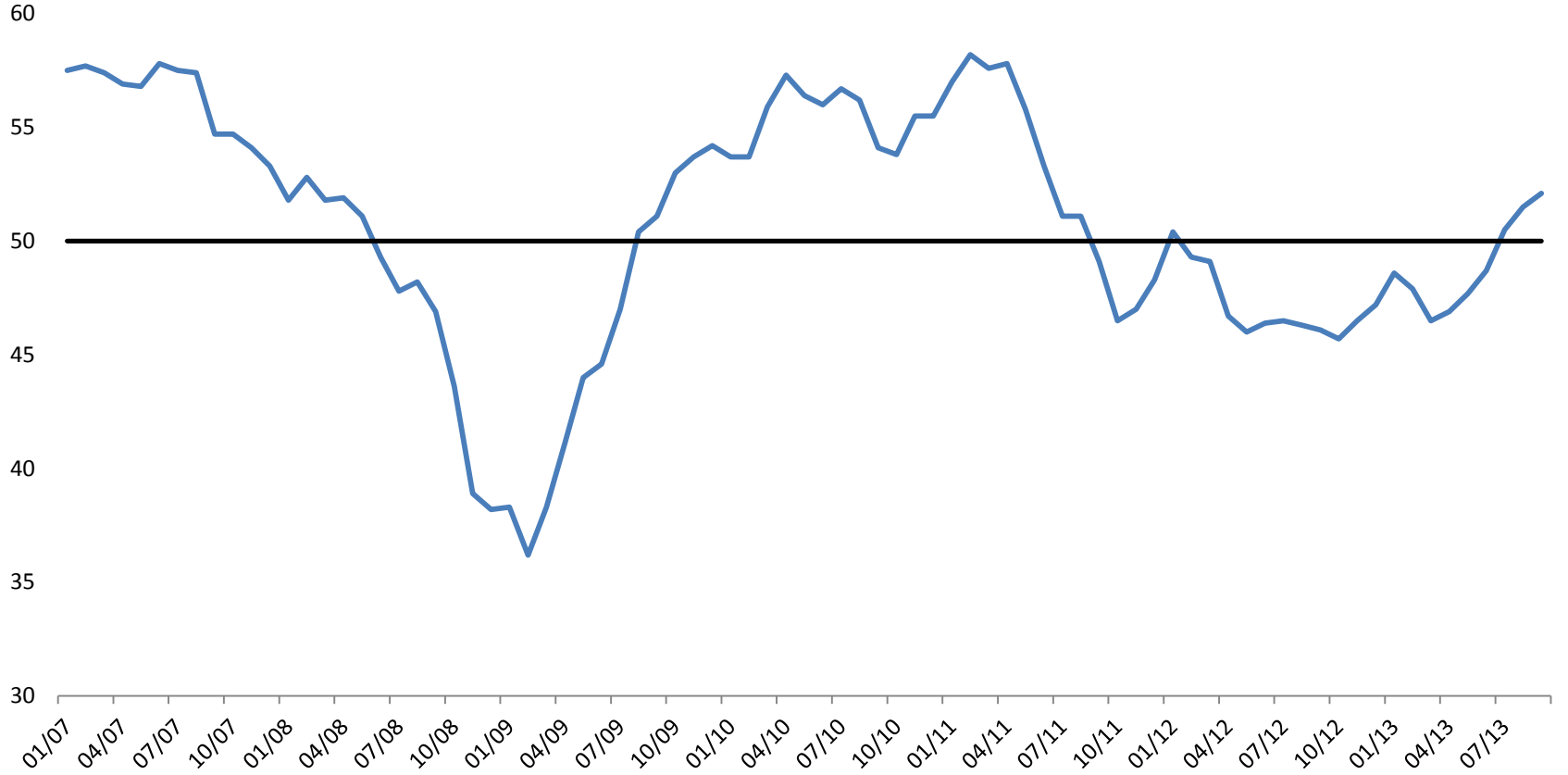
Kaynak: Bloomberg.

Son Veri: Eylül 2013*

*Eylül 2013 verisi nihai değildir.

Euro Bölgesi: Bileşik PMI Endeksi

Euro Bölgesi PMI

Kaynak: Bloomberg.

Son Veri: Eylül 2013*

*Eylül 2013 verisi nihai değildir.

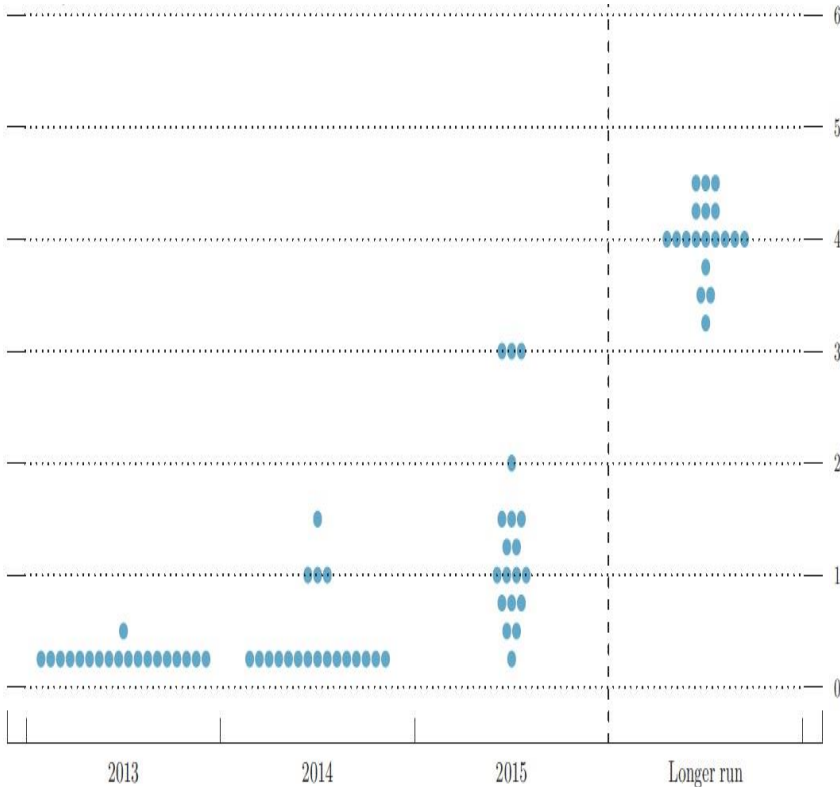

KÜRESEL EKONOMİK GELİŞMELER

ABD

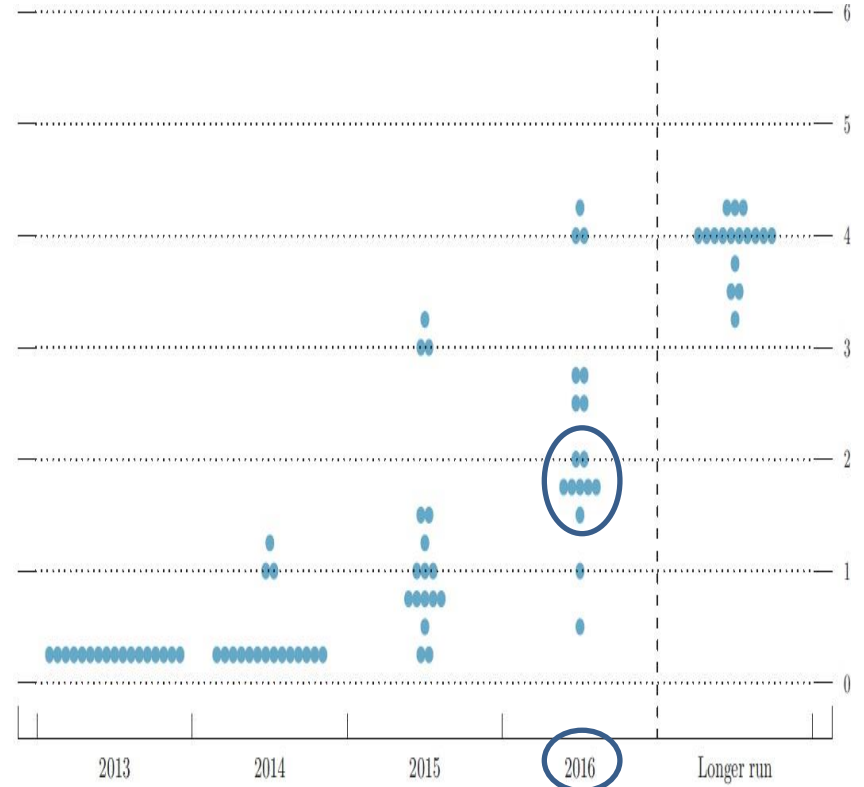
FOMC Üyelerinin Politika Faizi Projeksiyonları

Haziran 2013
(Yüzde)

Kaynak: www.federalreserve.gov,
19 Haziran tarihli FOMC basın
açıklaması.

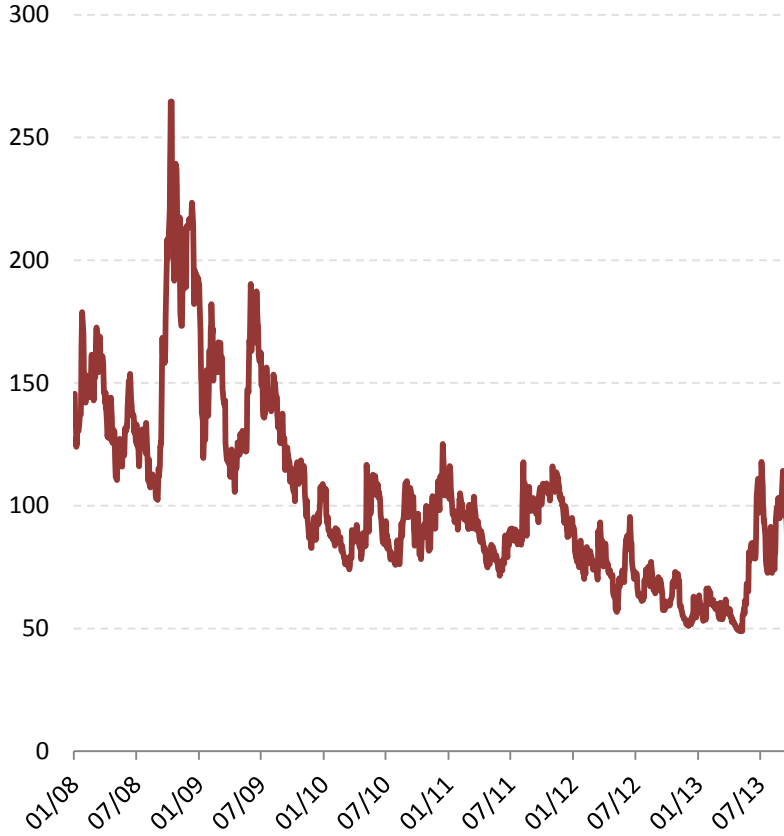
Eylül 2013
(Yüzde)

Kaynak: www.federalreserve.gov,
18 Eylül tarihli FOMC basın açıklaması.

Faiz Oynaklığı (ABD)

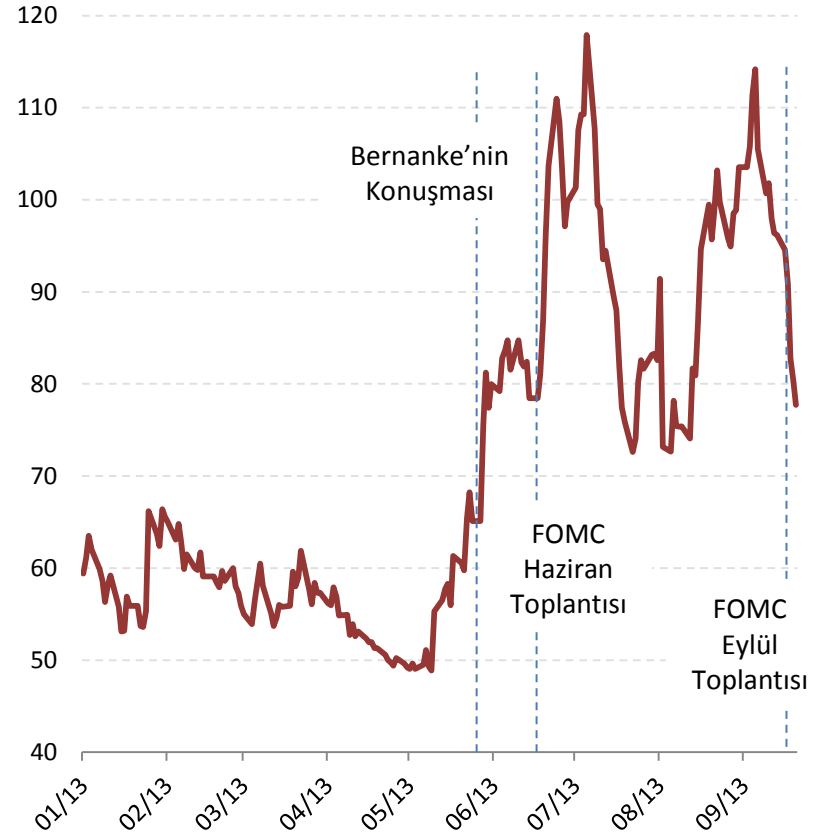
ABD Tahvil Faizi Oynaklık Endeksi (2008-2013)

Kaynak: Bloomberg , MOVE Index.

Son veri: 20 Eylül 2013

ABD Tahvil Faizi Oynaklık Endeksi (2013)

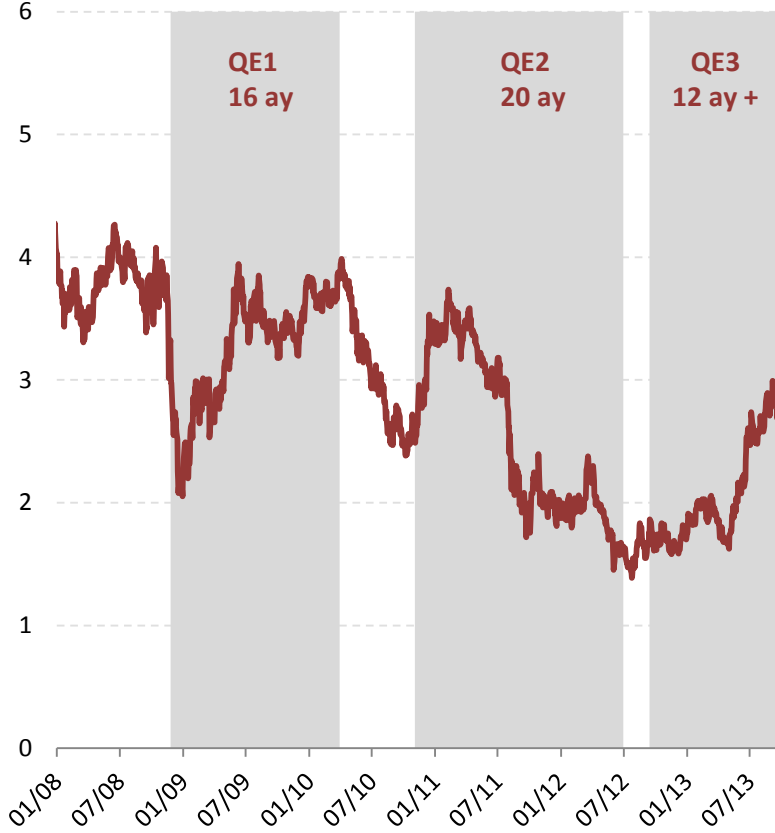

Kaynak: Bloomberg, MOVE Index.

Son veri: 20 Eylül 2013

On Yıl Vadeli Faiz Oranı (ABD)

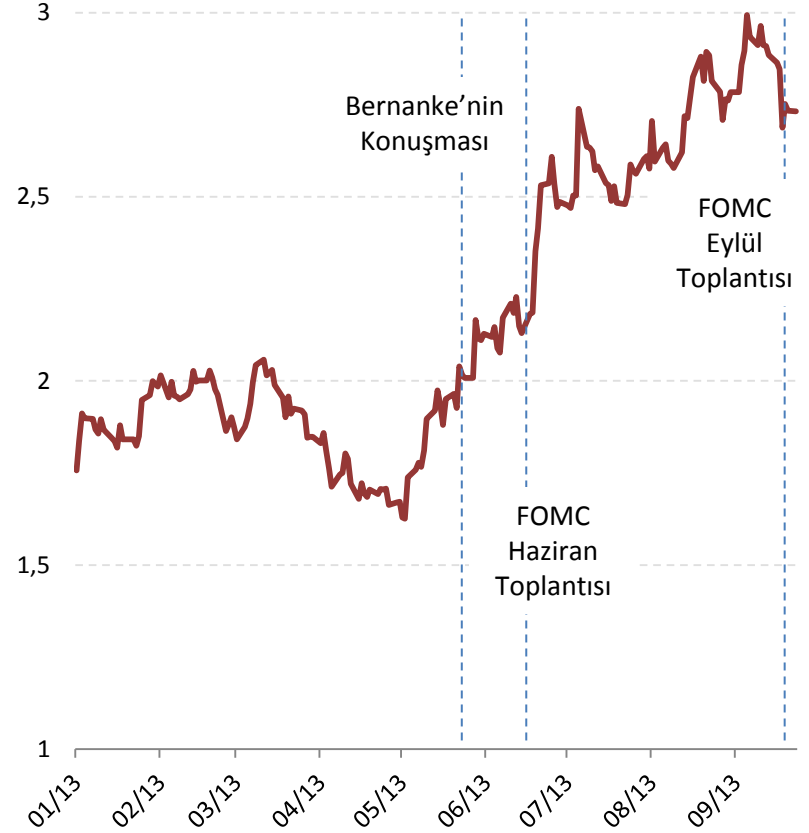
2008-2013
(Yüzde)

Kaynak: Bloomberg.

Son veri: 23 Eylül 2013

2013
(Yüzde)

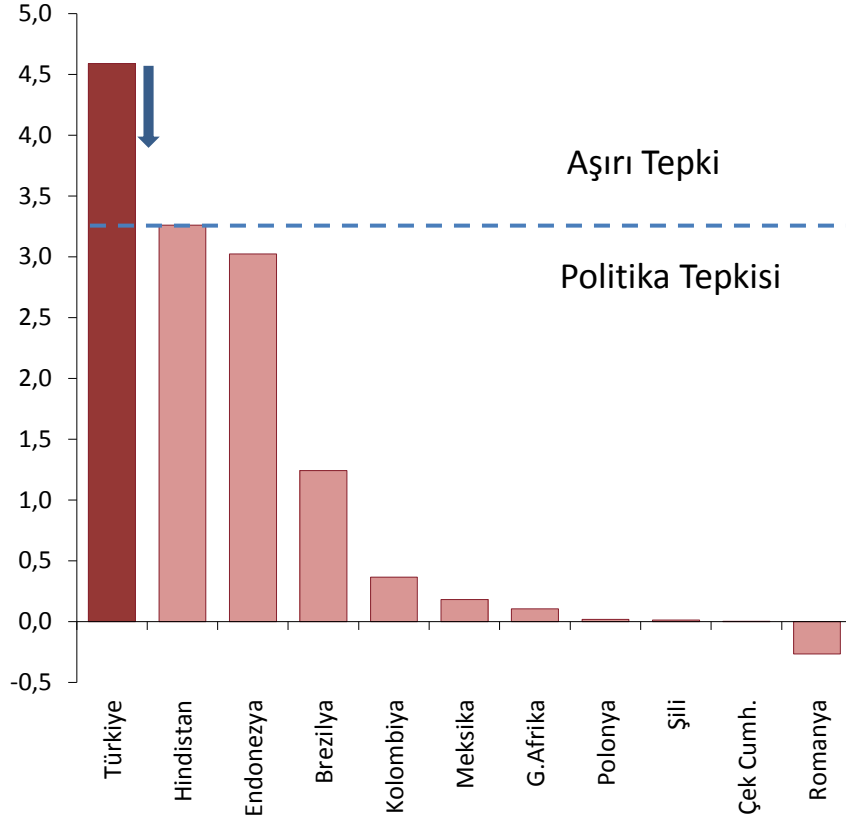
Kaynak: Bloomberg.

Son veri: 23 Eylül 2013

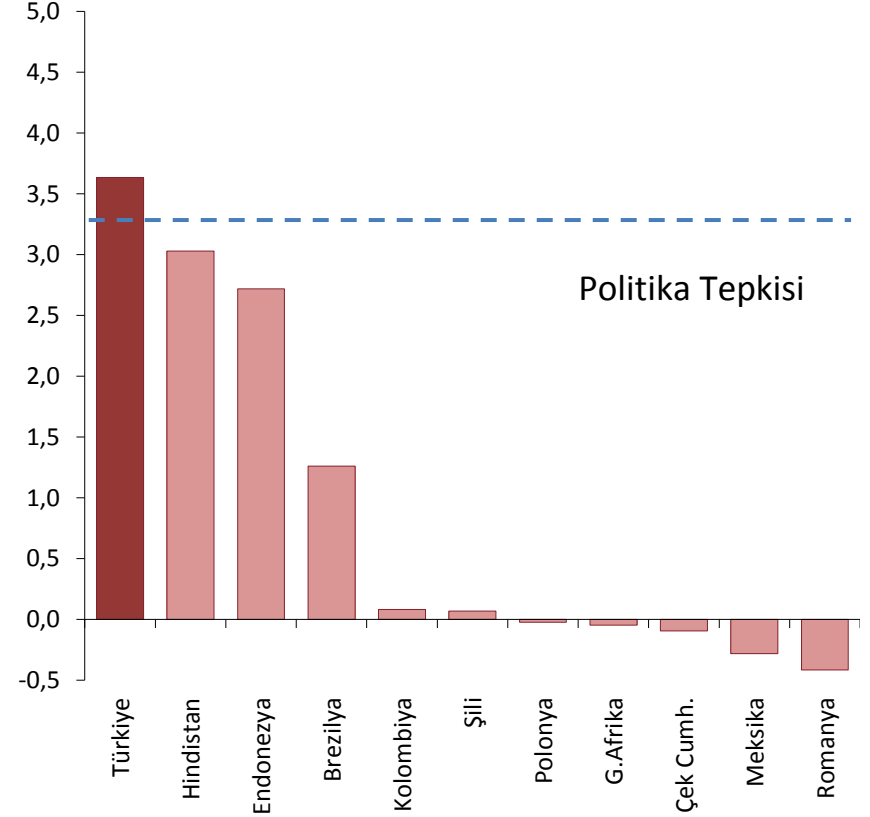
KÜRESEL EKONOMİK GELİŞMELER GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELER

Kısa Vadeli Faiz Oranları (GOÜ)

3 Aylık Faizlerdeki Değişim (22 Mayıs – 2 Eylül)

3 Aylık Faizlerdeki Değişim (22 Mayıs – 18 Eylül)

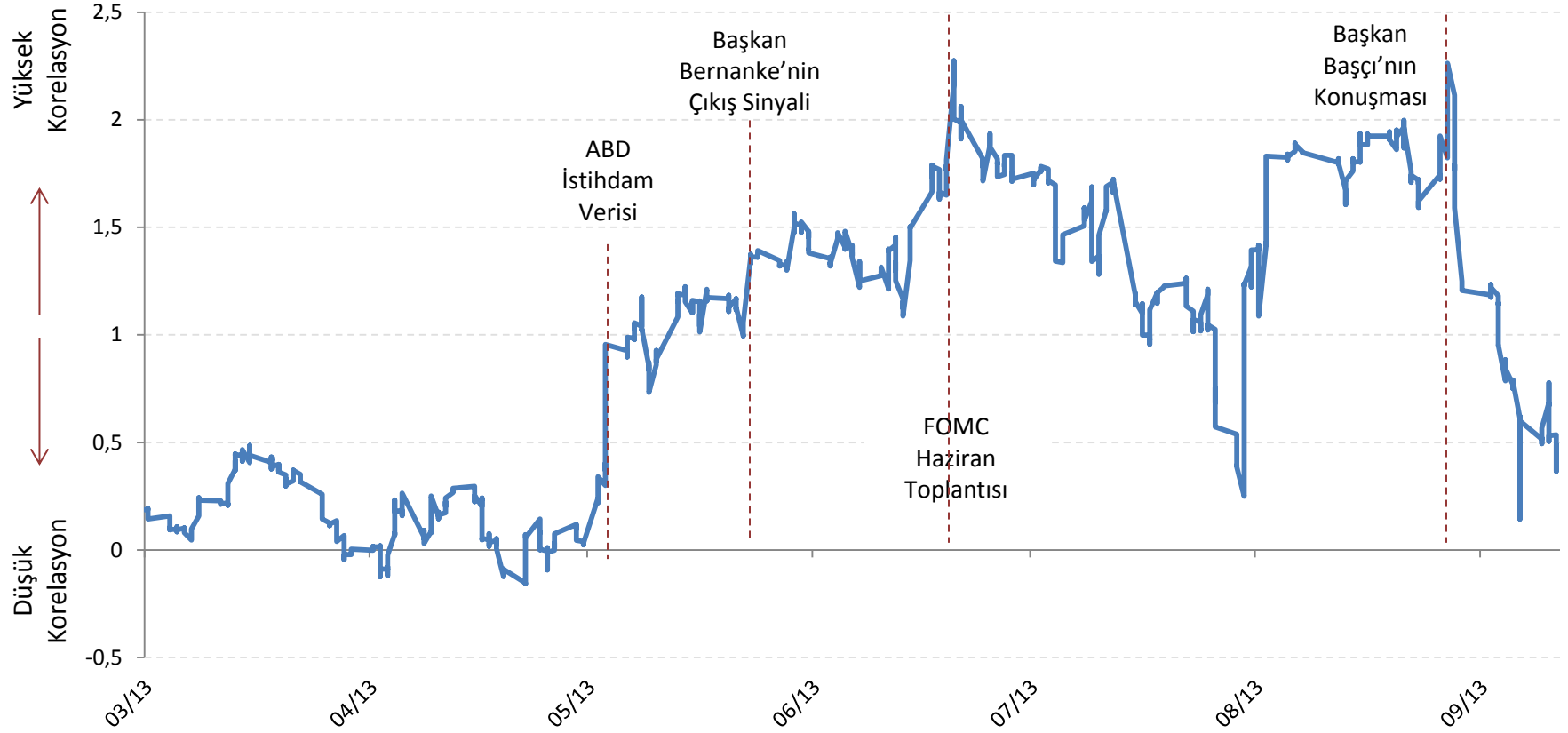

Kaynak: Bloomberg.

Kaynak: Bloomberg.

Küresel Faizlere Duyarlılık (Türkiye)

10 Yıl Vadeli Türkiye Tahvilleri İçin Beta Katsayısı* (10-günlük hareketli pencere)

Kaynak: Bloomberg, TCMB.

*Beta ABD 10 yıllık tahvil getirisinin yandaki regresyondaki katsayısıdır; $\Delta r_{TL} = \alpha + \beta \Delta r_{us} + \epsilon$

Kur Oynaklığı

Gelişmekte Olan Ülkeler Döviz Kuru Oynaklık Endeksi

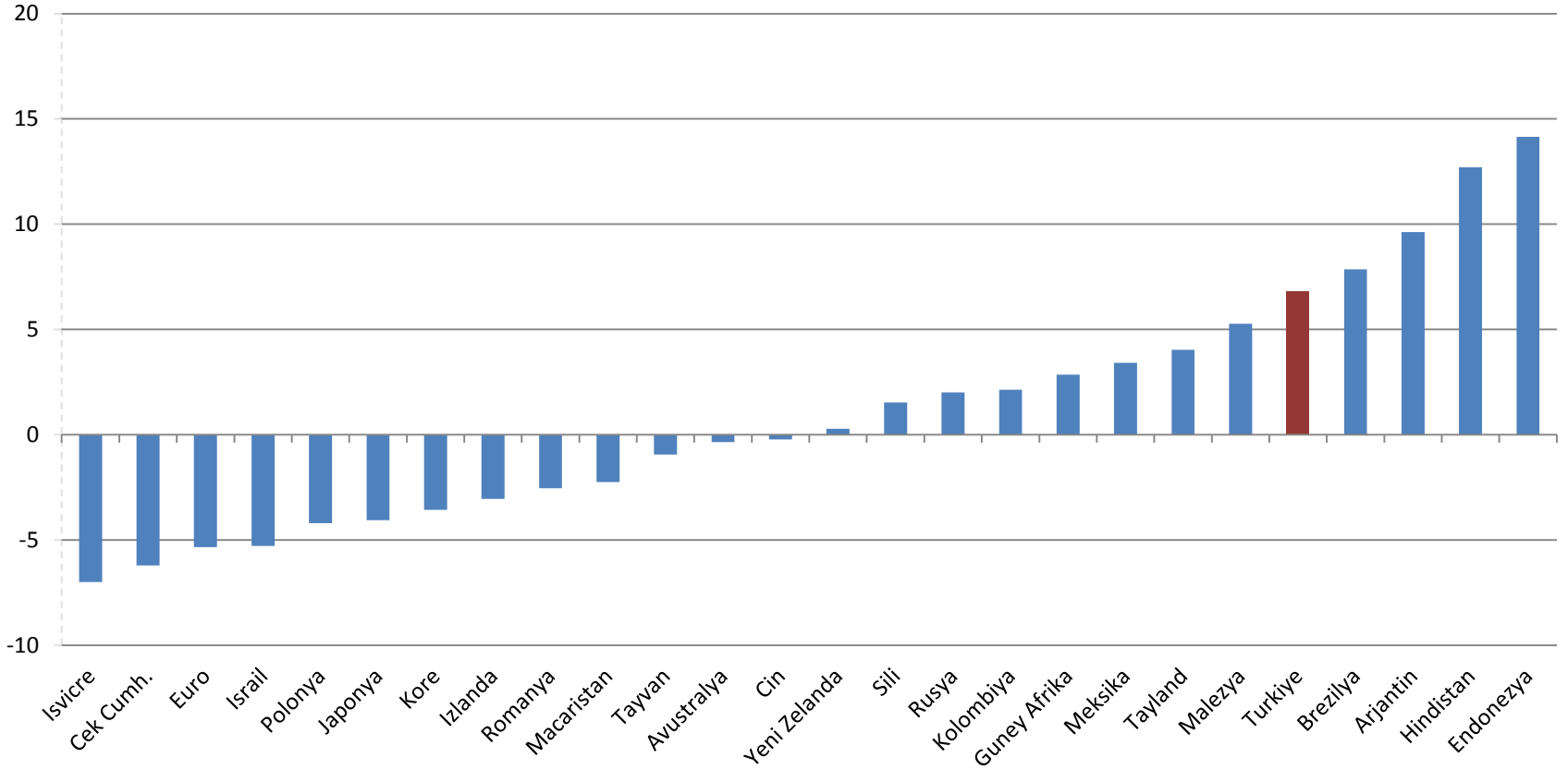
Kaynak: Blommborg, JPMVXYEM Index.

Son veri: 23 Eylül 2013

Nominal Döviz Kurları

22.05.2013 – 23.09.2013
(Yüzde Değişim)

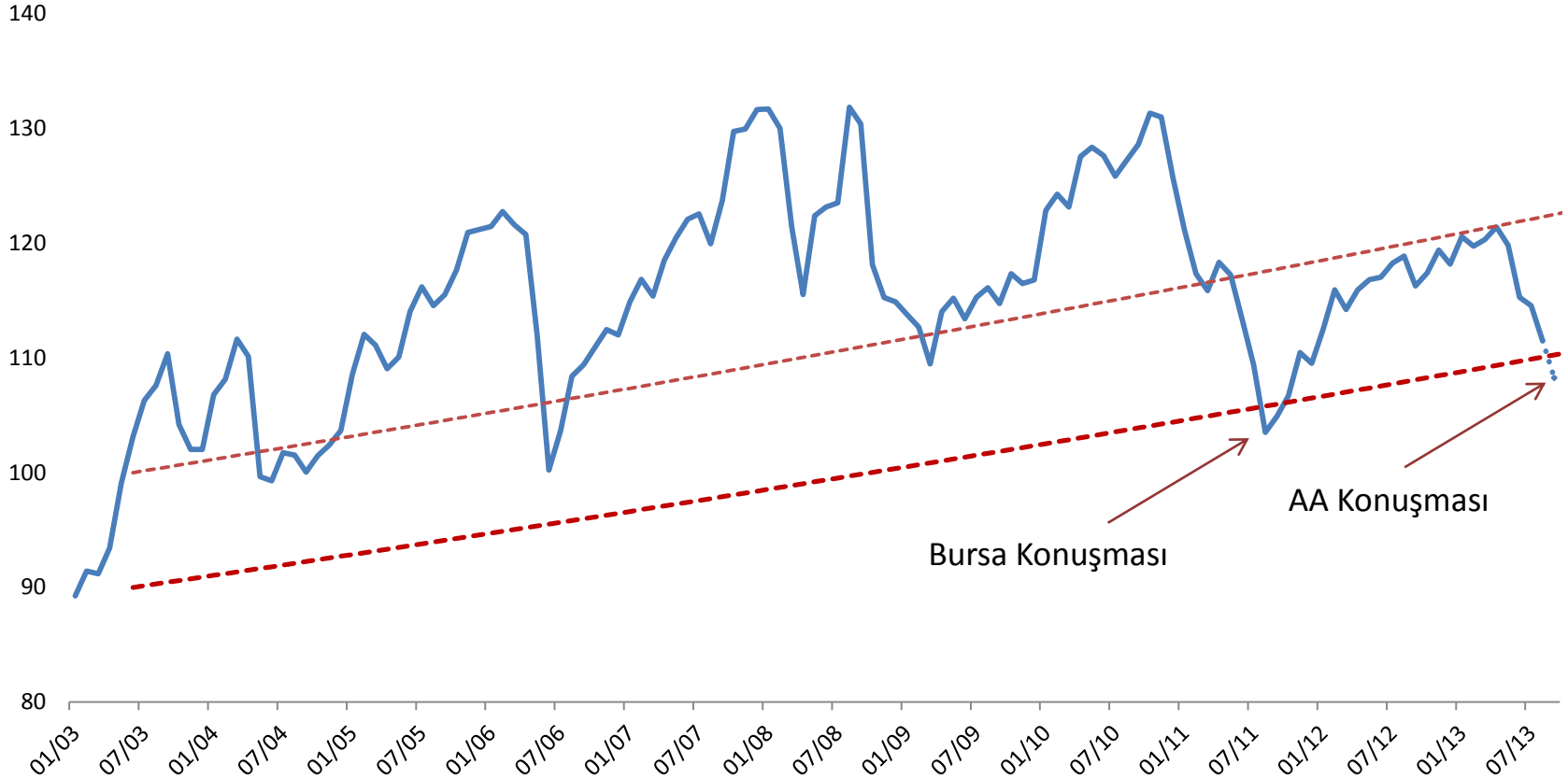

Kaynak: Bloomberg, TCMB.

*Pozitif değişim ABD Dolarına karşı değer kaybını göstermektedir.

Aşırı Tepki: Reel Döviz Kuru

Reel Efektif Döviz Kuru (Baz Yılı: 2003)

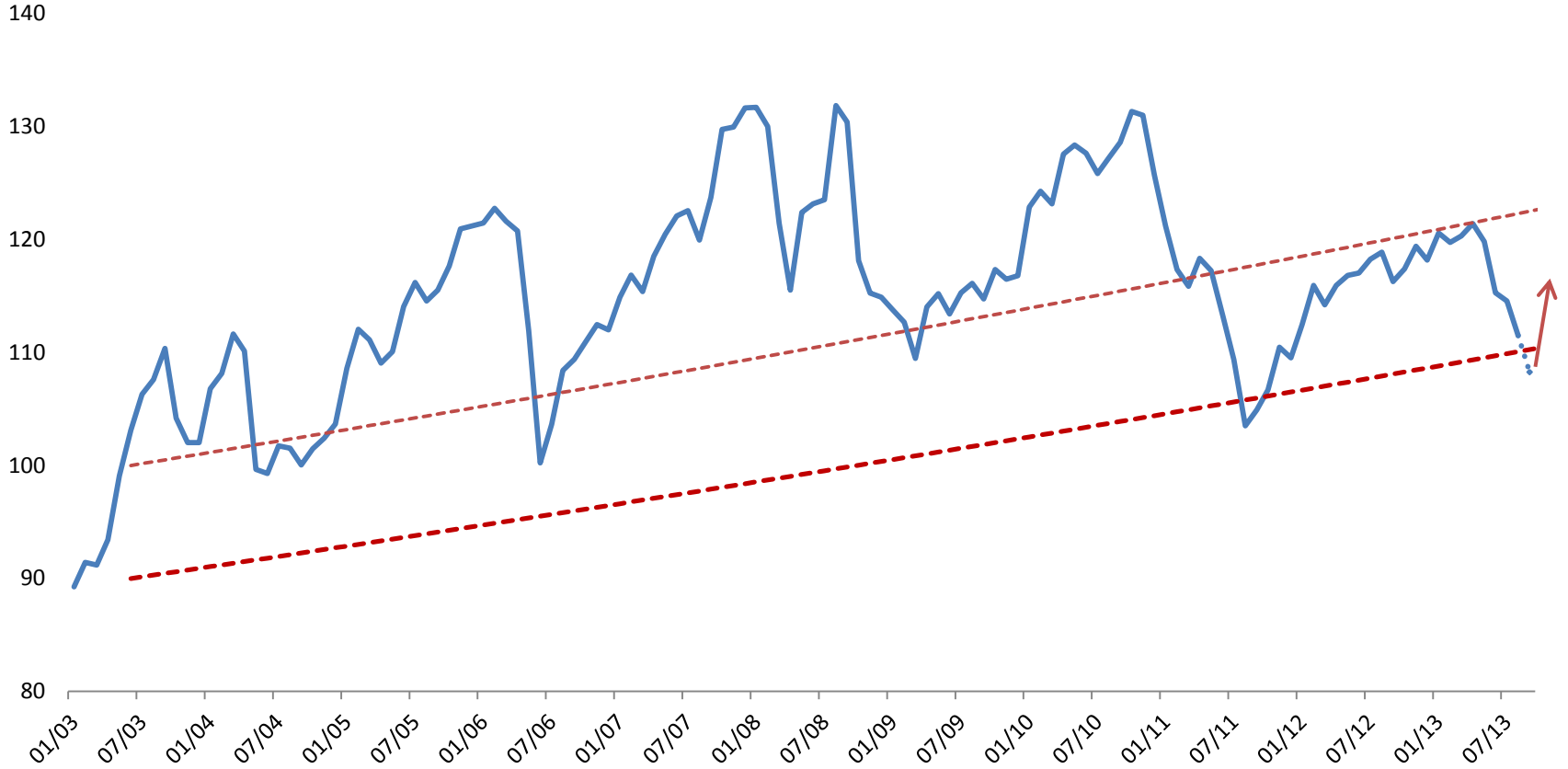

Kaynak: TCMB.

Eylül tahmininde 19 Eylül 2013 tarihine kadar ortalama döviz kurları kullanılmıştır. Endeksin artması Türk lirasında değerlenmeyi göstermektedir. Kesikli çizgiler Mayıs 2003 = 100 veya Ocak 2003=90 referanslarına göre yüzde 2 artış trendini göstermektedir.

Düzeltilme: Reel Döviz Kuru

Reel Efektif Döviz Kuru (Baz Yılı: 2003)

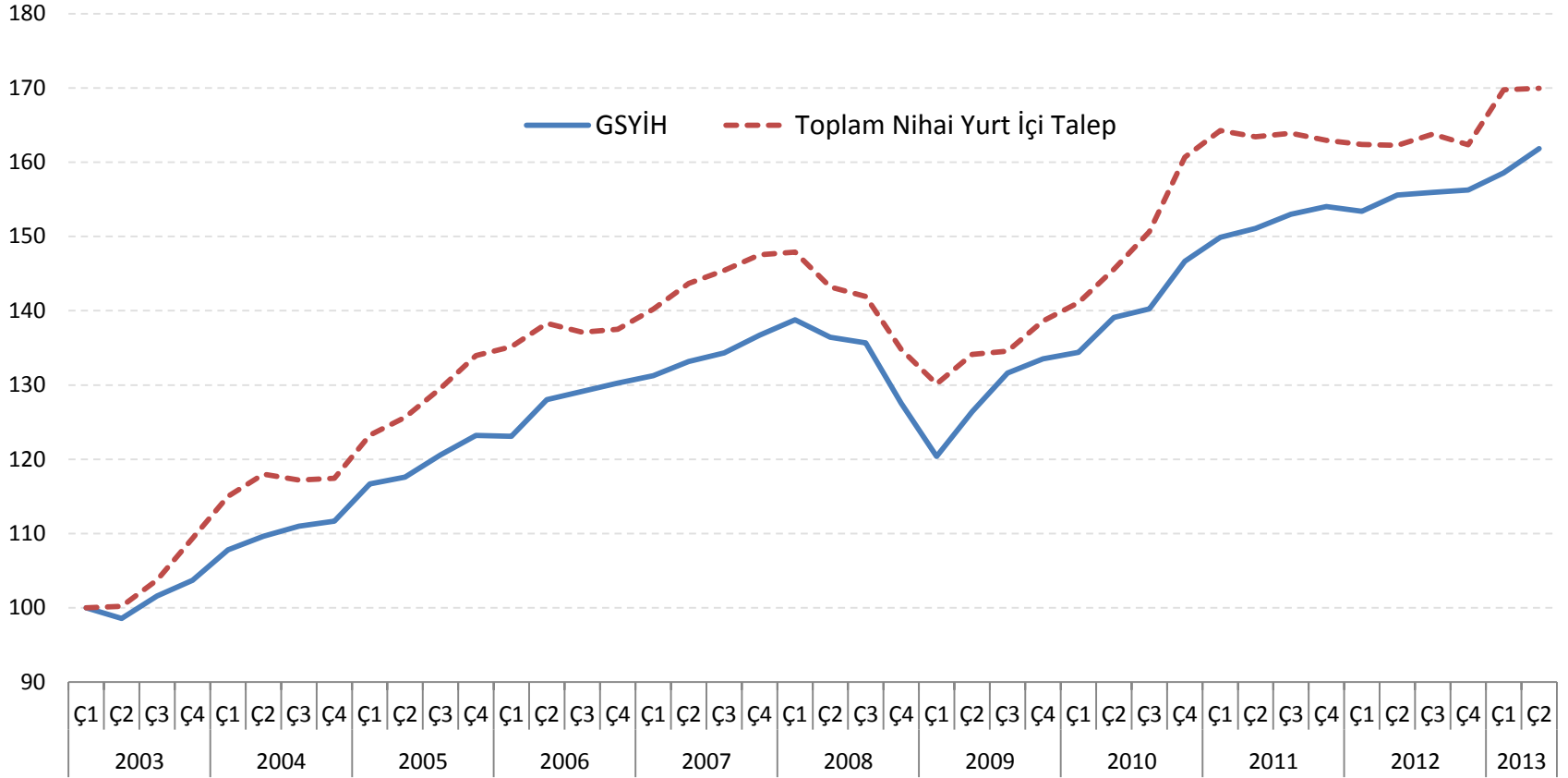
Kaynak: TCMB.

Eylül tahmininde 19 Eylül 2013 tarihine kadar ortalama döviz kurları kullanılmıştır. Endeksin artması Türk lirasında değerlenmeyi göstermektedir. Kesikli çizgiler Mayıs 2003 = 100 veya Ocak 2003=90 referanslarına göre yüzde 2 artış trendini göstermektedir.

DIŞ DENCE

Dengeli Büyüme

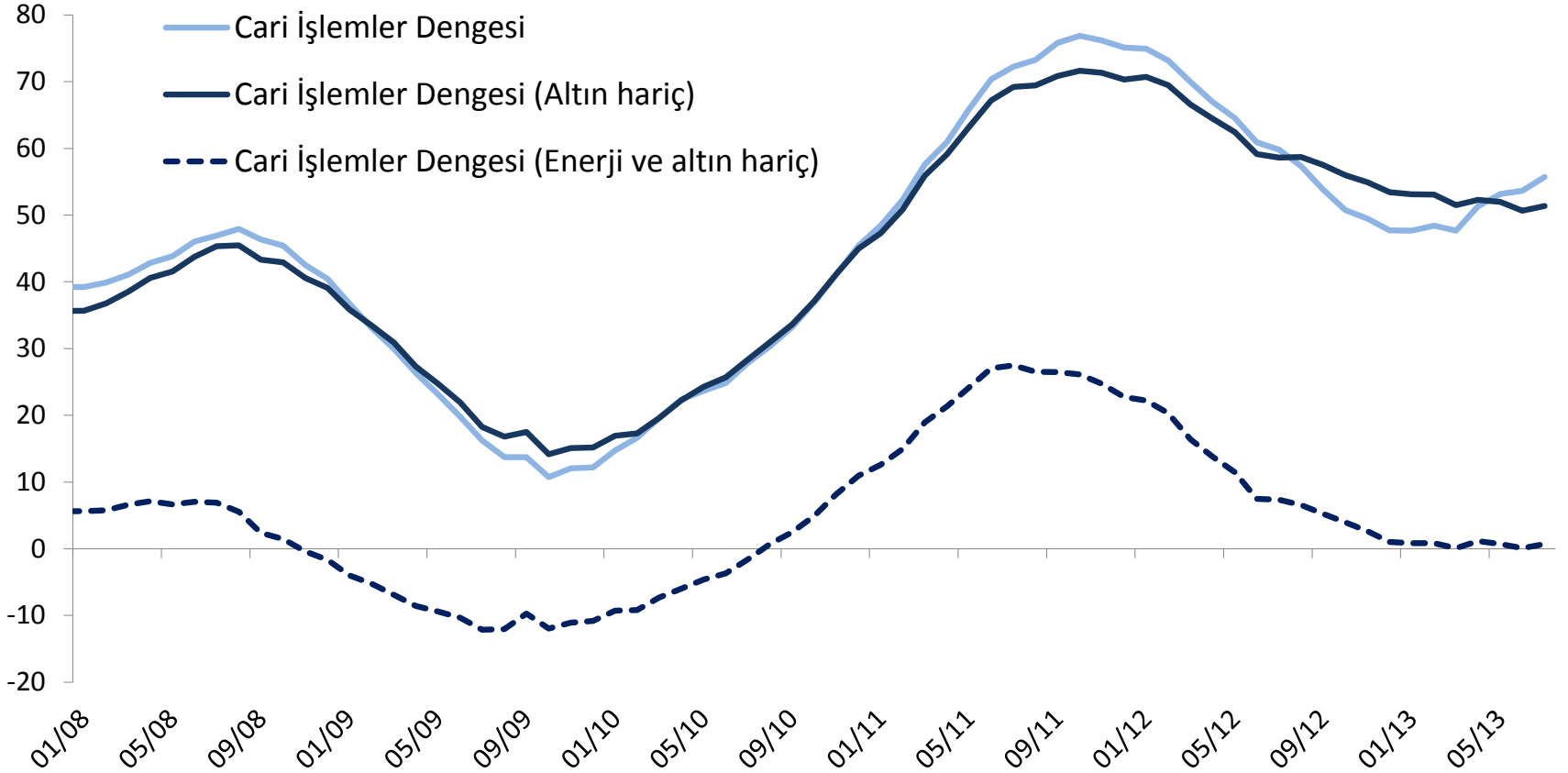
Nihai Yurtiçi Talep ve Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (Mevsimsellikten Arındırılmış, 2003Ç1=100)

Kaynak: TÜİK, TCMB.

Dış Denge

Cari Açık (12-Aylık Kümülatif, Milyar Dolar)

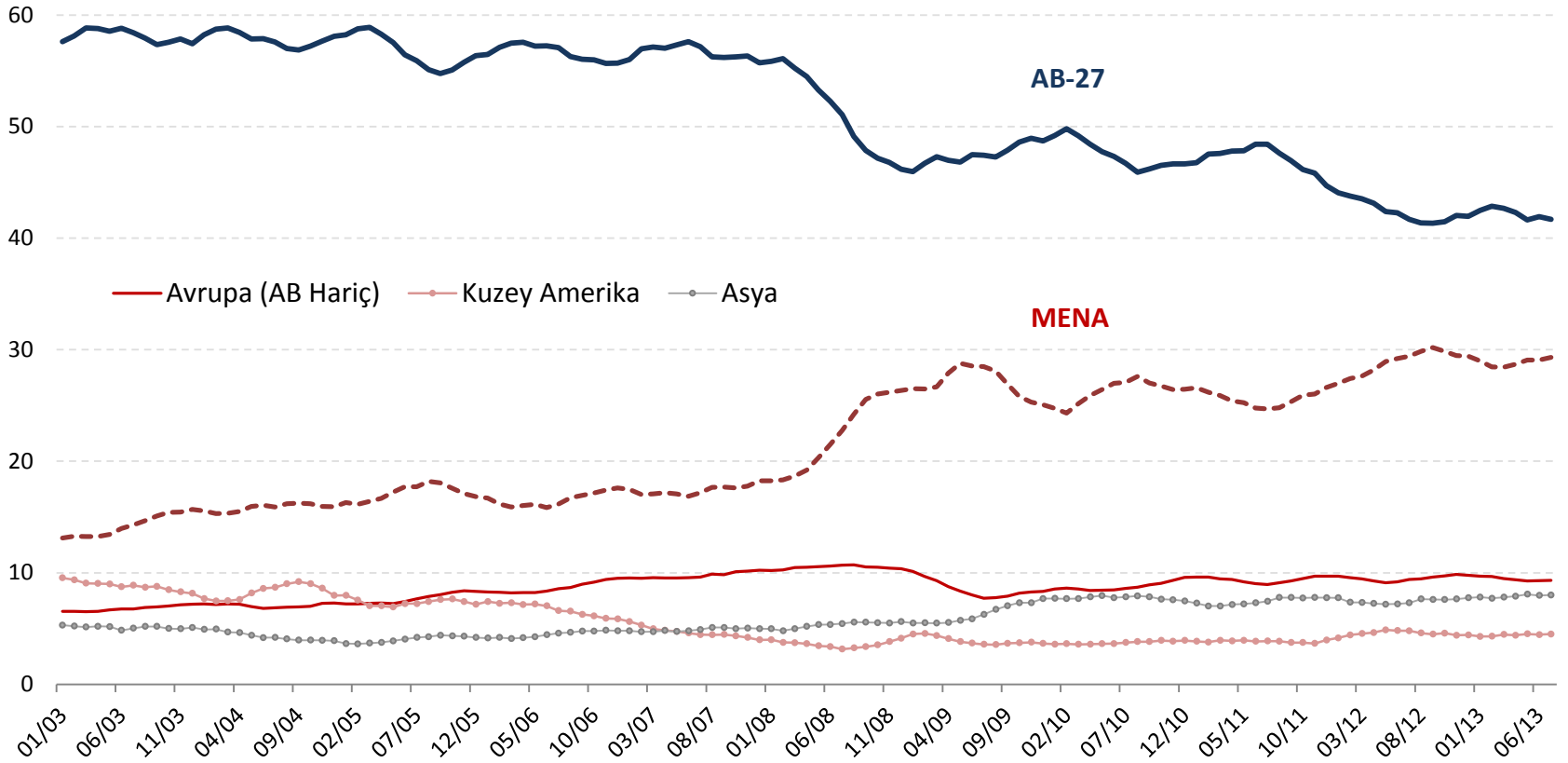

Kaynak: TCMB.

Son veri: Temmuz 2013.

İhracat Pazar Çeşitlenmesi

İhracat Pazar Payı* (6 Aylık Hareketli Ortalama, Yüzde)

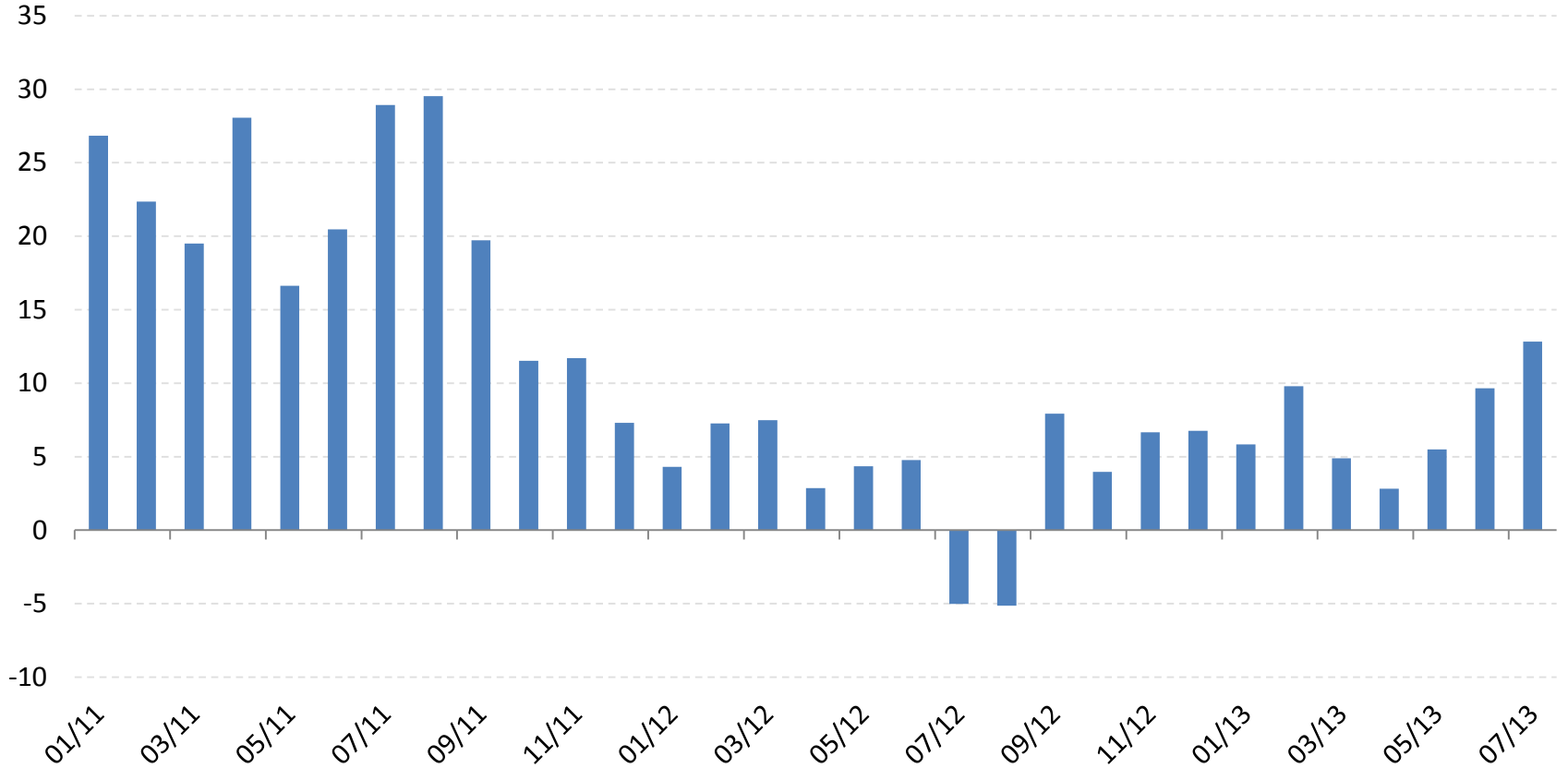

Kaynak: TÜİK.

*Altın hariç.
Son Veri: Temmuz 2013

İhracat

Türkiye (Altın Hariç, 12 ay öncesine göre değişim, Yüzde)

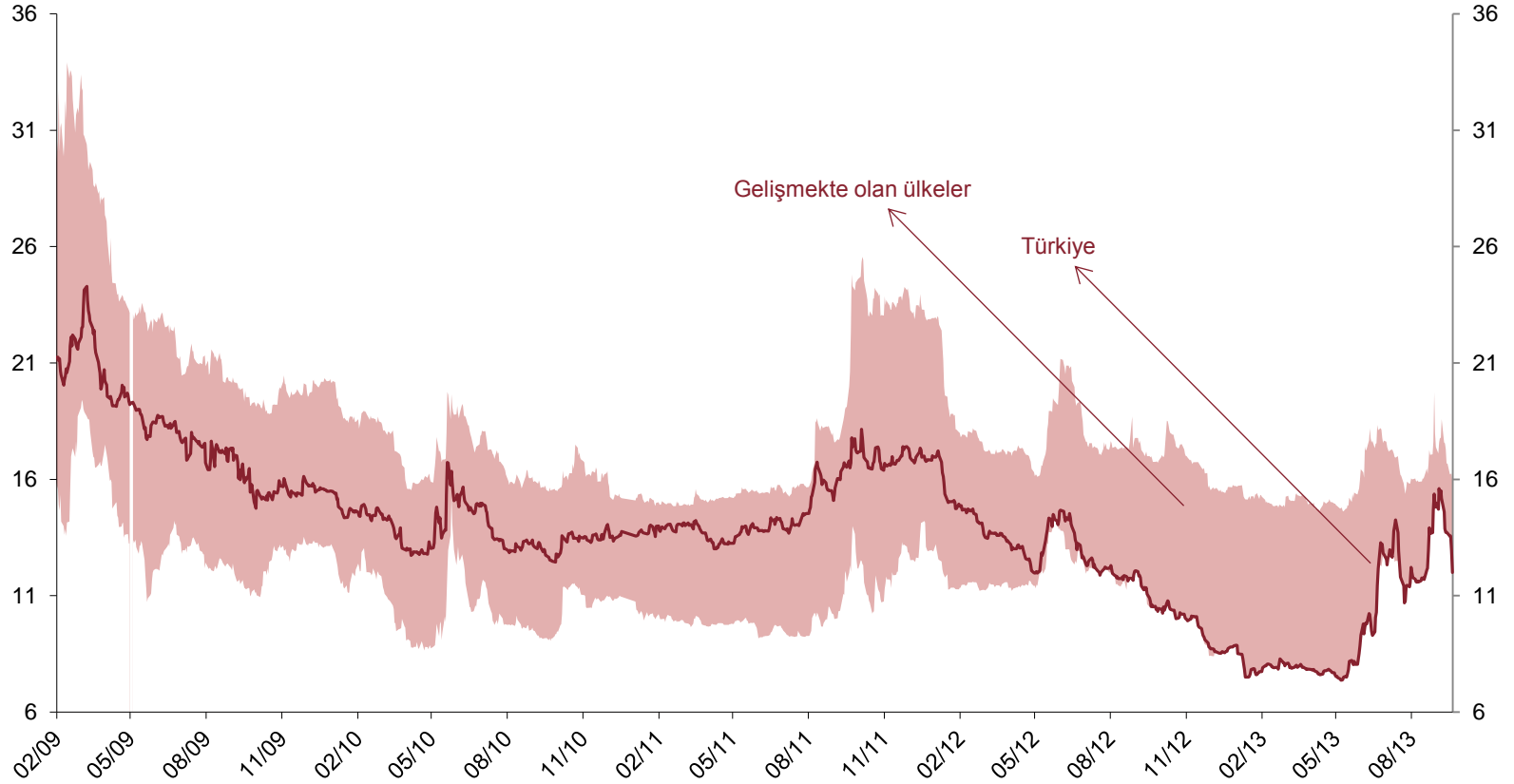
Kaynak:TÜİK

Son veri: Temmuz 2013

Kur Oynaklığı

Seçilmiş Gelişmekte Olan Ülkeler ve Türkiye’de Kur Oynaklıkları (Yüzde, gelecek 12 ay için ima edilen oynaklık)

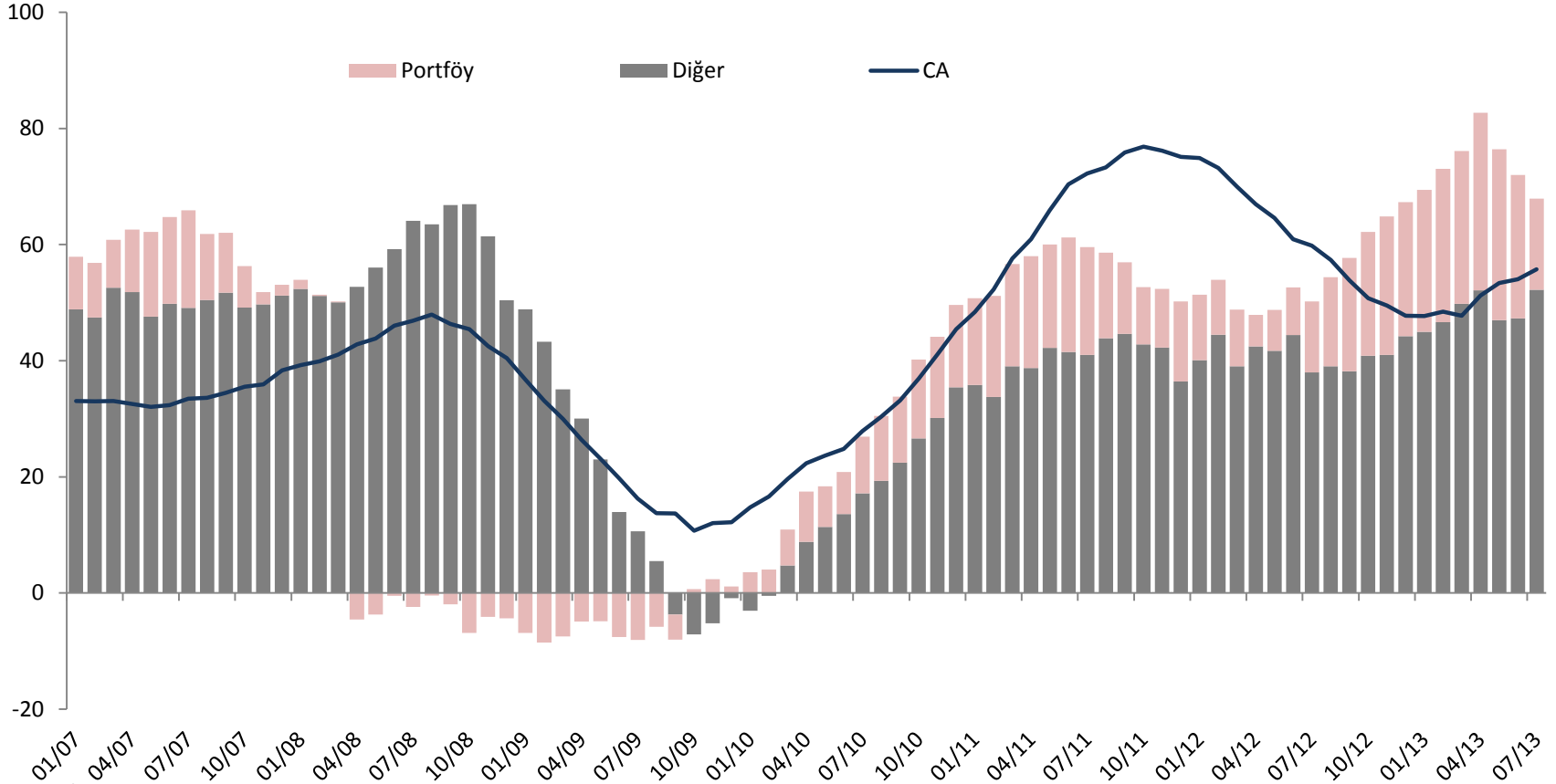
Kaynak: Bloomberg, TCMB.

Gelişmekte Olan Ülkeler: Brezilya, Güney Afrika, Endonezya, Hindistan ve Türkiye’yi içermektedir.

Son Veri: 19 Eylül 2013

Cari Açığın Finansmanı

Cari Açığın Temel Finansman Kaynakları (12-aylık kümülatif, Milyar Dolar)

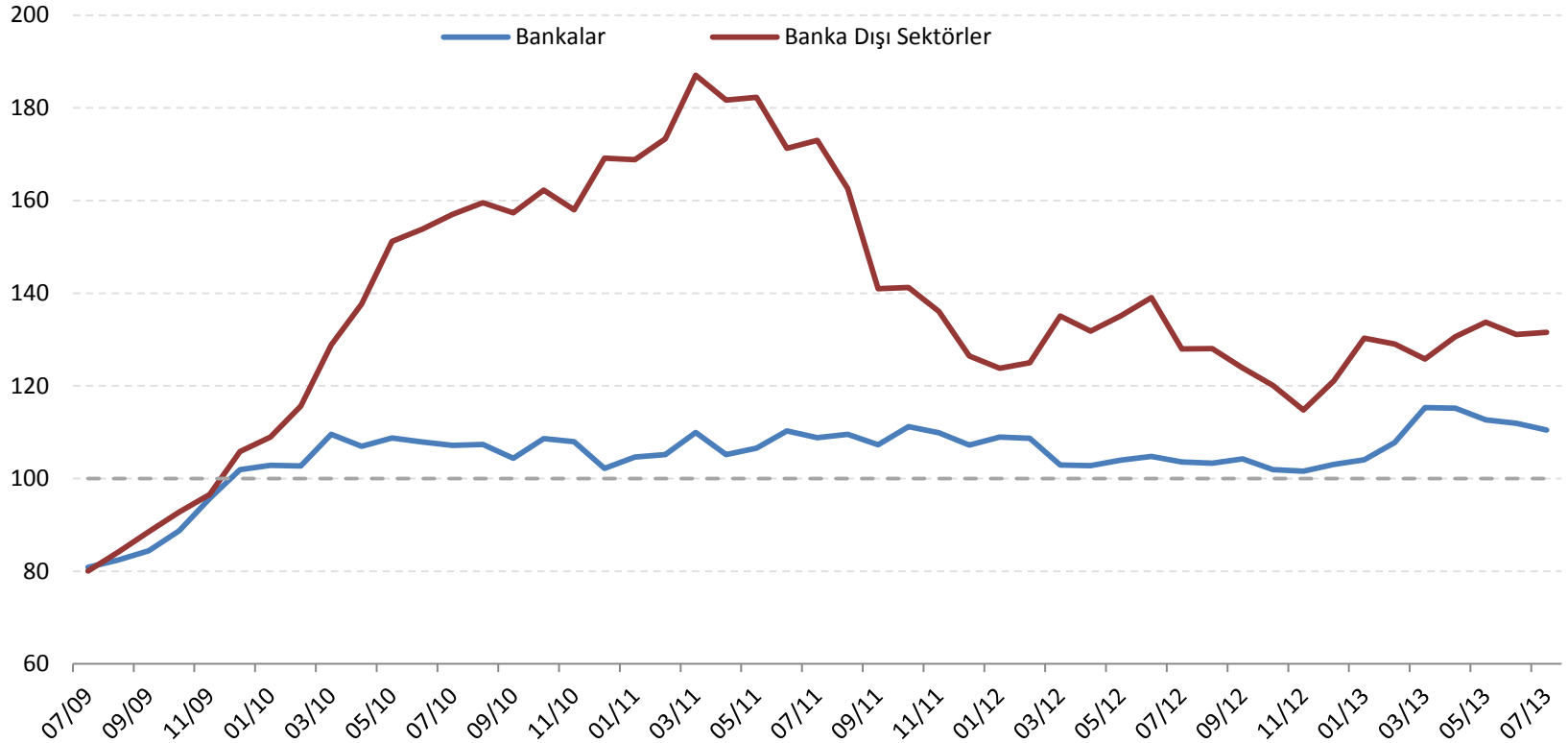
Kaynak: TCMB.

*Portföy; hisse senetleri ve hükümetin yurtiçi borç senetlerini kapsamaktadır.

**Diğer; bankalar ve diğer sektörlerin kısa ve uzun vadeli net kredileri, bankalar ve Hazine'nin yurtdışına ihraç ettikleri tahviller ve bankalardaki mevduat kaleminin toplamından oluşmaktadır.

Özel Sektörün Dış Borç Yenileme Oranları

(Yüzde, 6 Aylık Hareketli Ortalama)

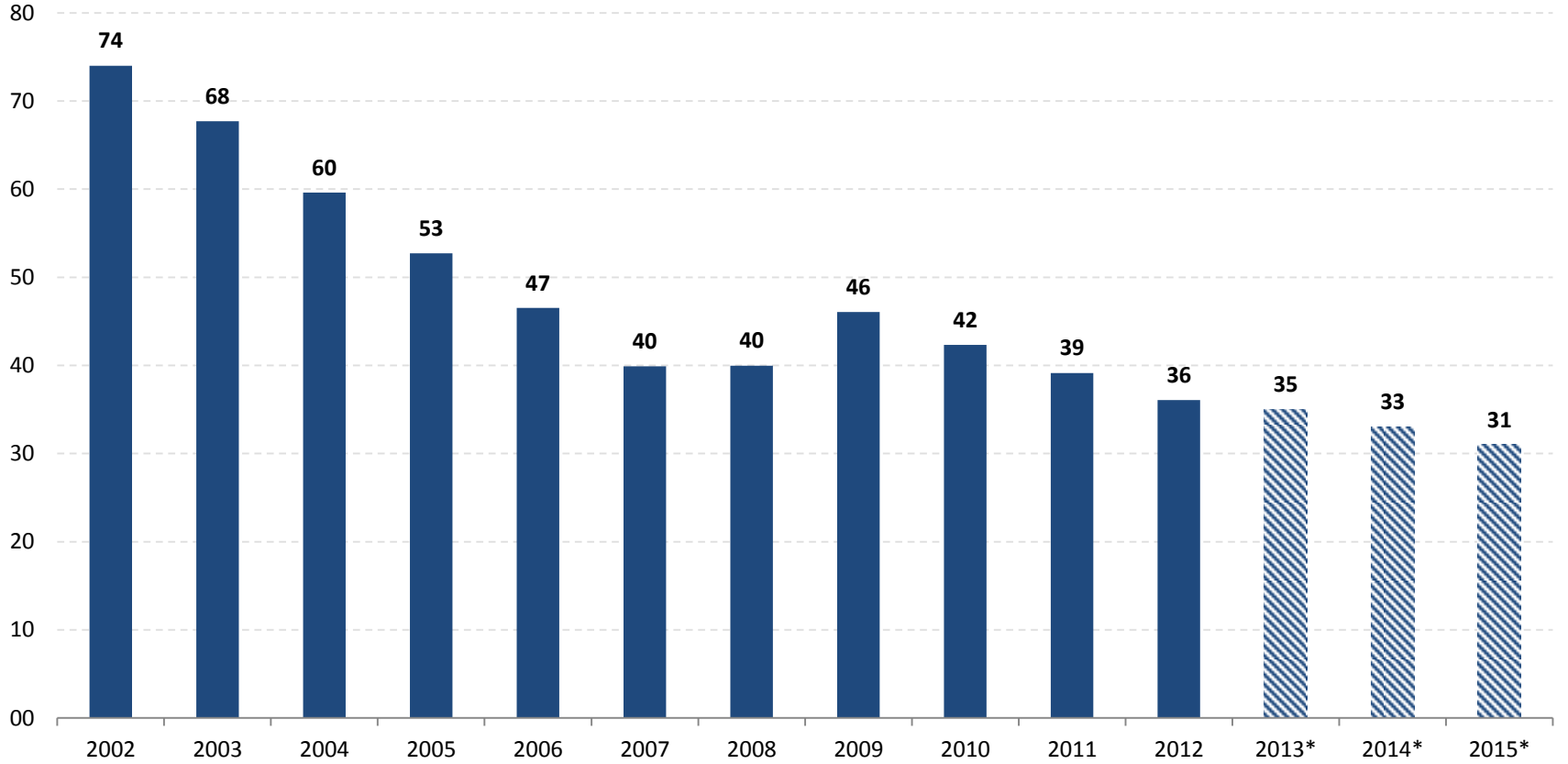

Kaynak: TCMB.

Son veri: Temmuz 2013.
Banka dışı sektörlerin dış borç yenileme oranı 32.
Sayılı Karara göre düzeltilmiştir.

Türkiye: Kamu Borcu

AB Tanımlı Kamu Borç Stoku (GSYH'ye Oran, Yüzde)

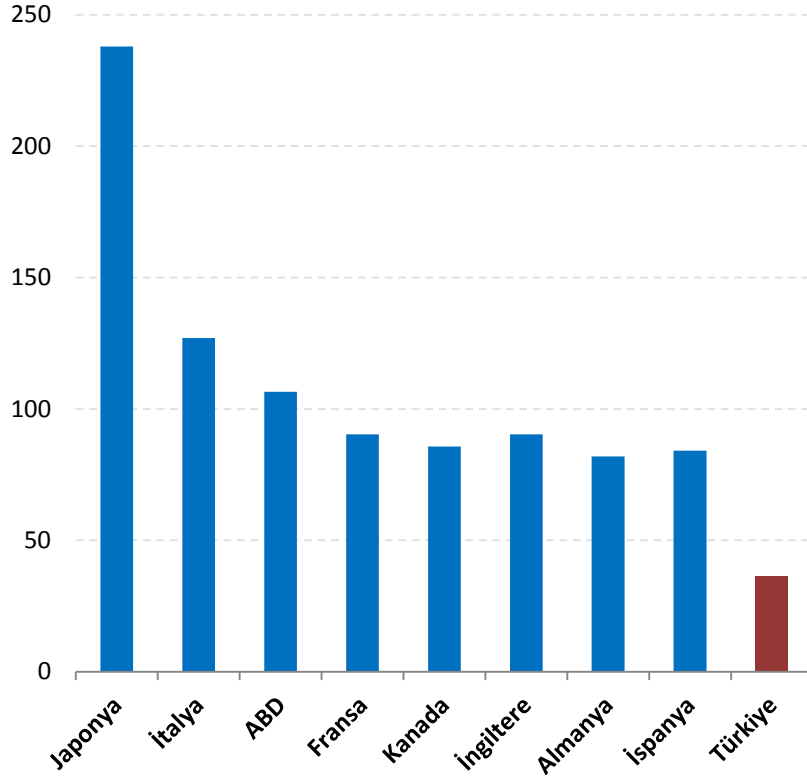

Kaynak: Maliye Bakanlığı, Orta Vadeli Program (2013-2015).

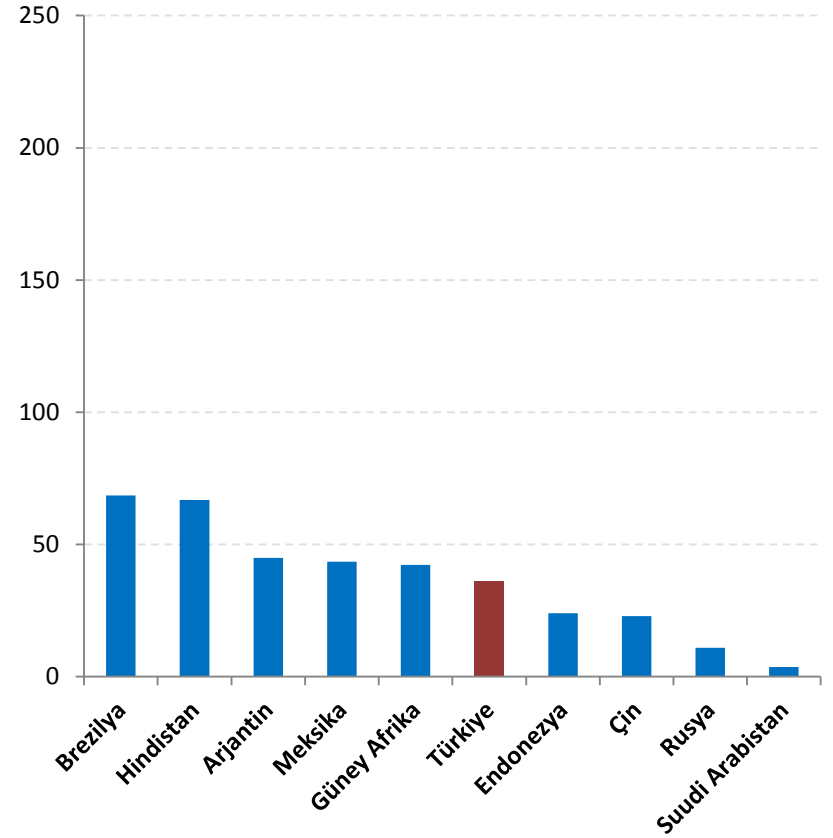
*Orta Vadeli Program (2013-2015) tahminleri

Ülkelerin Kamu Borçları

Gelişmiş Ülkeler ve Türkiye (GSYH'ye Oran, Yüzde, 2012)

Gelişmekte Olan Ülkeler ve Türkiye (GSYH'ye Oran, Yüzde, 2012)

Kaynak: IMF Fiscal Monitor

Kaynak: IMF Fiscal Monitor

Türkiye: Risk Primi

Türkiye-ABD 10 Yıllık Tahvil Faiz Farkları (Baz Puan)

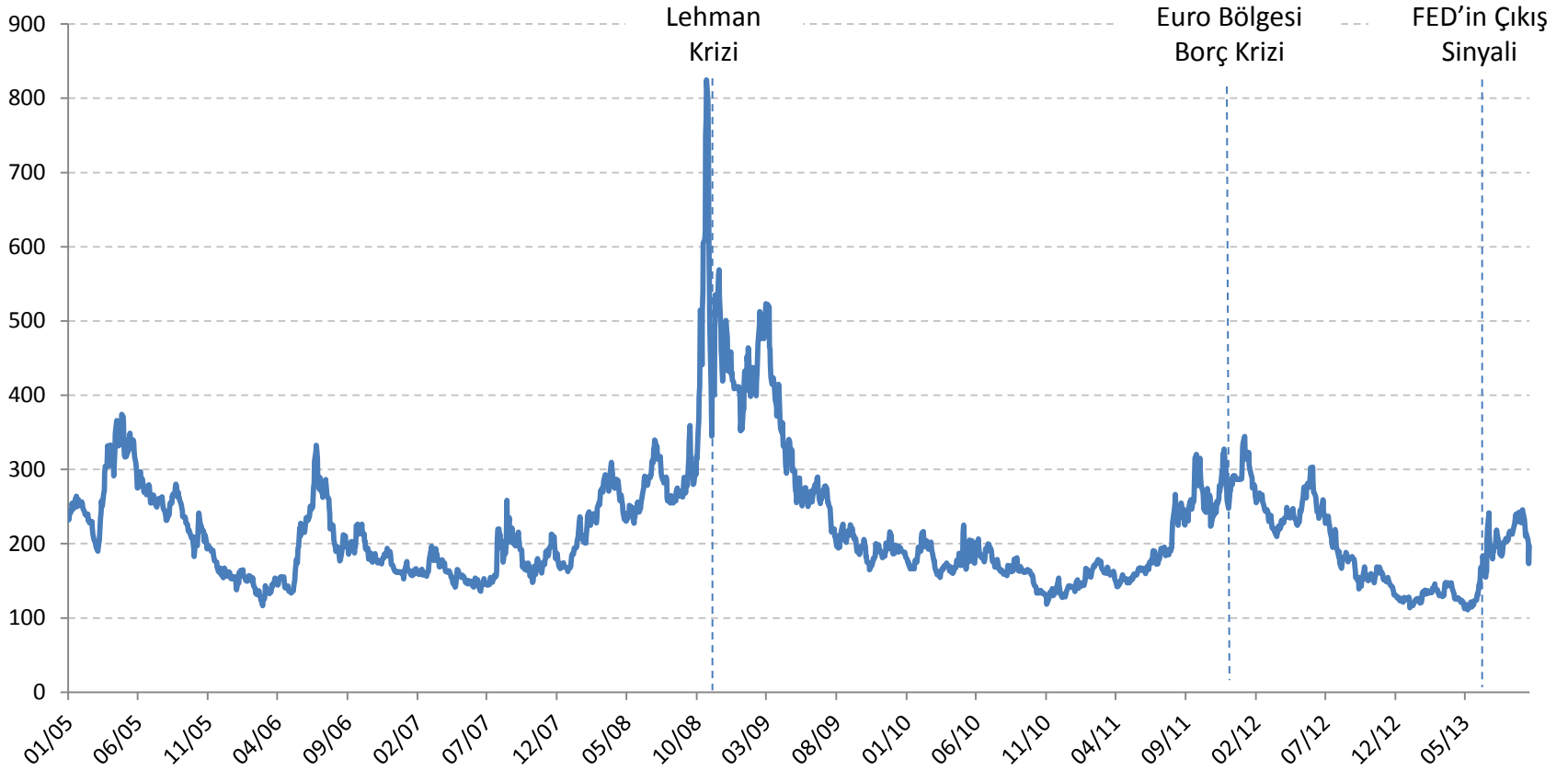

Kaynak: Bloomberg, TCMB.

Son Veri: 20 Eylül 2013

Türkiye: Risk Primi

Türkiye 5 Yıllık CDS Fiyatları

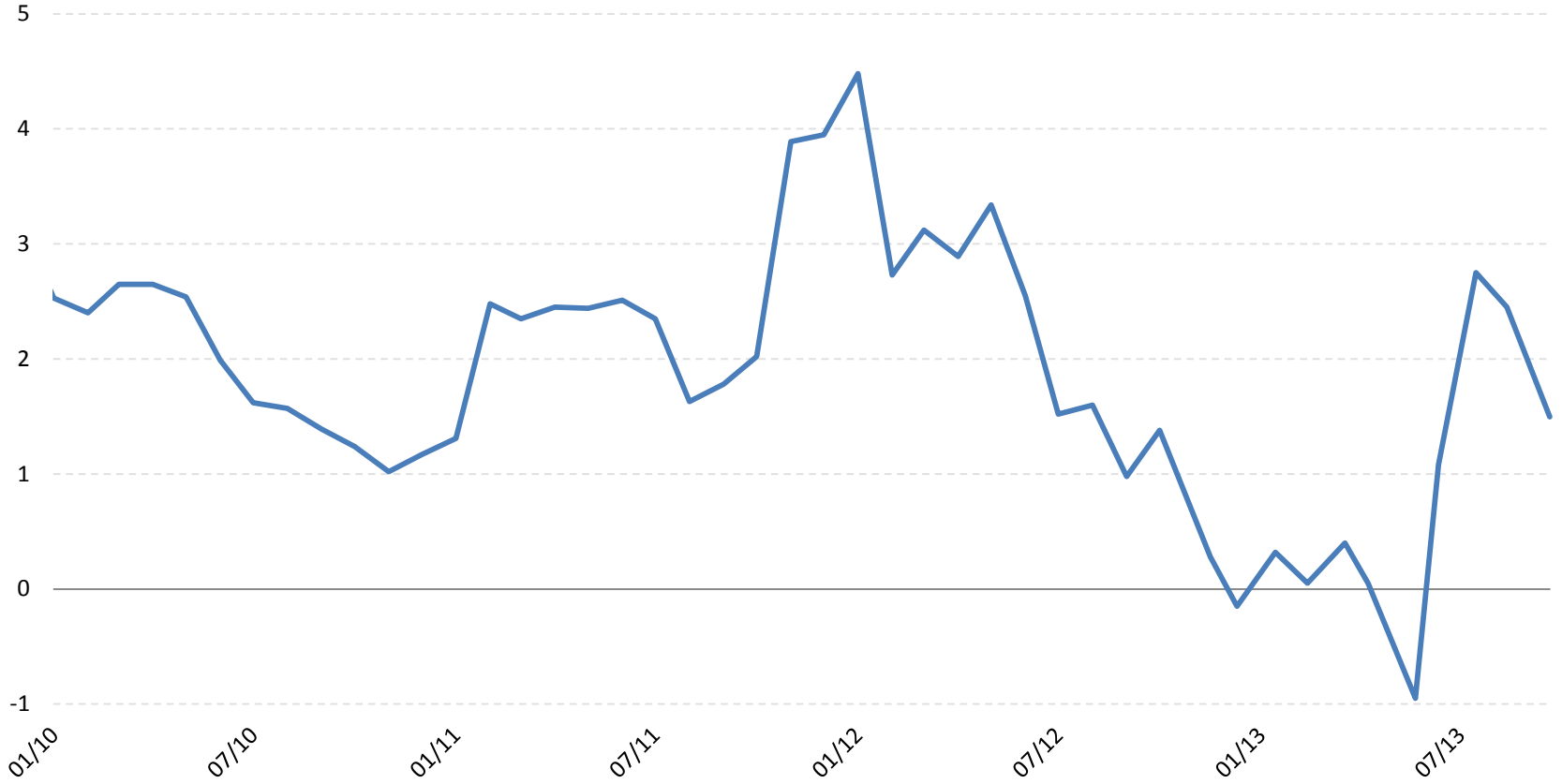

Kaynak: Bloomberg, TCMB.

Son Veri: 20 Eylül 2013

Reel Faiz (Piyasa)

Beklenen DİBS Reel Faizi* (Yüzde)

Kaynak: TCMB.

Son veri: Eylül 2013

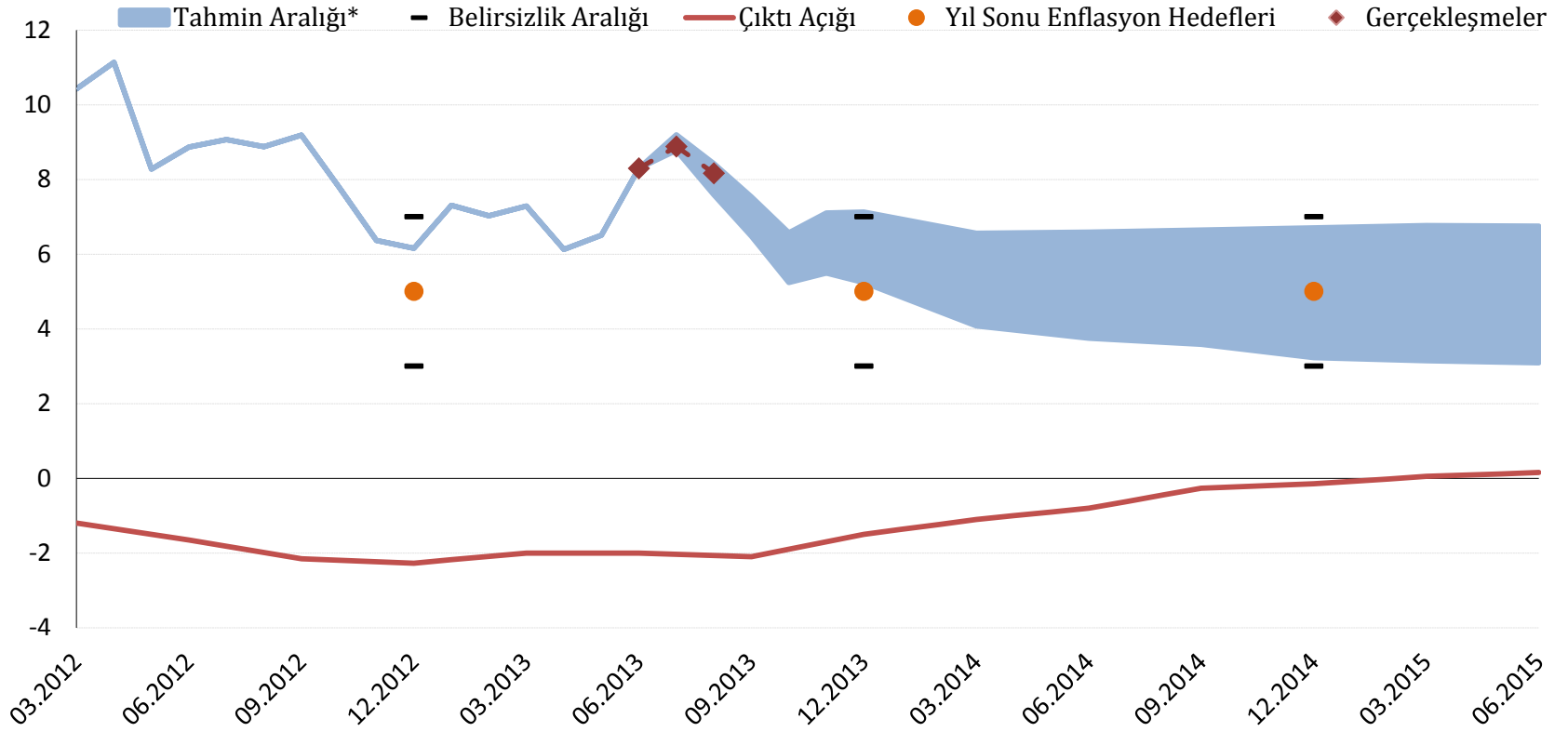
*Gösterge bileşik faiz – Anketlere göre beklenen enflasyon

ENFLASYON

Enflasyon

Enflasyon Tahminleri ve Gerçekleşmeler* (Yüzde)

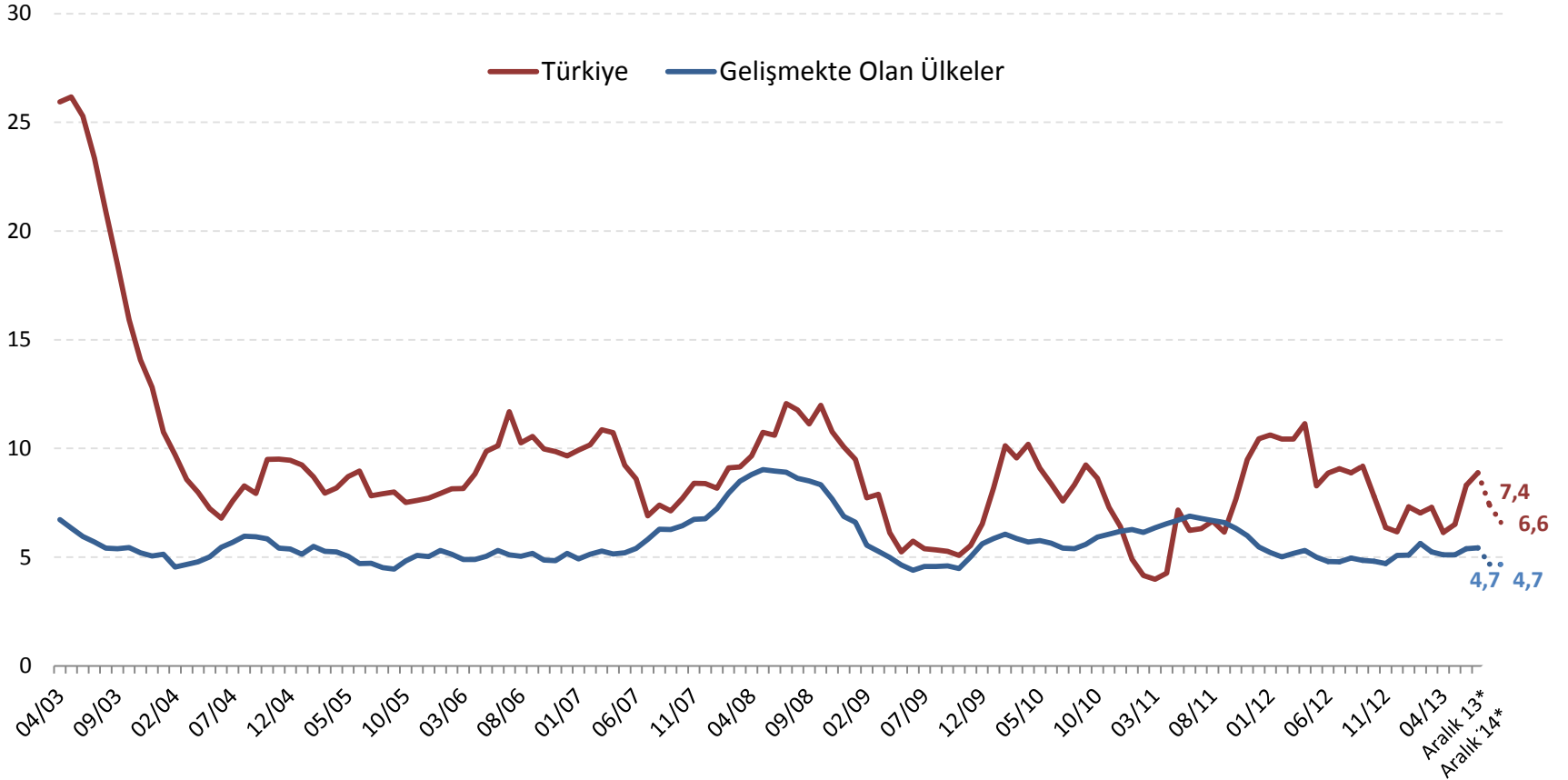

Kaynak: TCMB.

*Enflasyonun tahmin aralığı içinde kalma olasılığı yüzde 70'tir.

Enflasyon Karşılaştırması

Türkiye ve Diğer Gelişmekte Olan Ülkeler Karşılaştırması (Yüzde, Ağırlıklı Ortalama)

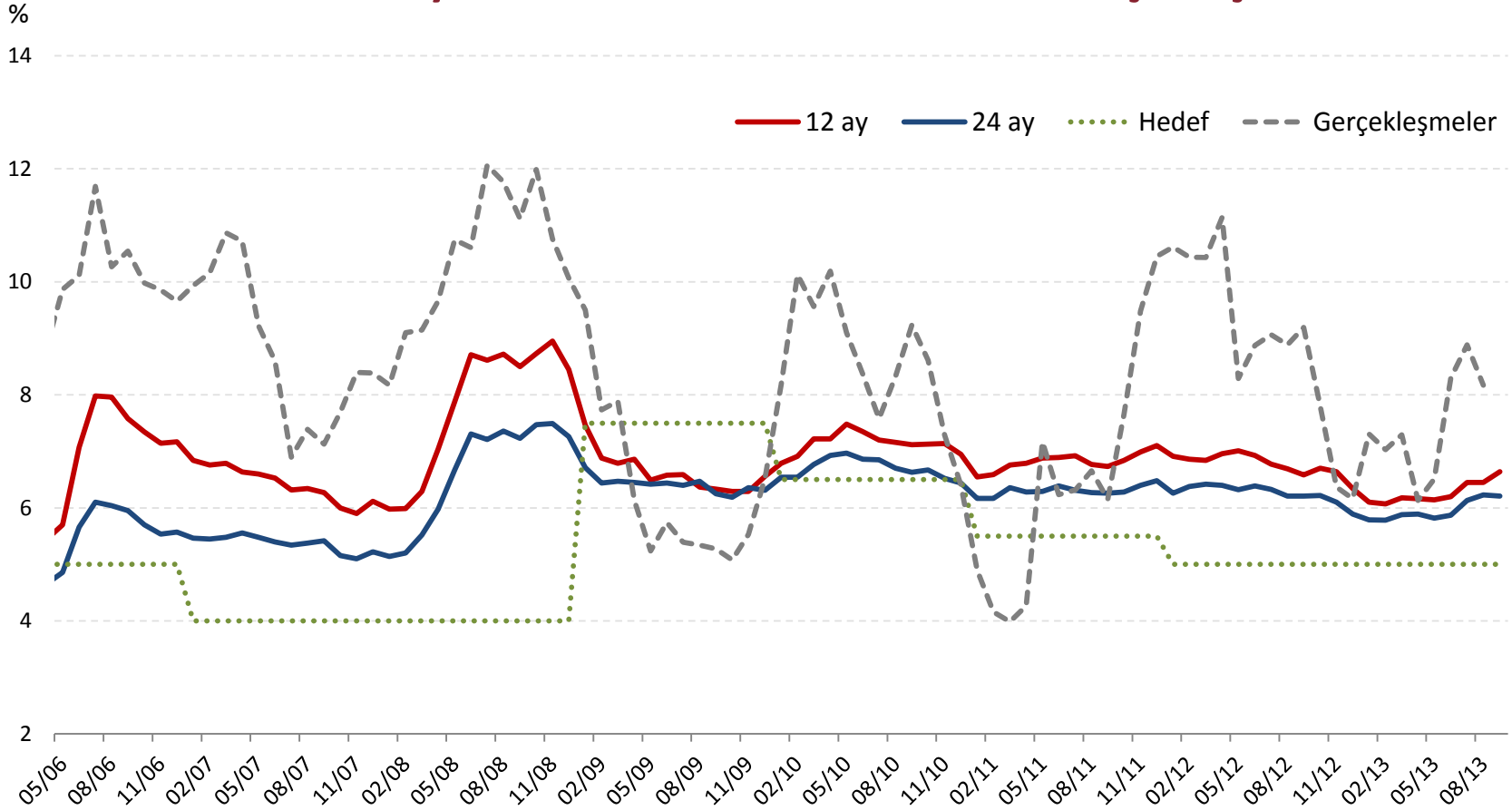

Kaynak: Bloomberg

Gelişmekte olan ülkeler: Brezilya, Meksika, Çek Cumhuriyeti, Macaristan, Polonya, Güney Afrika, Çin, Hindistan, Rusya, Türkiye, Endonezya, Arjantin, Tayland, Kolombiya, Romanya, Ukrayna, Vietnam, Şili, Peru, Mısır ve Fas
*2013 ve 2014 yıl sonu tahminleri "Consensus Forecast" ten alınmıştır.

Enflasyon Beklentileri

12 ve 24-Ay Sonrası TÜFE Beklentileri* ve Gerçekleşmeler

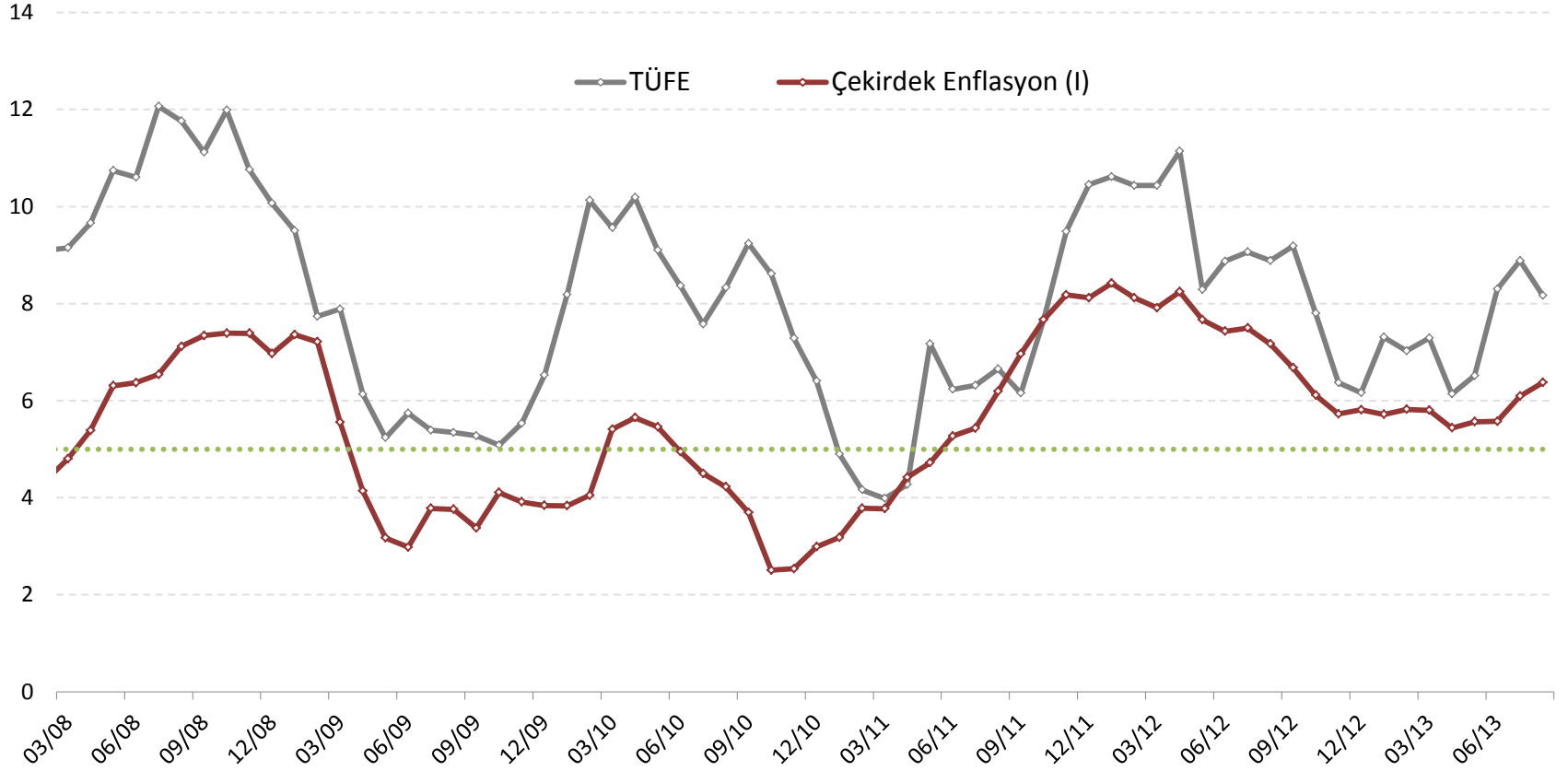

Kaynak: TÜİK, TCMB.

*TCMB Beklenti Anketi.

Enflasyonun Ana Eğilimi

TÜFE ve Çekirdek Enflasyon (Yıllık Yüzde Değişim)

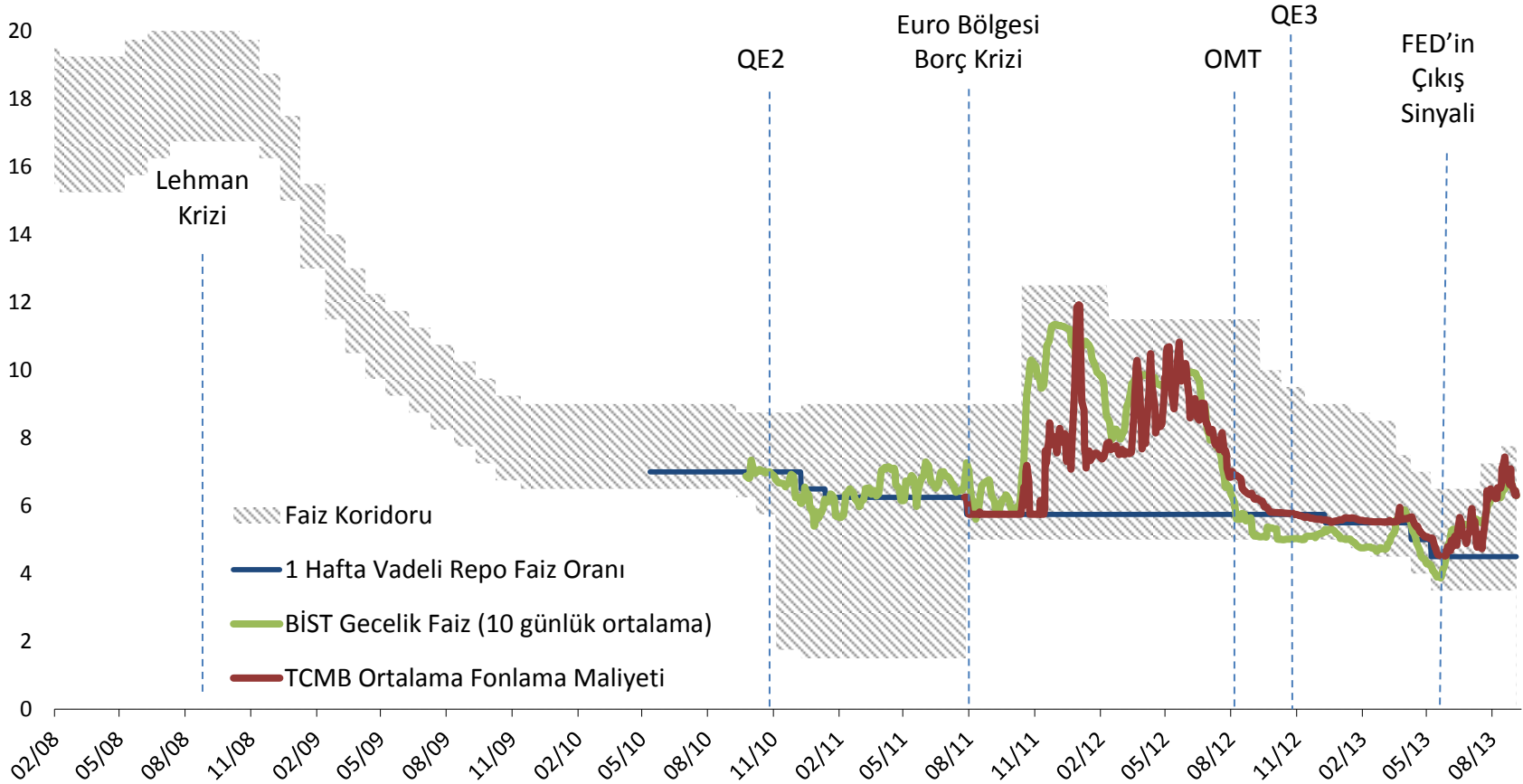

Kaynak: TÜİK, TCMB.

Son Veri: Ağustos 2013

Likidite Politikası

Faiz Koridoru ve Ortalama Fonlama Maliyeti (TCMB, Yüzde)

Kaynak: BİST, TCMB.

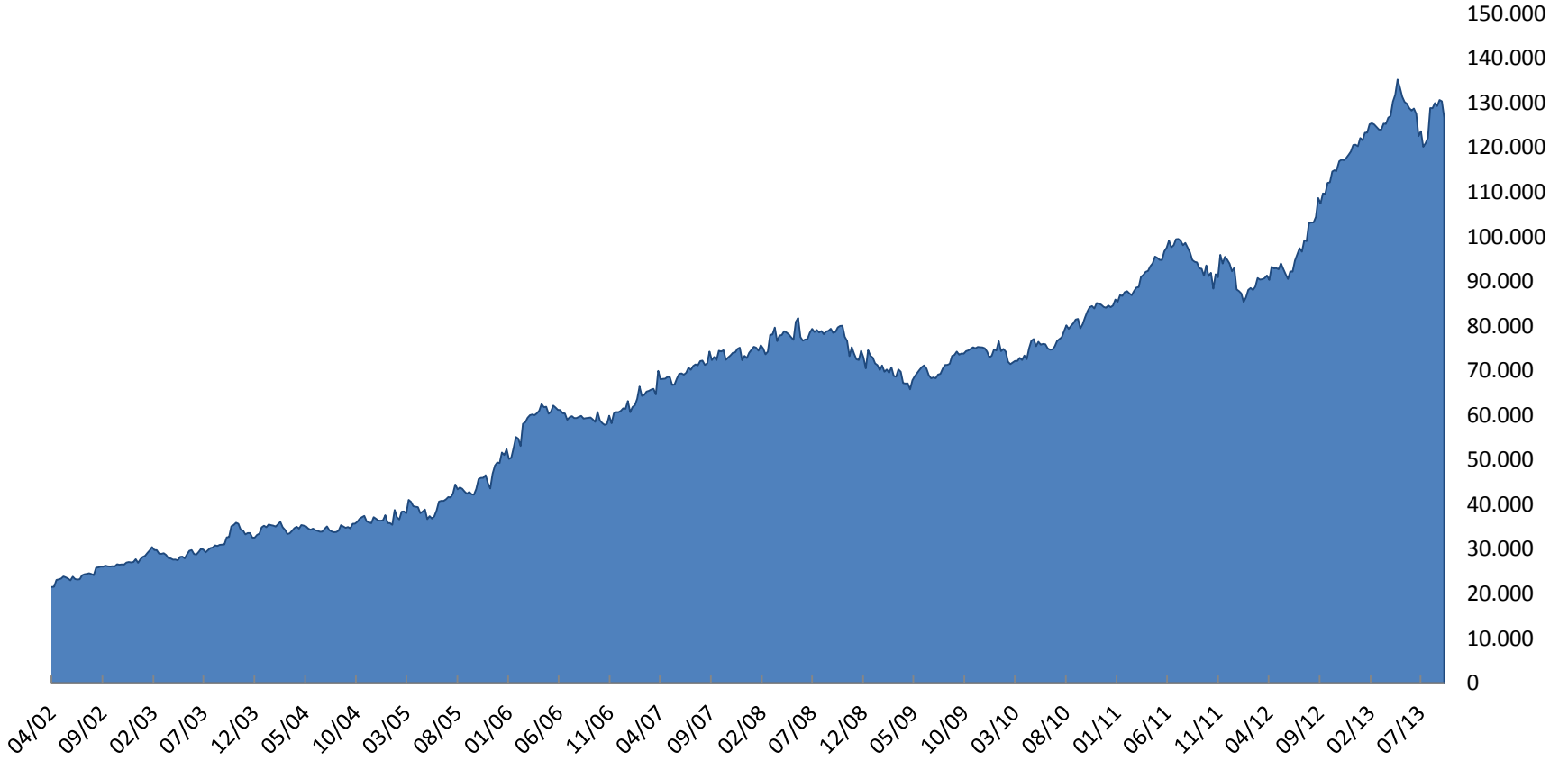
Son Veri: 18 Eylül 2013i

OMT: Doğrudan tahvil alım programı (ECB)

QE: Niceliksel genişleme (FED)

TCMB Döviz Rezervi

TCMB Döviz Rezervi (Altın Dahil, Milyon Dolar)

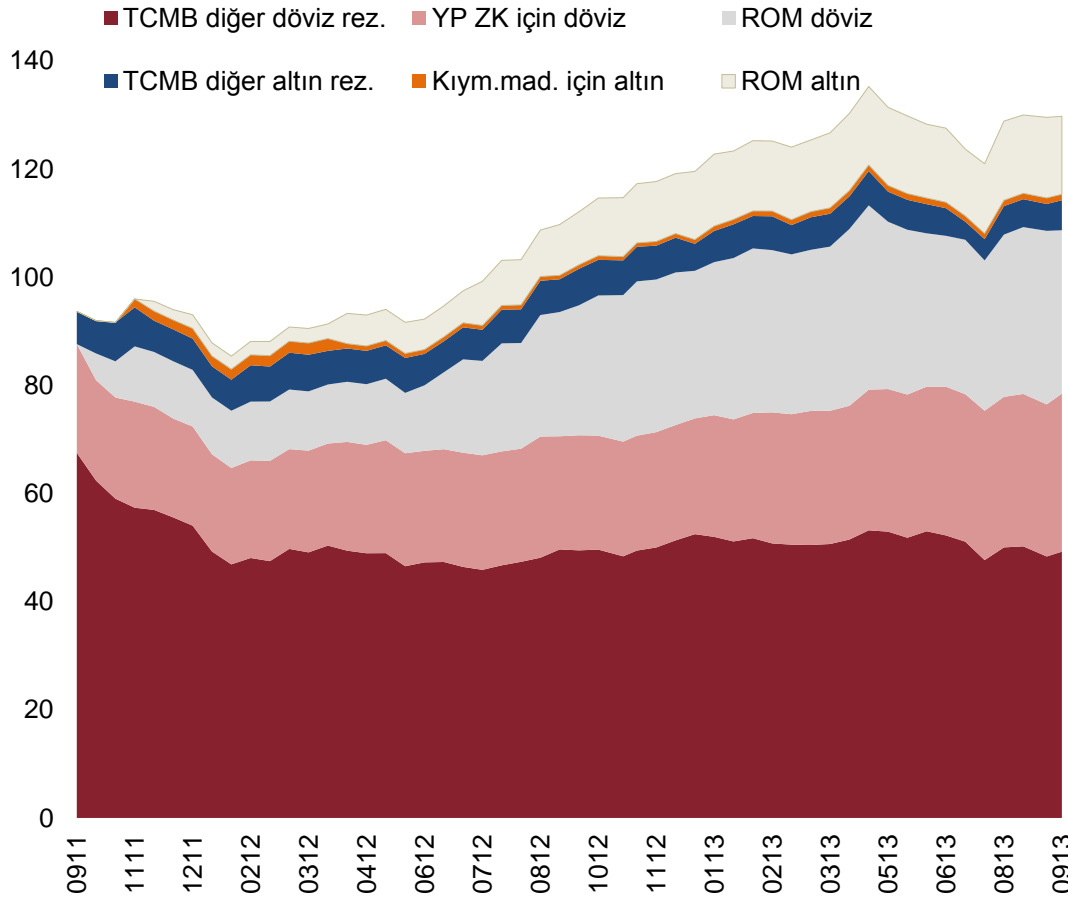

Kaynak: TCMB.

Son veri: 13 Eylül 2013

TCMB Rezervleri

(Milyar Dolar)

Kaynak: TCMB.

Son Gözlem: Eylül 13, 2013.

	Döviz Satımı (Milyar ABD Doları)
Haziran 2013	1.70
Temmuz 2013	5.15
Ağustos 2013	1.95
Eylül 2013	1.38

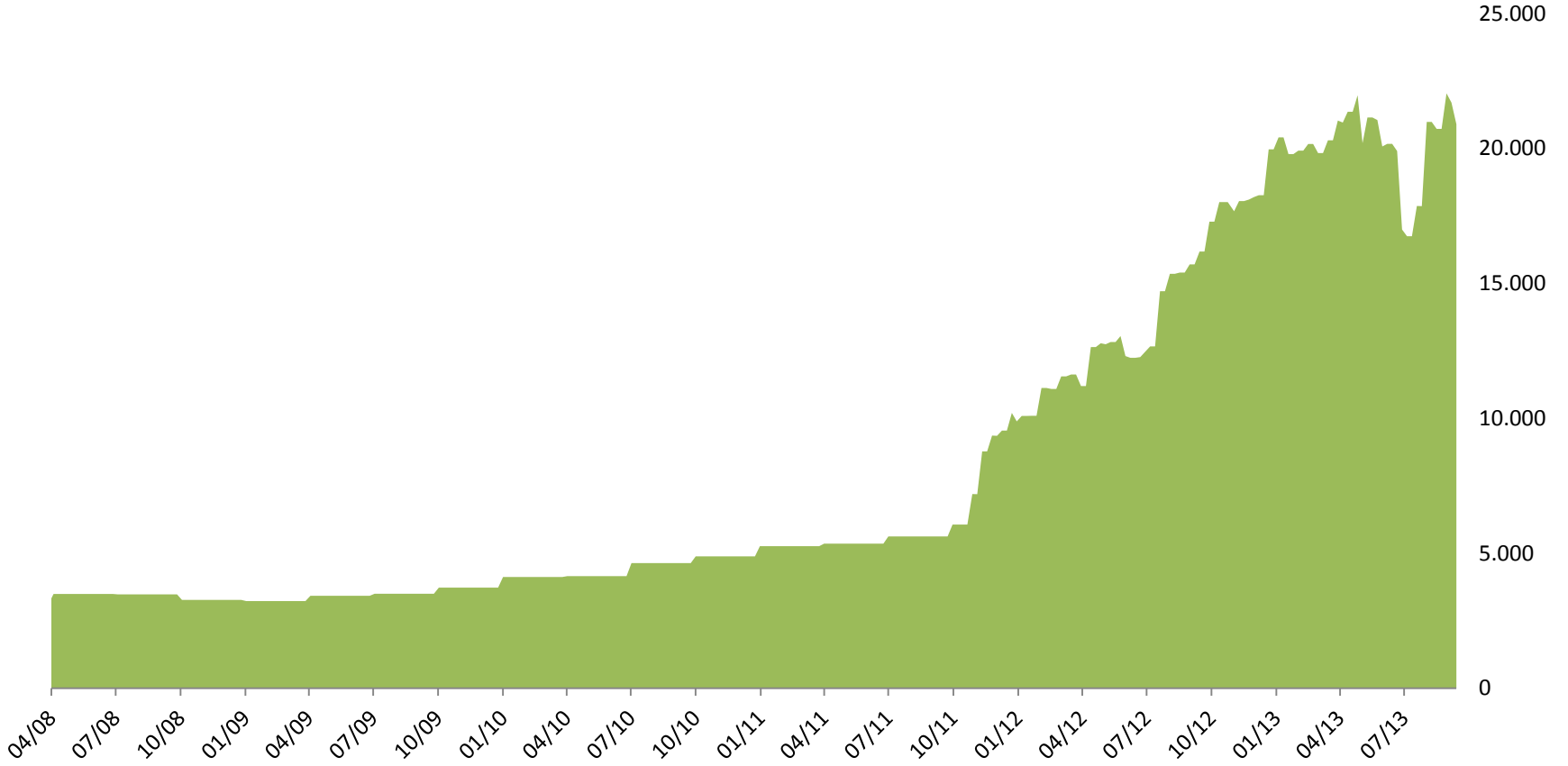

	Tutar (Milyar ABD Doları)
ROM Döviz	30.2
YP Zorunlu Karşılıklar	29.2
Toplam	59.4

TCMB Altın Rezervi

TCMB Altın Rezervi (Milyon Dolar)

Kaynak: TCMB.

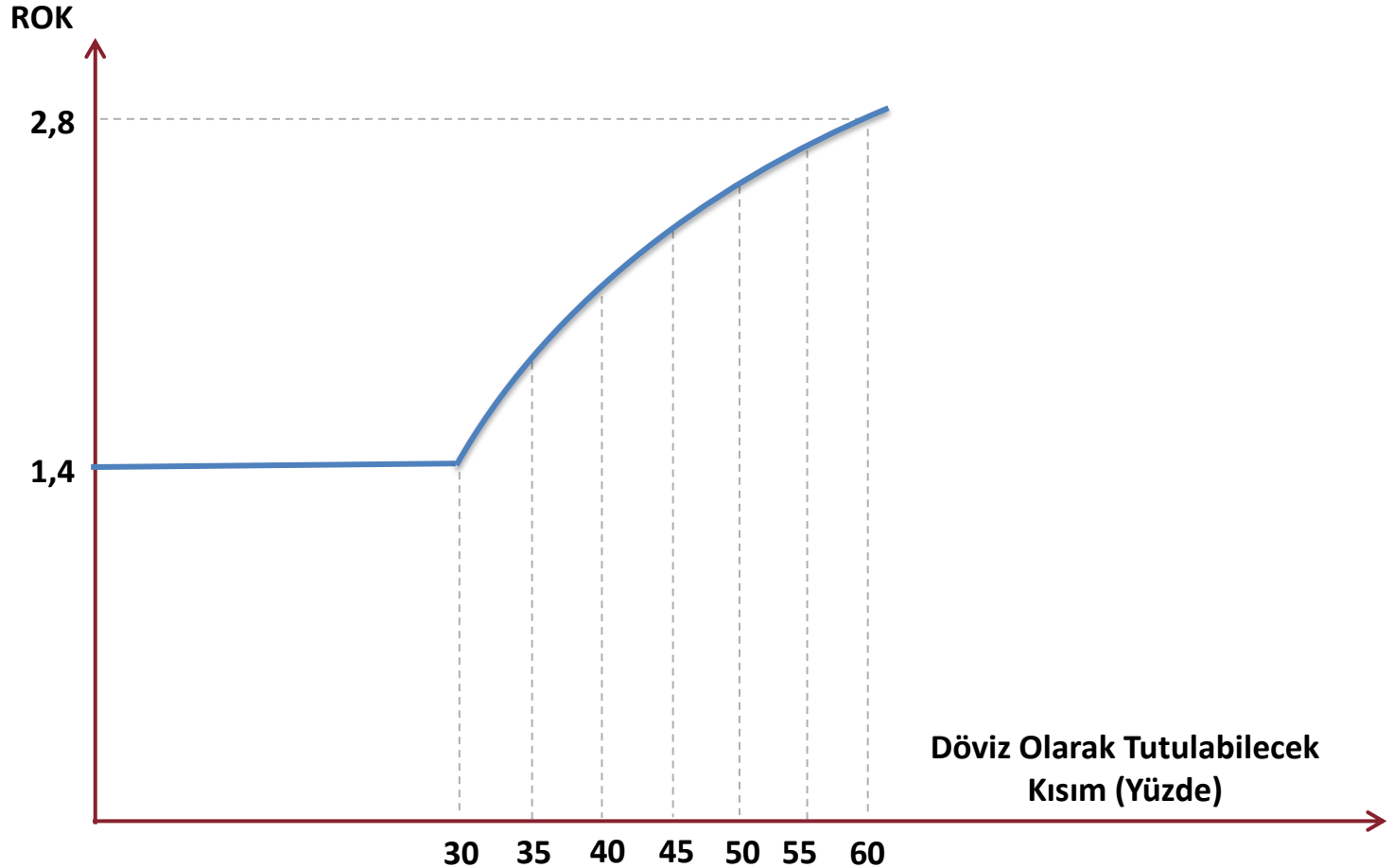
Son veri: 13 Eylül 2013

Döviz Rezervlerindeki Artışın Kaynakları

1. İhracat Reeskont Kredileri
2. Rezerv Opsiyonu Mekanizması

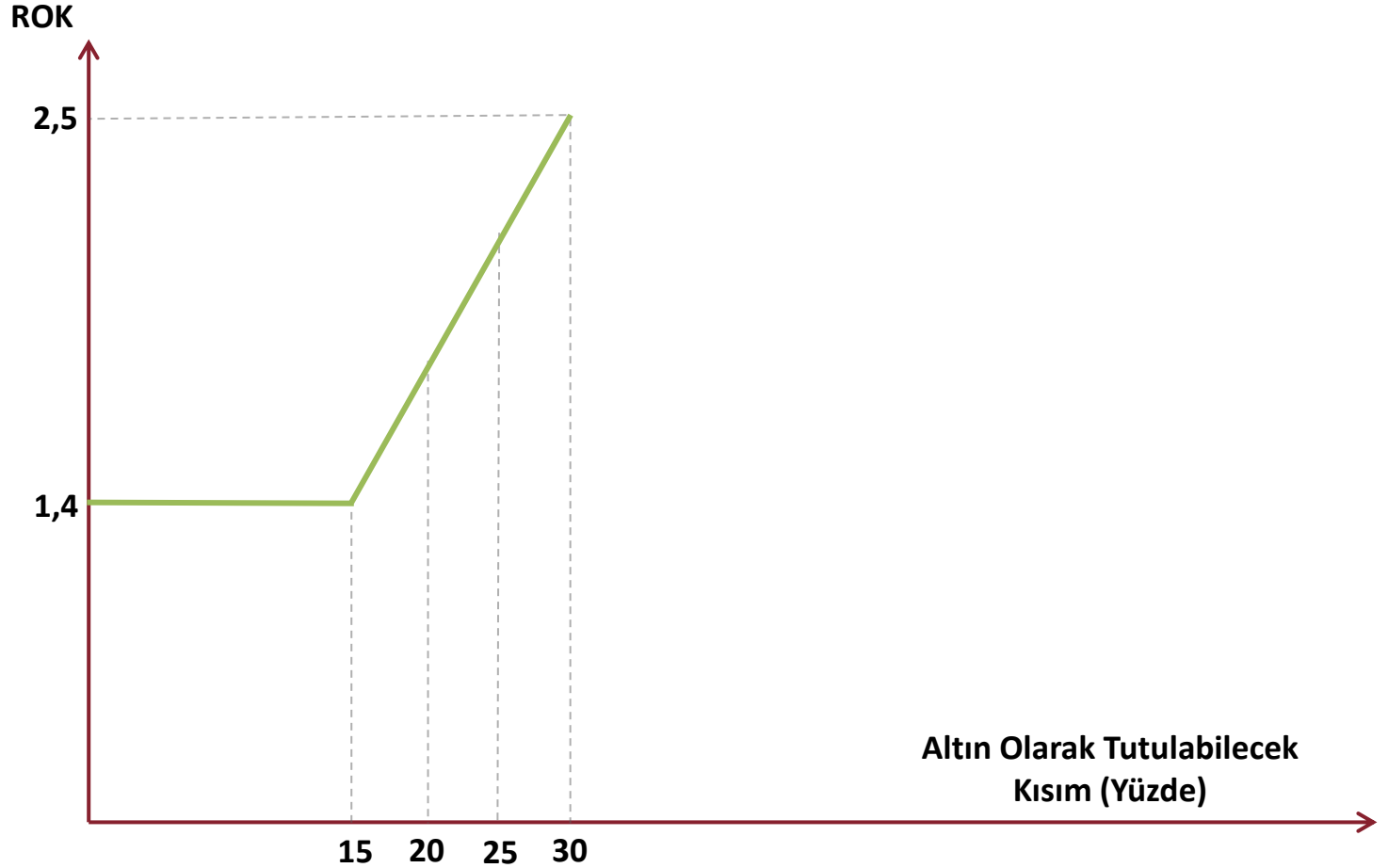
Rezerv Opsiyonu Mekanizması - Döviz

Rezerv Opsiyonu Katsayısı (ROK)

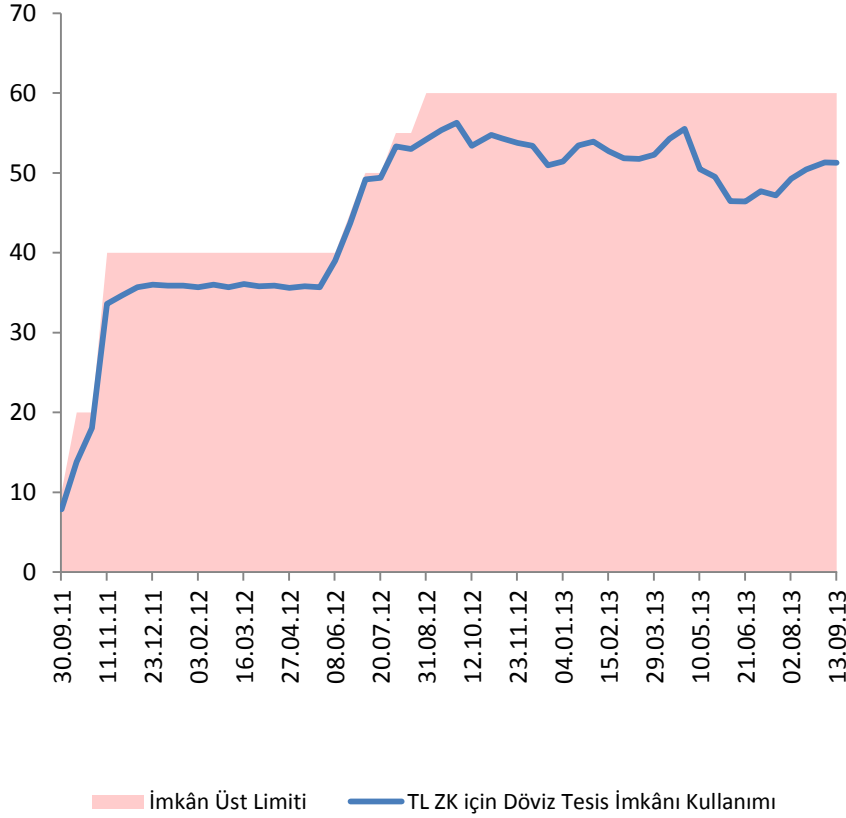
Rezerv Opsiyonu Mekanizması - Altın

Rezerv Opsiyonu Katsayısı (ROK)

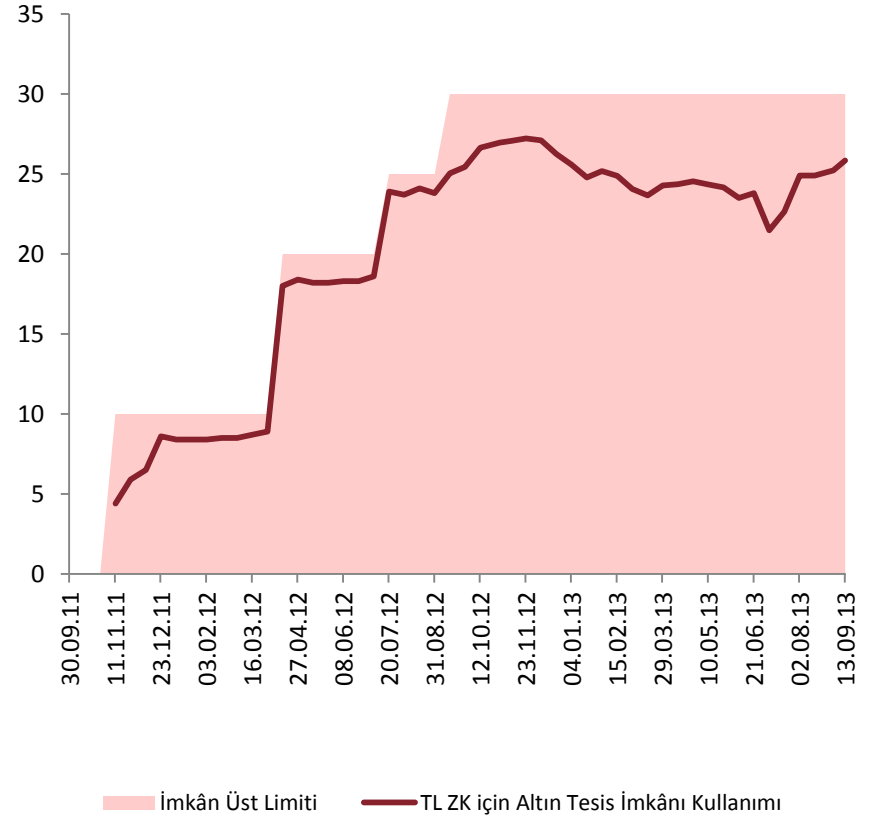

Rezerv Opsiyon Mekanizması

Döviz ROM Kullanım Oranı (Yüzde)

Altın ROM Kullanım Oranı (Yüzde)

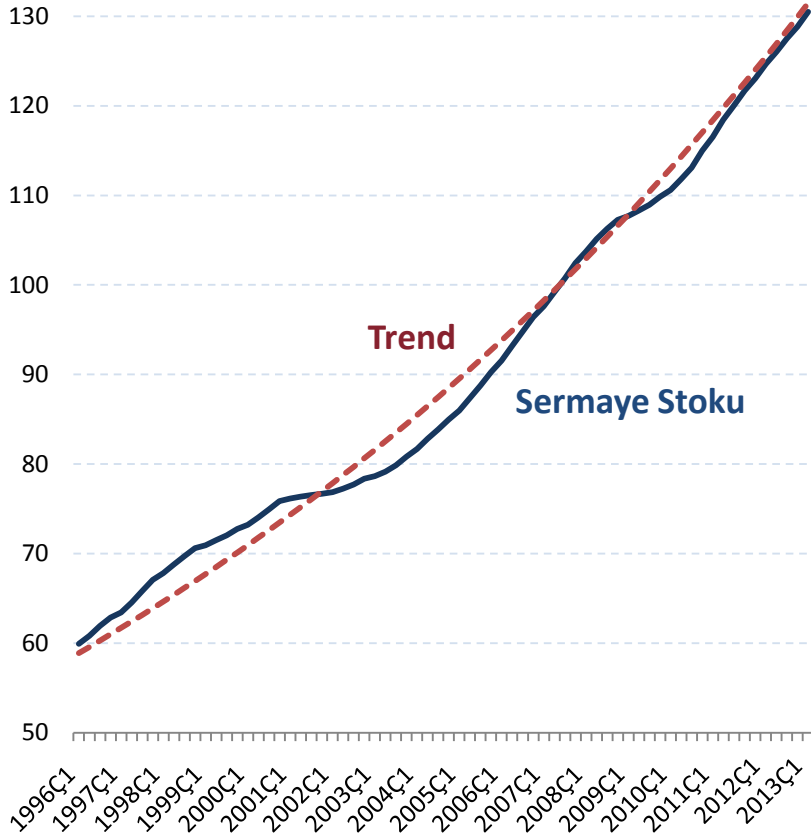
Kaynak: TCMB.

Kaynak: TCMB.

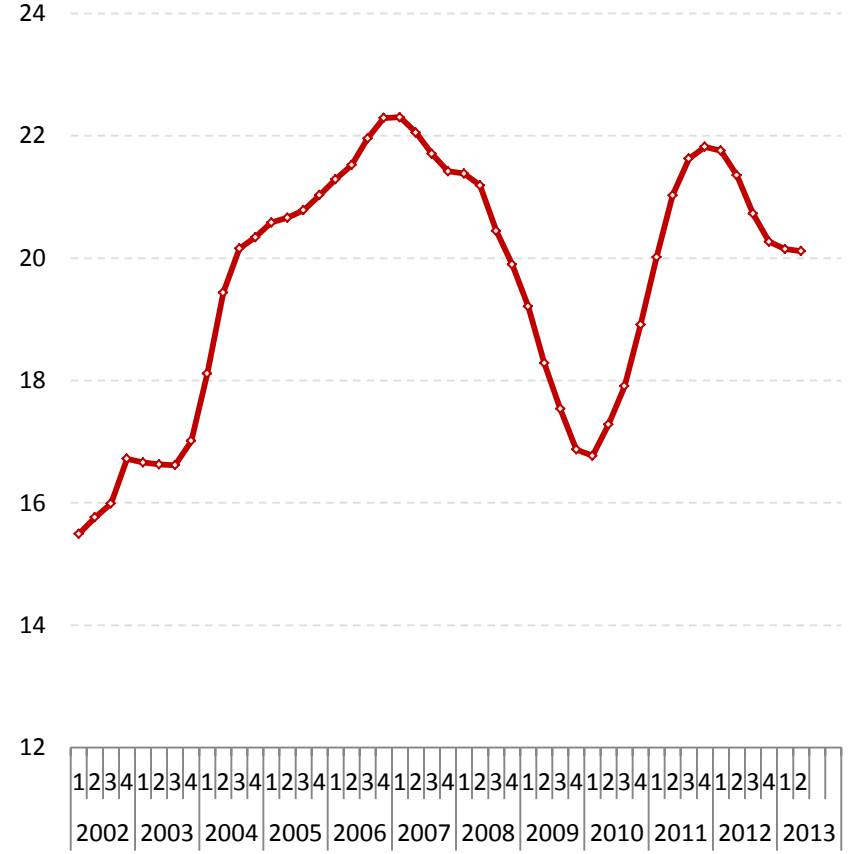
BÜYÜME

Sermaye

Sermaye Stoku (Sabit Fiyat, 2007=100)

Sabit Sermaye Oluşumu* (Yüzde, GSYH'ye Oran, Cari Fiyatlar)

Kaynak: TÜİK, TCMB.

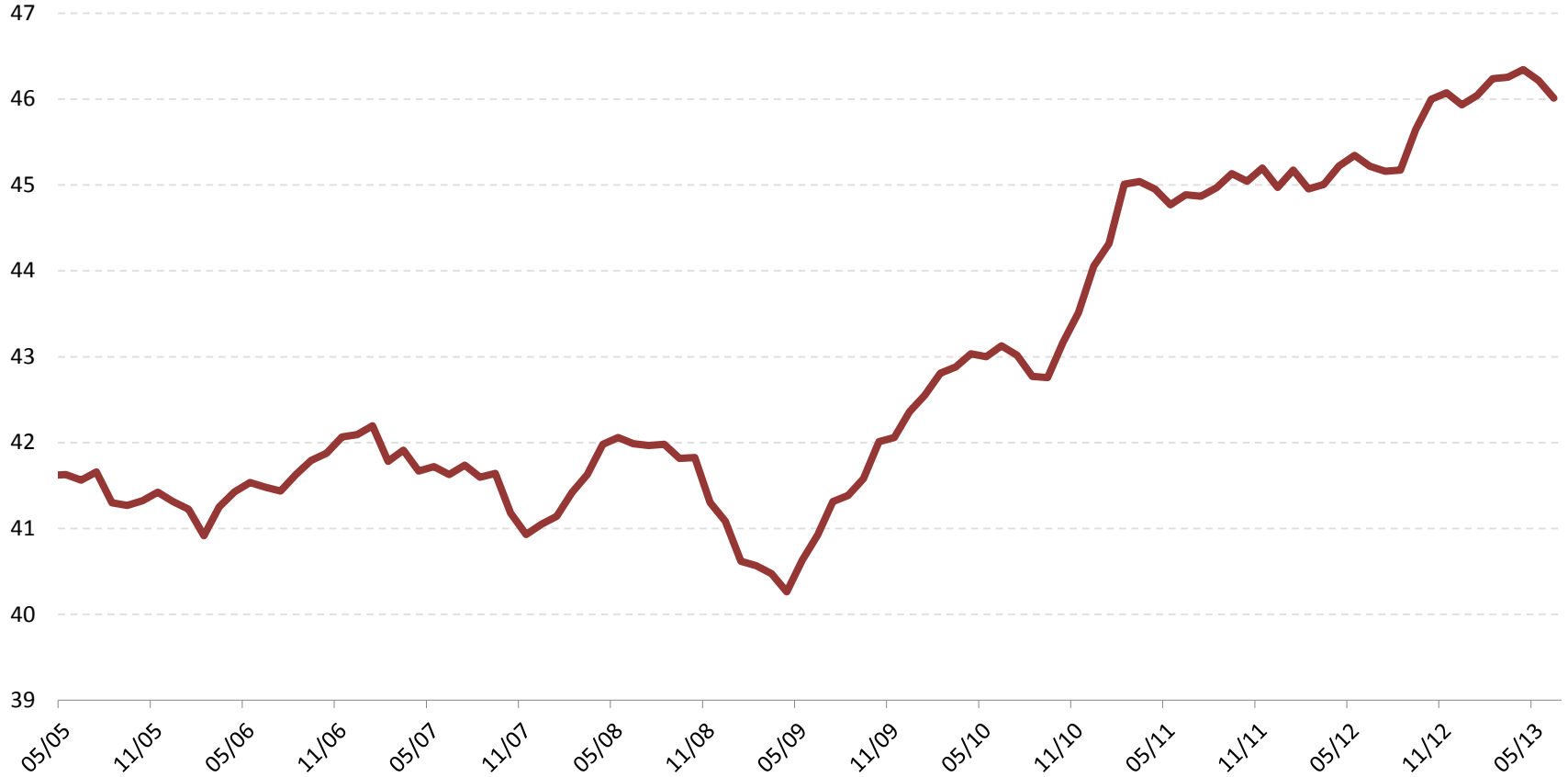
Son veri: 2013 Ç2

Kaynak: TÜİK, TCMB.

*Yıllıklandırılmış
Son veri: 2013 Ç2

İstihdam Oranı

İstihdam Oranı* (Yüzde, Mevsimsellikten Arındırılmış, + 15 Yaş)

Kaynak: TÜİK, TCMB

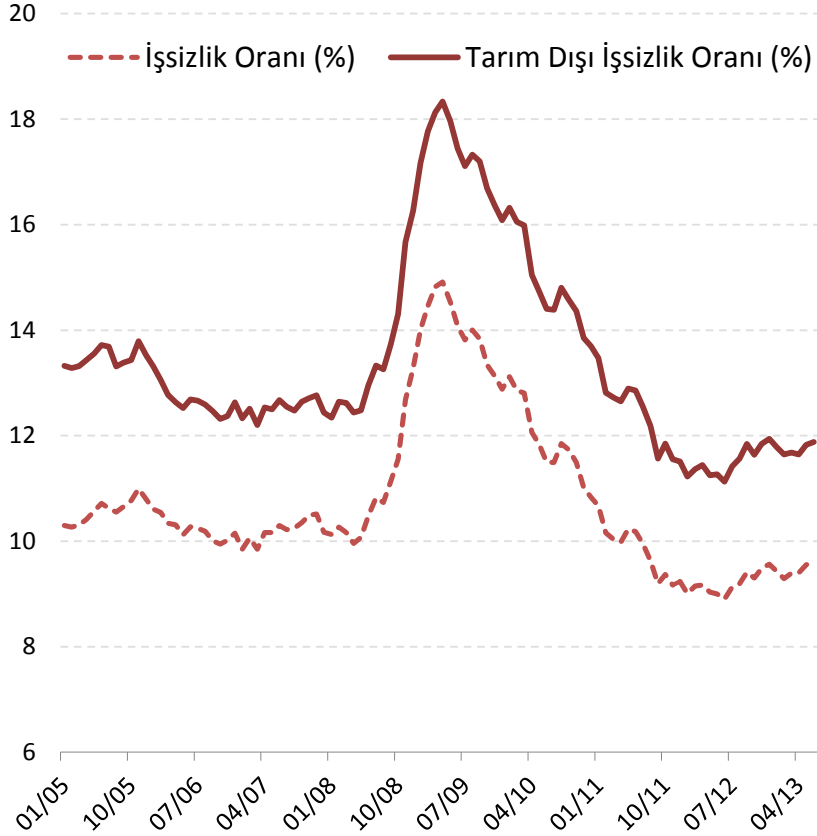
*Toplam çalışanların 15 yaş üzeri toplam nüfusa oranı.

Son veri: Haziran 2013

İşsizlik ve İstihdam

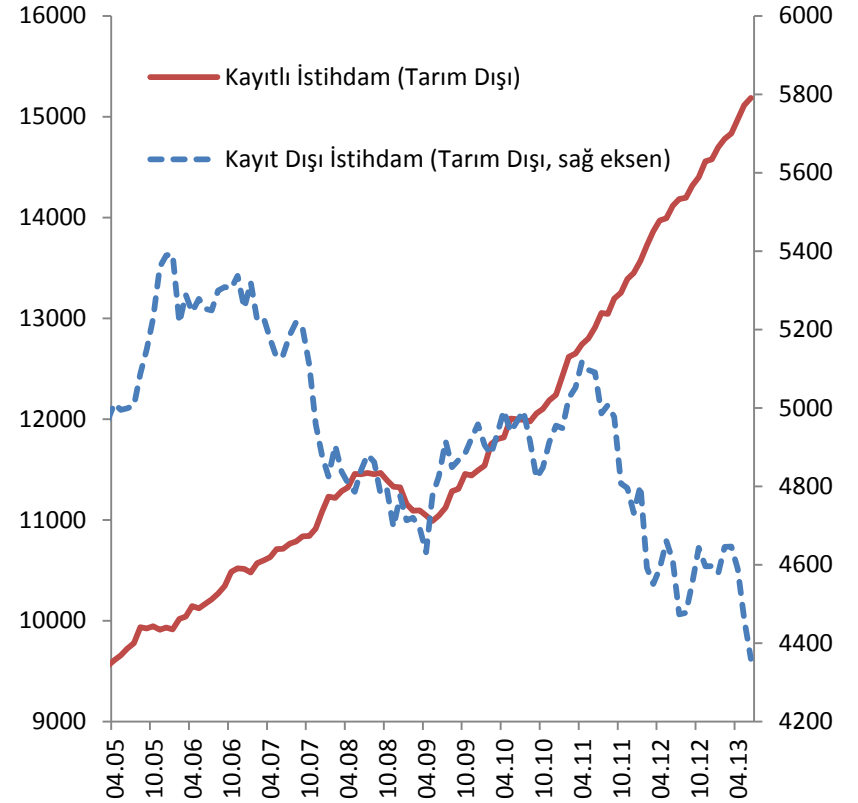
İşsizlik Oranları* (Yüzde)

Kaynak: TÜİK.

*Mevsimsellikten Arındırılmış
Son veri: Haziran 2013

İstihdam* (Bin Kişi)

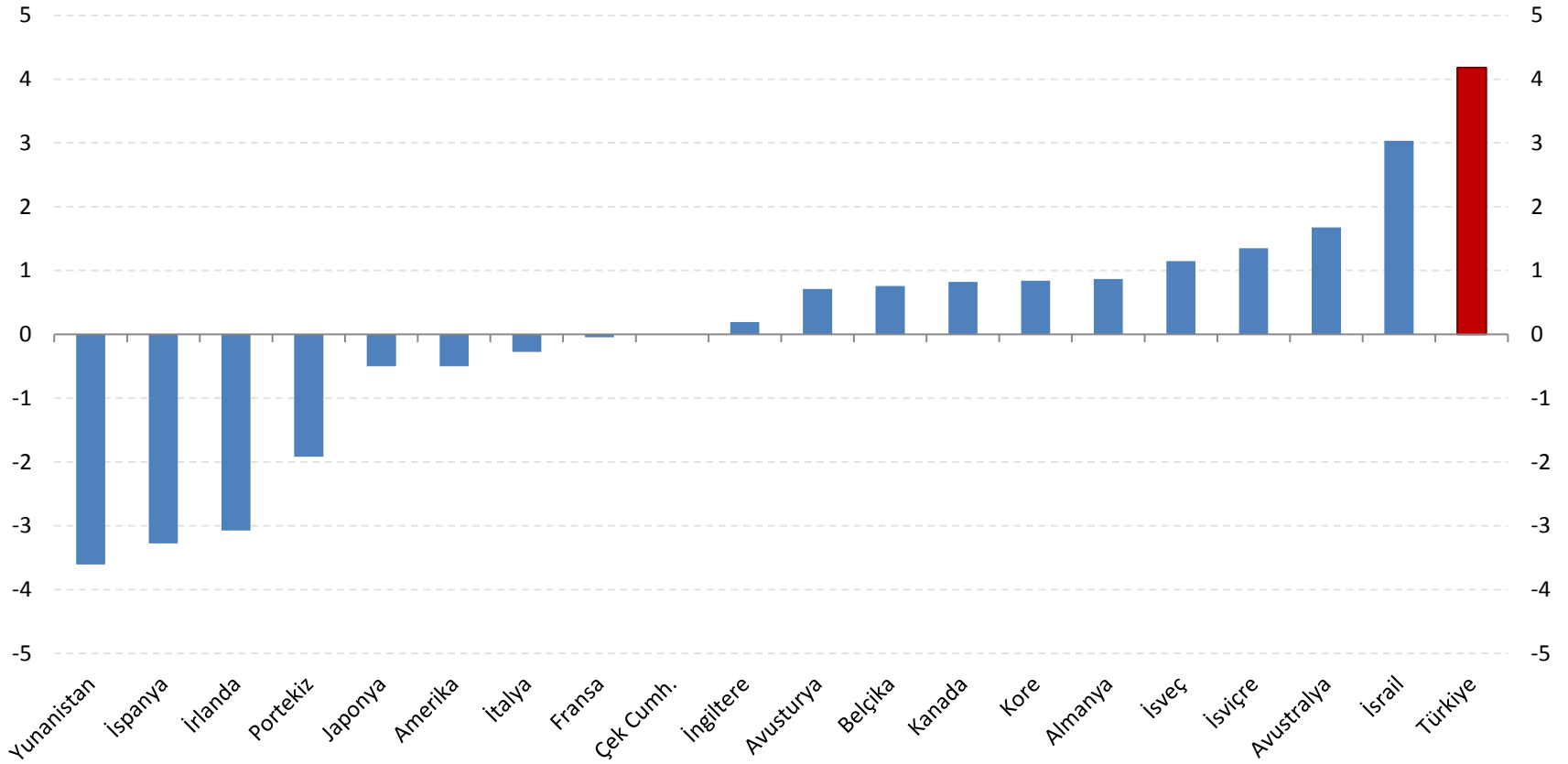

Kaynak: TÜİK.

*Mevsimsellikten Arındırılmış
Son veri: Haziran 2013

İstihdam Artış Hızları

Yıllık Ortalama İstihdam Artışı* (Yüzde Büyüme, 2007-2012)

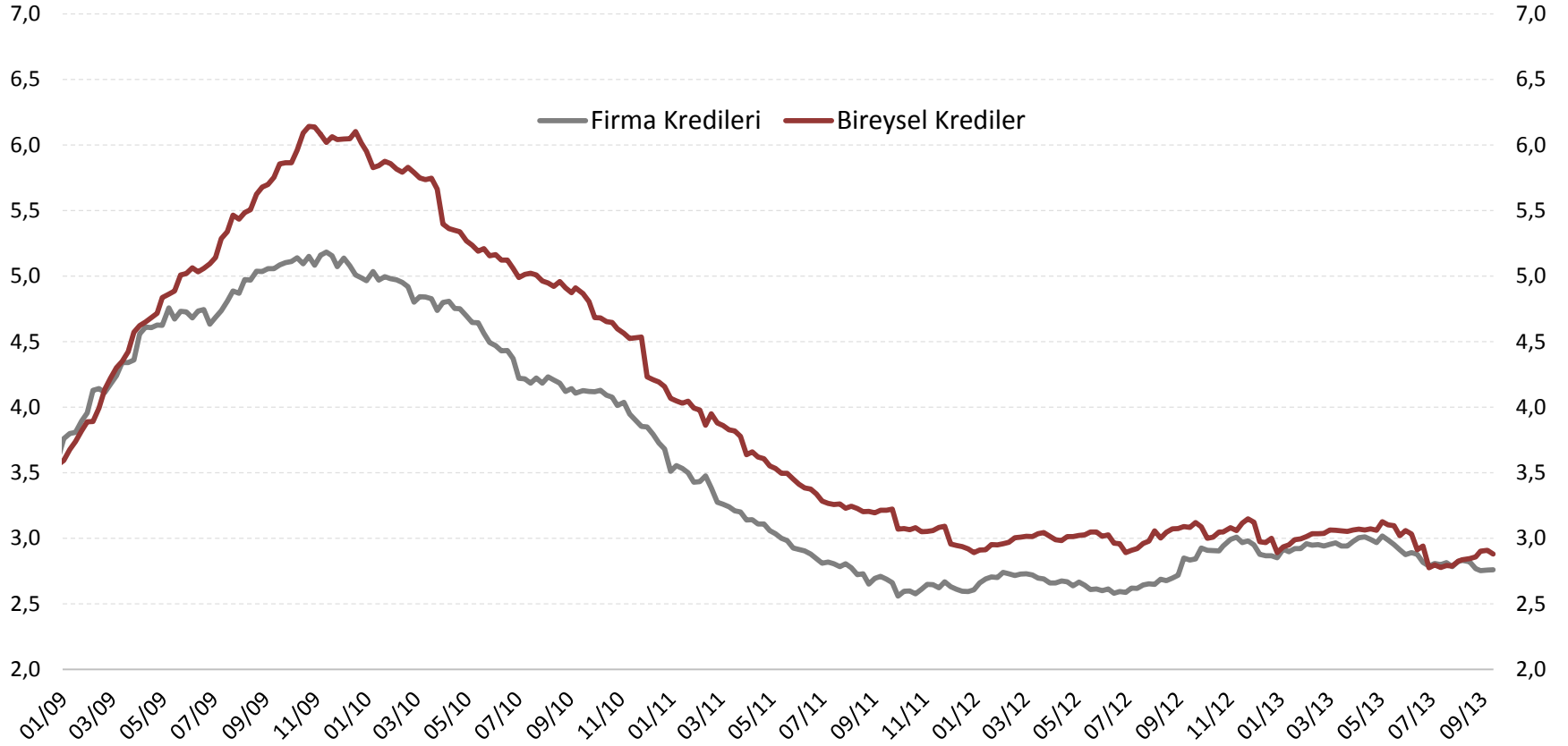

Kaynak: IMF WEO, TÜİK.

*Doğal logaritma farkları

Tahsili Gecikmiş Alacaklar

Bireysel ve Firma Kredileri TGA Oranları (Yüzde)

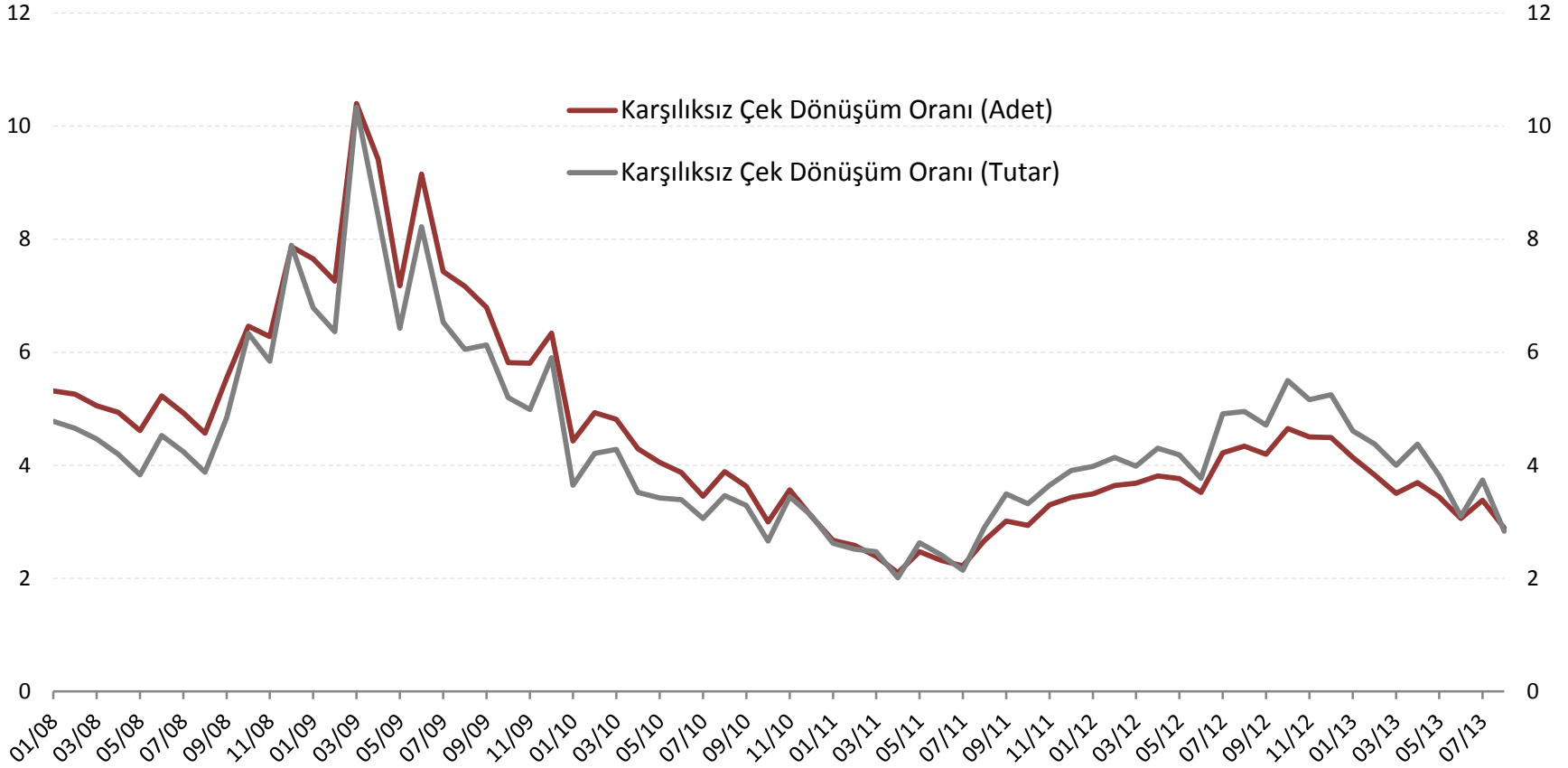

Kaynak: TCMB.

Son Veri: 13 Eylül 2013

Karşılıksız Çekler

Karşılıksız Çek Oranları*

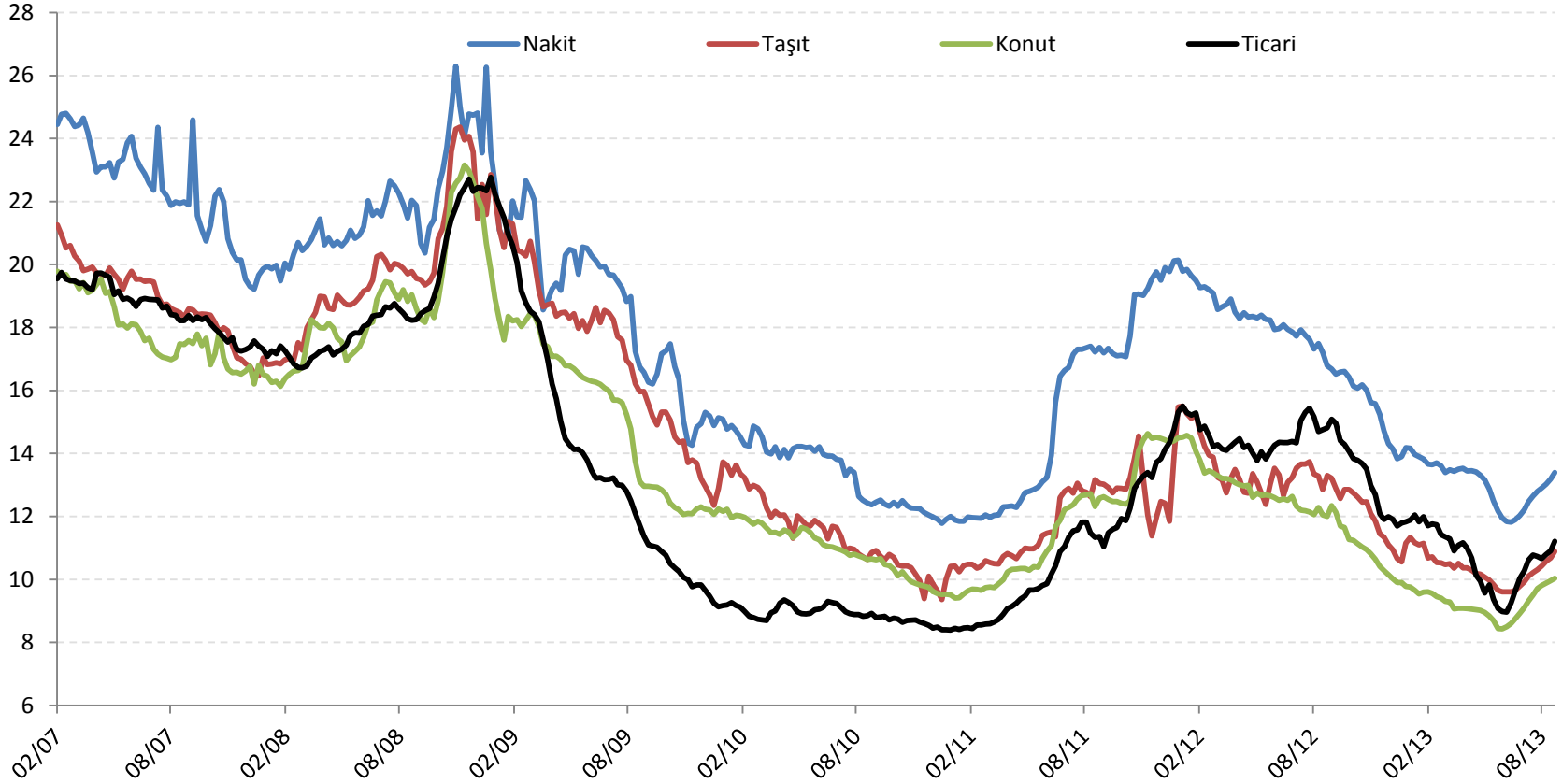

Kaynak: TCMB.

*Karşılıksız çek dönüşüm oranları, takas odalarına ibraz edilen ve karşılıksız kalan çek adet ve tutarının toplam takasa ibraz edilen çek adet ve tutarı içindeki oranı.
Son veri: Ağustos 2013

Kredi Faiz Oranları

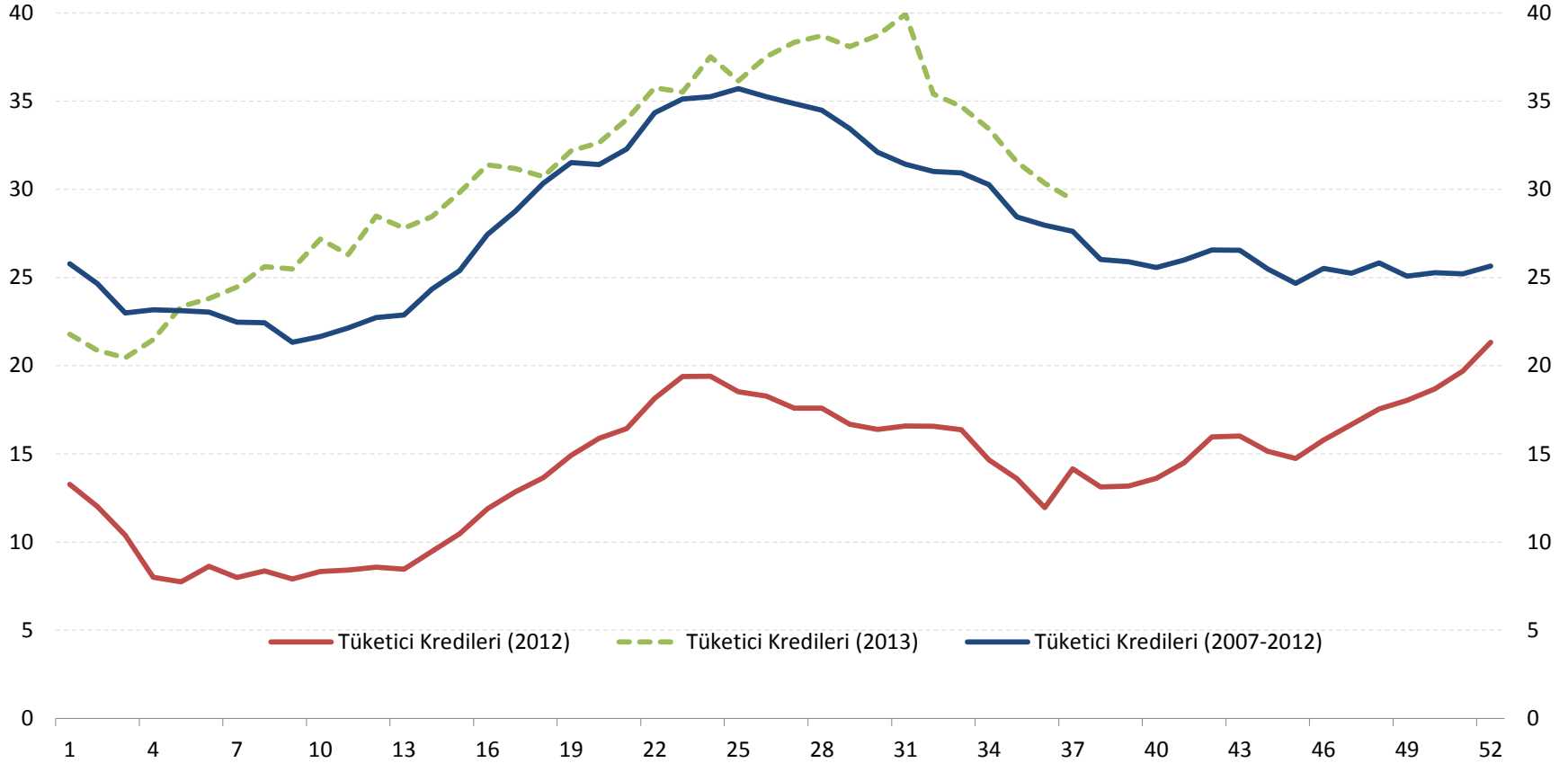
(4 Haftalık Ortalama, Yıllık Faizler, Yüzde)

Kaynak: TCMB.

Kredi Büyüme Oranları

Tüketici Kredileri* (13 Haftalık Yıllıklandırılmış Hareketli Ortalama, Yüzde)

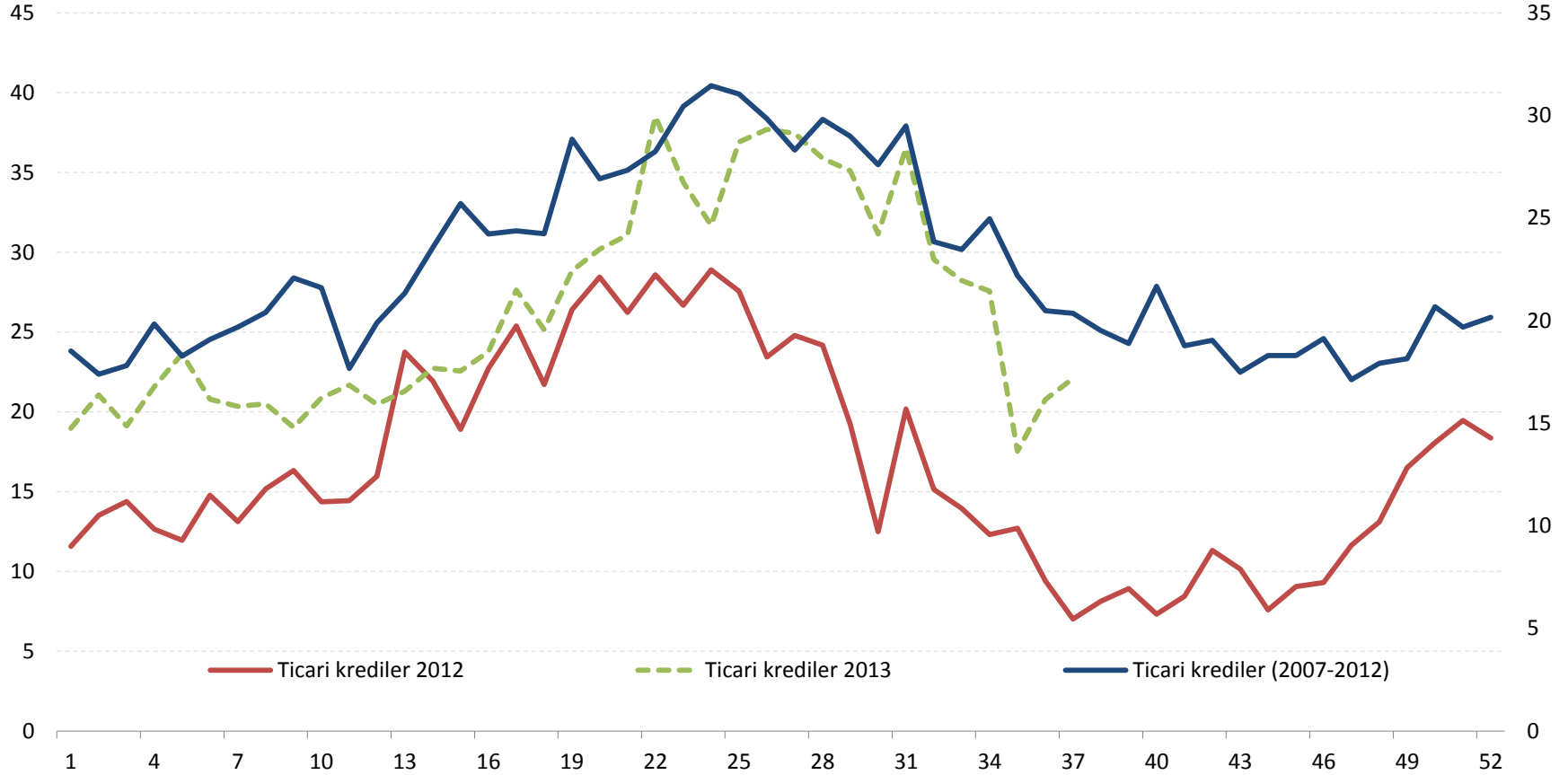
Kaynak: TCMB.

*Toplam bankacılık sektörü (Katılım bankaları dahil), TGA Hariç

Kredi Büyüme Oranları

Ticari Krediler*

(13 Haftalık Yıllıklandırılmış Hareketli Ortalama, Kur Etkisinden Arındırılmış, Yüzde)

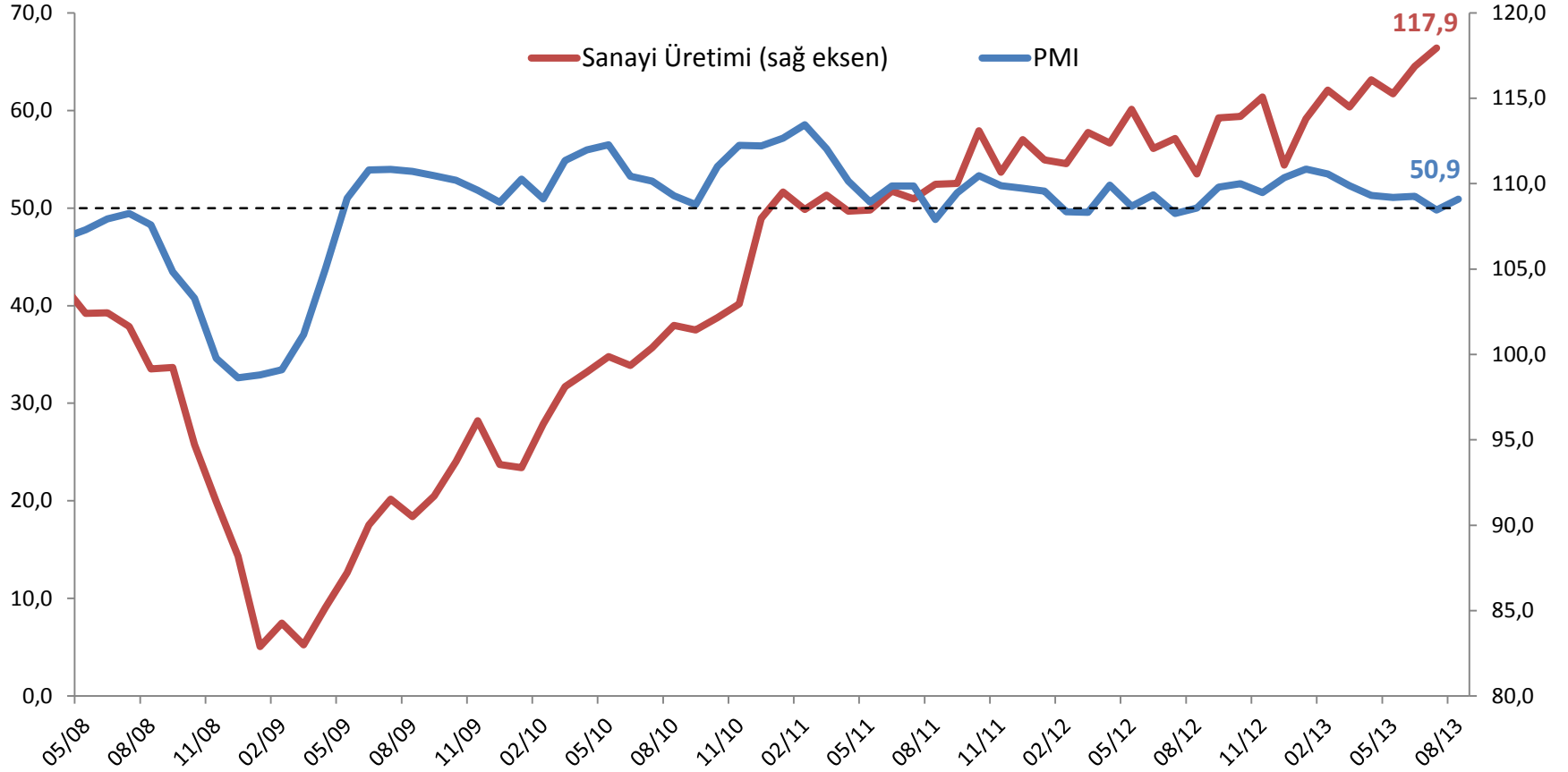

Kaynak: TCMB.

*Toplam bankacılık sektörü (Katılım bankaları dahil, TGA Hariç)

Öncü Göstergeler

Sanayi Üretimi ve Satın Alma Yöneticileri Endeksi (PMI)* (2010=100, Mevsimsellikten Arındırılmış, Aylık)

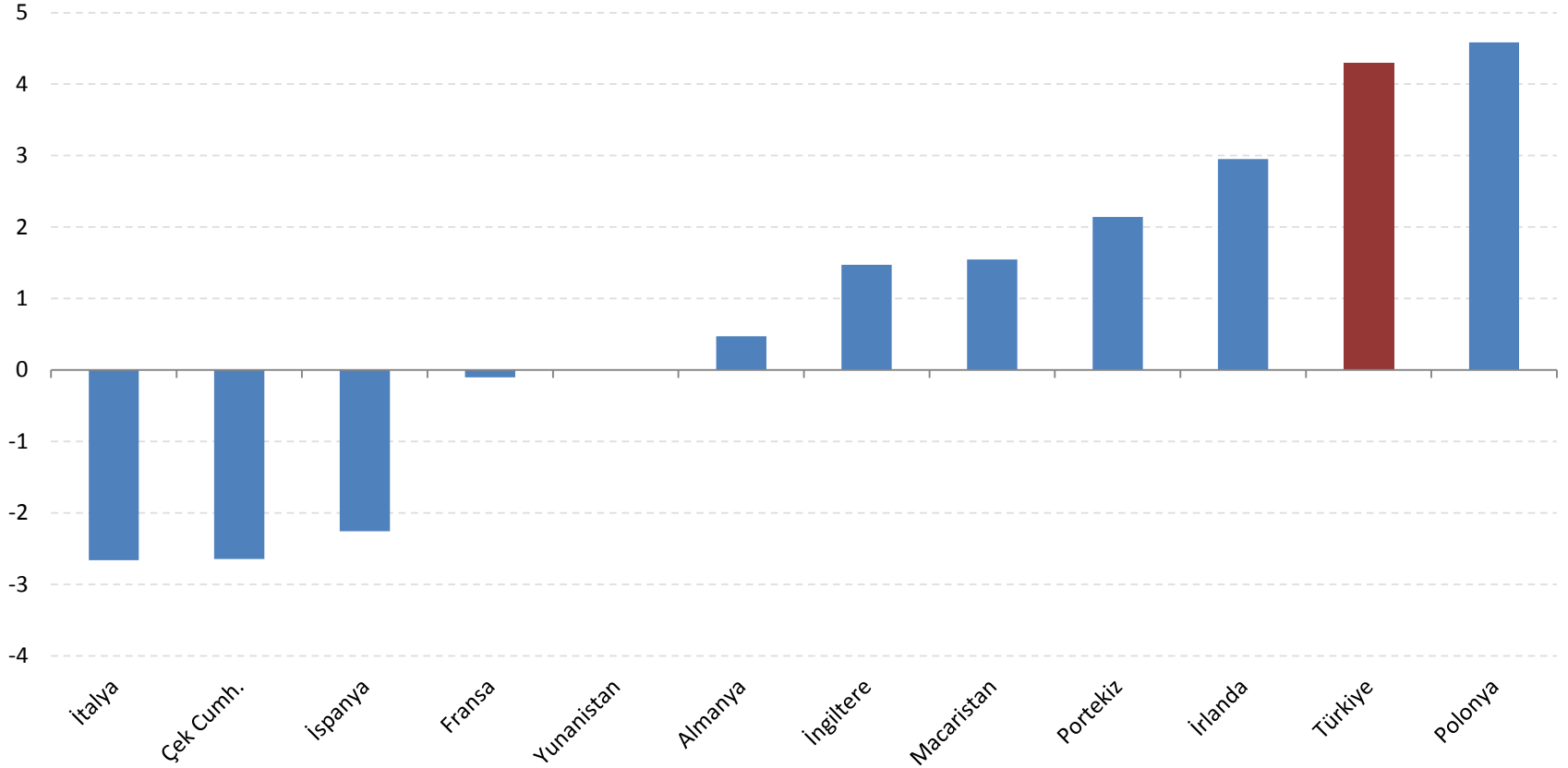
Kaynak: TÜİK, MARKIT, TCMB.

* Sanayi üretimi verisi Temmuz 2013, PMI verisi Ağustos 2013 itibarıdır.

Sanayi Üretimi

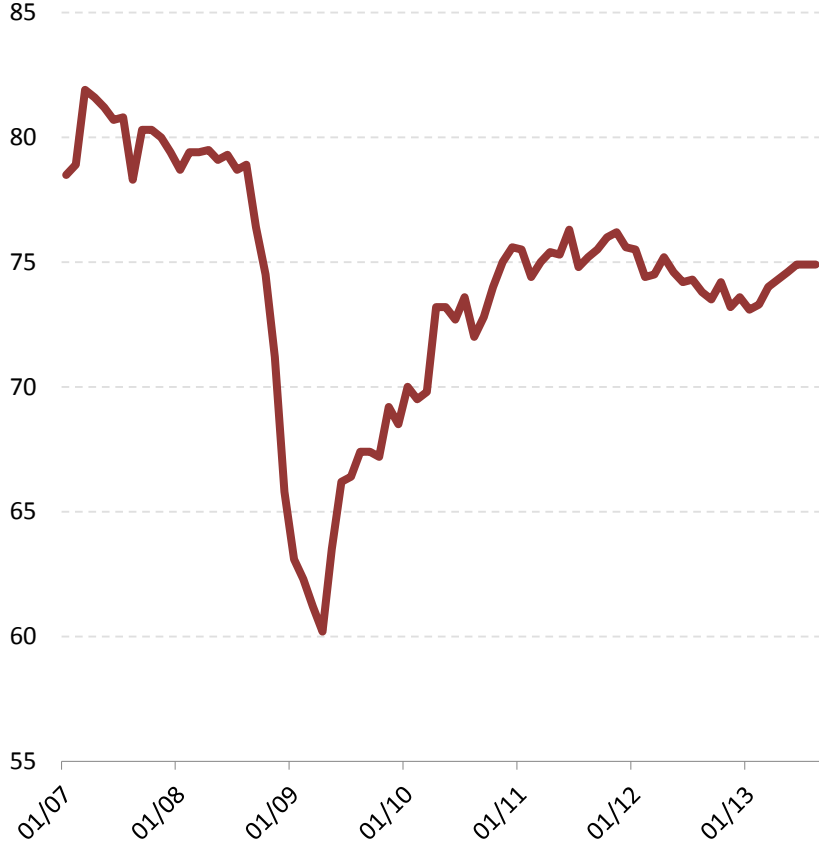
Haziran İtibariyle Yıllık Değişim (Takvim Etkisinden Arındırılmış, Yüzde)

Kaynak: Bloomberg, EuroStat, TÜİK.

Öncü Göstergeler

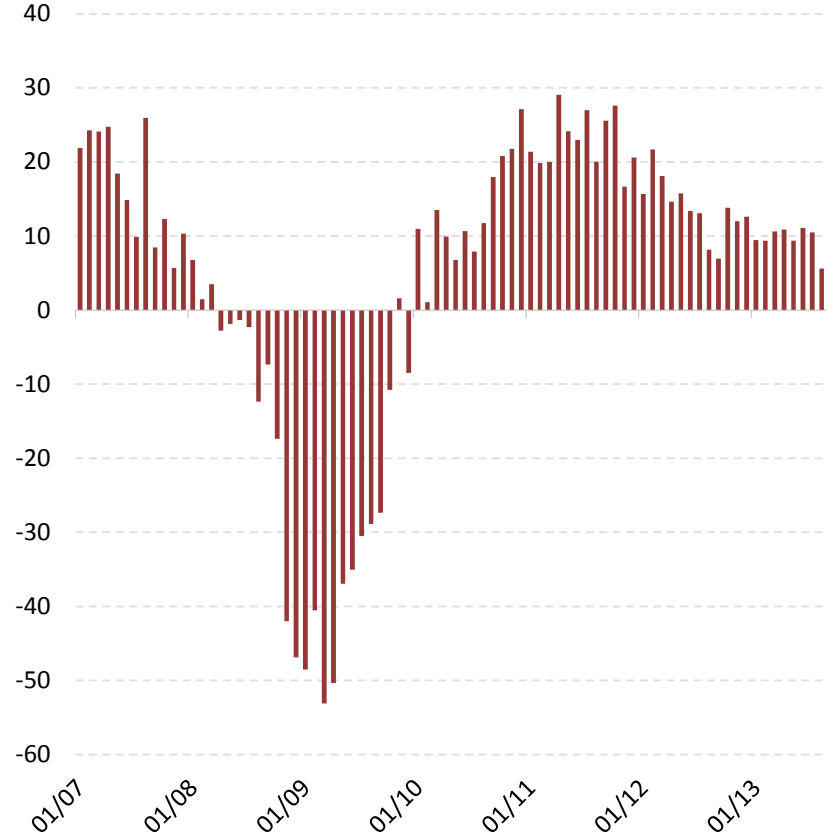
Kapasite Kullanım Oranı (Mevsimsellikten Arındırılmış, Yüzde)

Kaynak: TCMB.

Son veri: Ağustos 2013

Yatırım Harcaması Beklentisi* (Mevsimsellikten Arındırılmış)

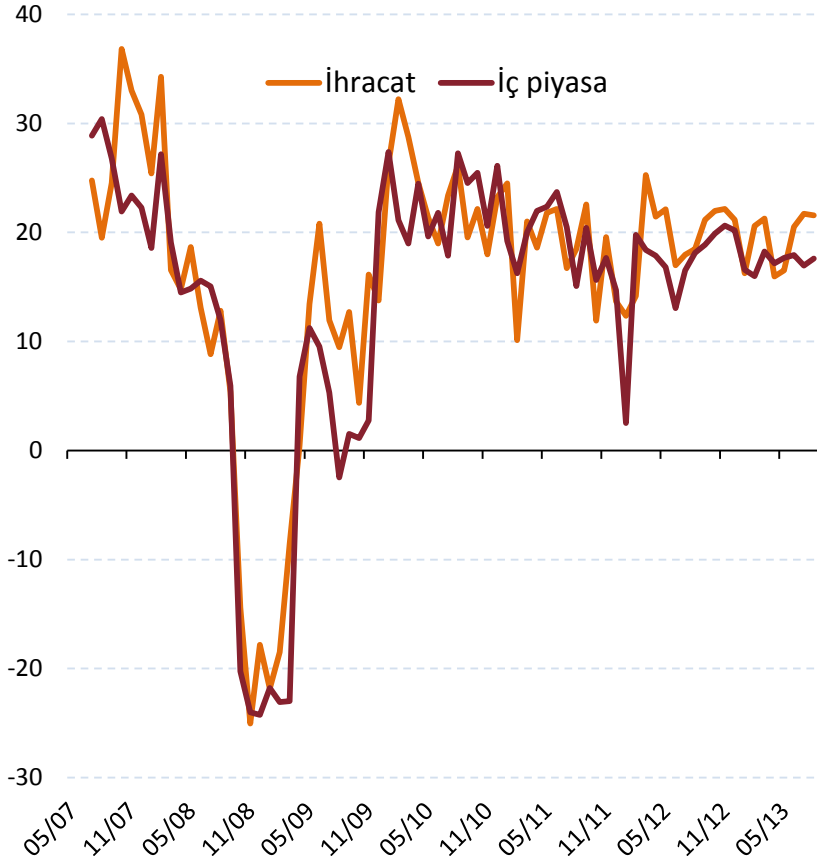

Kaynak: TCMB.

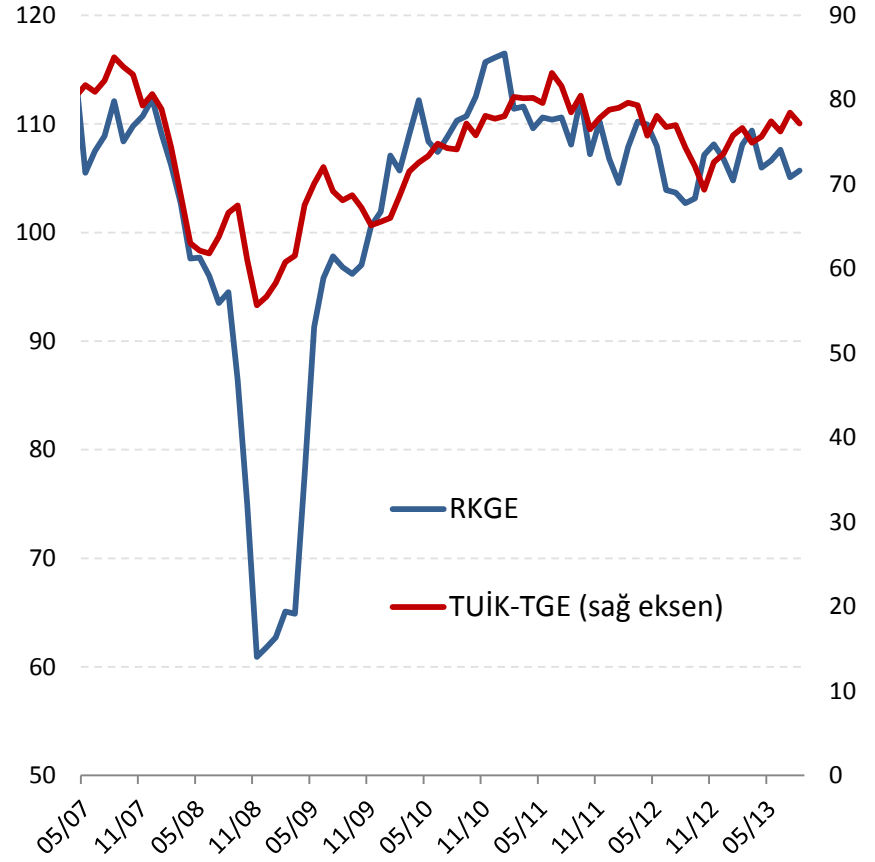
*İktisadi Yönelim Anketi Soru 23: Geçmiş on iki aya kıyasla gelecek on iki ayda sabit sermaye yatırım harcaması beklentiniz.

Öncü Göstergeler

Sipariş Beklentileri* (Mevsimsellikten Arındırılmış)

Reel Kesim ve Tüketici Güven Endeksleri

Kaynak: TCMB.

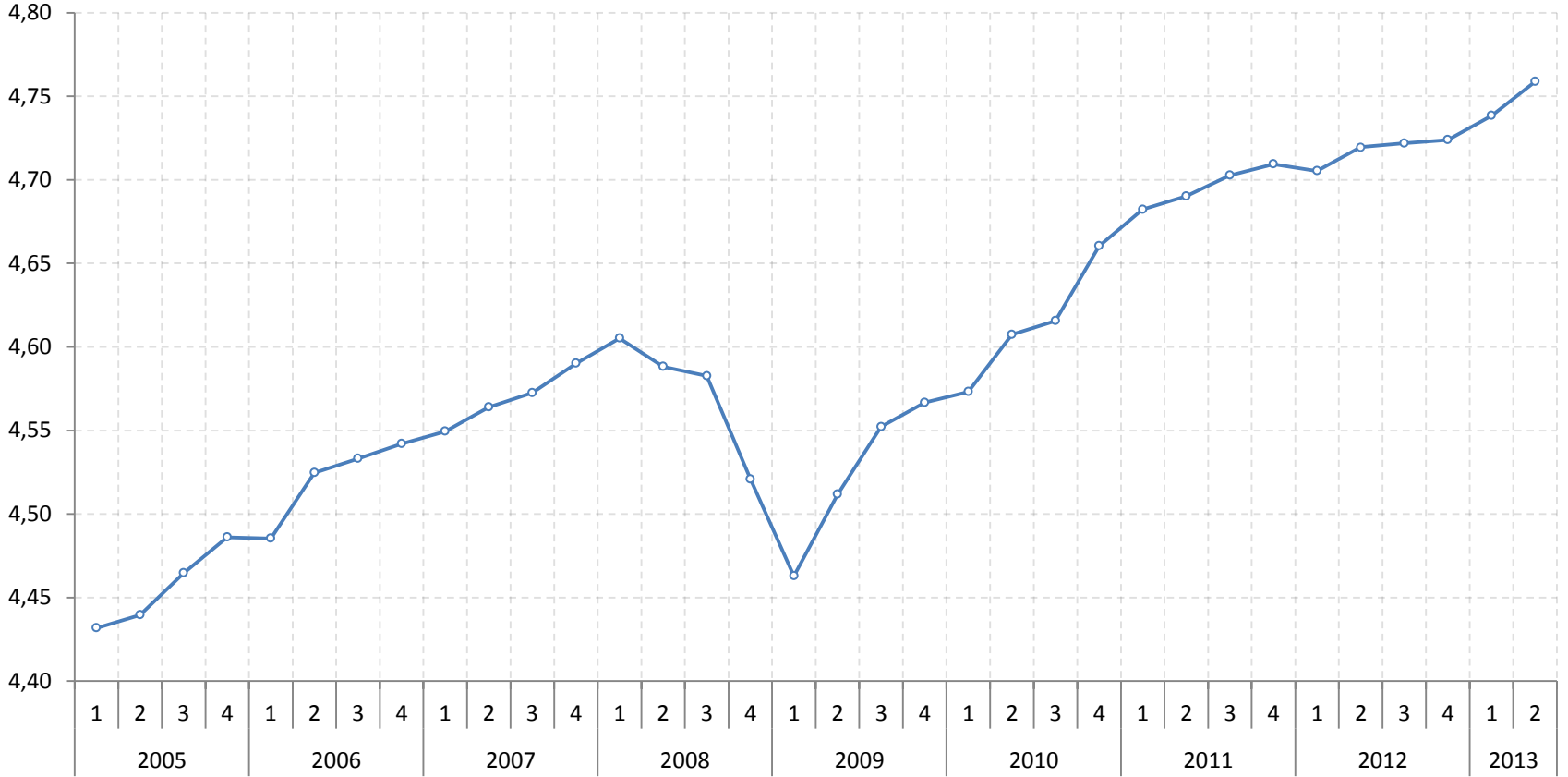
*Gelecek 3 ay, İktisadi Yönelim Anketi
Son veri: Ağustos 2013

Kaynak: TCMB.

Son veri: Ağustos 2013

Büyüme

GSYH (Mevsimsellikten Arındırılmış)

Kaynak: TÜİK, TCMB.

Genel Deęerlendirme

- Enflasyonun önümüzdeki dönemde düşmeye devam etmesi beklenmektedir.
- Yurt içi nihai talep ve ihracat ılımlı büyüme eğilimlerini korumaktadır.
- Altın ticareti hariç tutulduğunda cari işlemler açığındaki kademeli iyileşme eğiliminin süreceği tahmin edilmektedir.
- Merkez Bankası fiyat istikrarını etkileyen gelişmeleri yakından takip ederek gereken tedbirleri almaya devam edecektir.

**TÜRKİYE CUMHURİYET
MERKEZ BANKASI**

PARA POLİTİKALARI

**Erdem Başçı
Başkan**

24 Eylül 2013

Denizli Sanayi Odası ve Denizli Ticaret Odası